

**Globalusis švietimas ir popkultūra.
Vadovas dirbantiems su jaunimu**

Autoriai:

Indrė Augutienė
Aga Byrczek
Diana Nedeva
Dolores Grigorova
Tanja Leskovar
Merle Weber
Kerstin Wittig-Ferguson

Į lietuvių kalbą vertė ir adaptavo:

Indrė Augutienė
Solveiga Skaisgirytė
Paulius Pakutinskas

© VŠĮ Pasaulio piliečių akademija, 2020
© C.E.G.A. Foundation, 2020
© Future Worlds Center, 2020
© Asociación Cazalla Intercultural, 2020
© Südwind Steiermark, 2020
© Institute for African Studies, 2020

Leidiny s parengtas, remiant Europos Komisijai. Europos Komisijos parama šio leidinio parengimui nereiškia jos pritarimo turiniui, kuris atspindi tik autorių požiūrį. Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį leidinyje pateikiamos informacijos naudojimą.

TURINYS

IŽANGA	5
1.1 Vadovo tikslai ir tikslinės grupės	7
1.2 Apie projektą	7
JAUNIMAS, POPKULTŪRA IR GLOBALUSIS ŠVIETIMAS	8
2.1 Kas domina jaunimą?	9
2.2 Popkultūros samprata	10
2.3 Globalusis švietimas ir Darnaus Vystymosi Tikslai	12
2.4 Globaliosios kompetencijos	14
KAIP NAUDOTI ŠĮ VADOVĄ	17
3.1 Vadovo struktūra	18
3.2 Metodai	18
3.3 Patarimai globaliojo švietimo užsiėmimus planuojantiems ir vedantiems asmenims	19
GLOBALUSIS ŠVIETIMAS IR POPKULTŪRA MOKYMOSI PROCESĖ	21
4.1 Garsas ir tekstas	22
4.1.1 Sudėk į „memą“	22
4.1.2 Komiksų pasaulis	25
4.1.3 Padainuok	27
4.1.4 Pasiskolinti žodžiai	29
4.2 Fotografija ir vaizdinė raiška	31
4.2.1 Metodų rinkinys darbui su nuotraukomis	32
4.2.2 Gatvės menas	39
4.2.3 Globalūs įspūdžiai	43
4.2.4 Etiško vaizdinės ir tekstinės medžiagos naudojimo kodeksas	46
4.3 Judantis vaizdas	52
4.3.1 Superherojai	53
4.3.2 Jei filmas būtų bendruomenė...	55
4.3.3 Moteriška – Vyriška?	58
4.3.4 Scenarijus. Vienas, du trys... veiksmai!	60
4.3.5 Aptarkime iššūkius	62

4.4 Socialinės medijos / Skaitmeninis aktyvizmas	64
4.4.1 Skaitmeninis aktyvizmas	65
4.4.2 Skaitmeniniai įrankiai	68
4.4.3 Virtualus (online) – gyvas (offline)	71
4.4.4 Parenkime skaitmeninę kampaniją!	78
4.5 Gatvės menas	80
4.5.1 Pakomentuok	82
4.5.2 Menas iš atliekų	84
4.5.3 Mano erdvė	86
GLOBALUSIS ŠVIETIMAS IR POP KULTŪRA	
PILIE TINĖJE VEIKLOJE	88
5.1 Pasirink problemą: sniego gniūžtė	91
5.2 Insta-konsultacijos	93
5.3 Sprendimų „žiniai“	95
5.4 Pasaulio lyderių susitikimas	98
5.5 Plakatas	100
(ĮSI)VERTINIMAS	103
TERMINŲ ŽODYNAS	106

IŽANGA

Šiandien gyvename greitai besikeičiančiame, glaudžiais ryšiais tarp šalių ir žmonių susaistytame pasaulyje, kuriame sutinkame daug iššūkių ir galimybių. Globalizacijos procesai ir išmaniosios technologijos lemia itin greitą visuomenės kaitą. Tai taip pat išplečia ir jaunų žmonių įsitraukimo į pilietines veiklas galimybes, leidžia bendrauti tarpusavyje ir vienu metu pasiekti labai daug žmonių, išeiti iš tradicinių veikimo ribų. Dėl šių priežasčių labai svarbu suteikti jauniems žmonėms daugiau galimybių pažinti ir geriau suprasti globalius iššūkius, su kuriais susiduria šiandieninis pasaulis.

Globalusis švietimas gali padėti jaunimui geriau suprasti mus supantį pasaulį ir stiprinti pagarbą kitiems žmonėms ir aplinkai. Jis nepadeda atsakyti į visus klausimus apie globalias problemas, tačiau suteikia jaunam žmogui tai, ko reikia norint tapti atsakingu pasaulio piliečiu, gebančiu kritiškai mąstyti ir siekti savo tikslų. Šiandien jaunimas populiariąją kultūrą laiko „kieta“. Populiariąją kultūrą čia suprantame kaip jaunimo kasdienį santykį su muzika, menais, medija, internetu, televizija, radiju mada. Tai kūrybiškumo, iššūkių, įsitraukimo ir dalyvavimo šaltinis.

Ar Lady Gaga vaizdo klipą galime vertinti kaip mokymosi išteklių? Greičiausiai ne. Tačiau populiarioji kultūra yra puikus būdas sudominti jaunimą mokymosi procesu ir net būti puikus globaliojo švietimo įrankis.

Vadovo „Globalusis švietimas ir popkultūra. Vadovas dirbantiems su jaunimu“ tikslai:

- Integruoti globalų požiūrį į vietos bendruomenių lygmenyje vykstančius visuomenės gyvenimo reiškinius;
- Sustiprinti vietos lygmens veikėjų gebėjimus padėti jaunimui geriau suprasti globalius reiškinius ir problemas;
- Pristatyti jaunimui patrauklius metodus ir įrankius, naudojant popkultūros apraiškas, įgalinančius juos mokytis ir imtis aktyvios veiklos, prisidedančios prie globalių problemų sprendimo. Vadovas skirtas vietos lygmeniu veikiančioms organizacijoms, mokymų vadovams, jaunimo darbuotojams, norintiems įgyvendinti jaunimui skirtas globaliojo švietimo veiklas ir jose panaudoti populiariosios kultūros elementus. Jie leidinyje ras šiek tiek teorinių įžvalgų apie globalųjį švietimą ir popkultūrą. Didžiausias dėmesys jame skiriamas į besimokantįjį orientuotų, aktyvų dalyvavimą ir dialogą skatinančių praktinių metodų ir įrankių, sujungiančių globaliojo švietimo ir popkultūros principus, pristatymui.

Kviečiame naudotis šiuo vadovu, planuojant edukacines ir pilietines veiklas su jaunimu.

Linkime sėkmės globaliojo švietimo ir popkultūros pažinimo kelyje!

1.1 Vadovo tikslai ir tikslinės grupės

Vadovas „Globalusis švietimas ir popkultūra. Vadovas dirbantiems su jaunimu“ parengtas, siekiant aktyviai įtraukti jaunimą į globaliojo švietimo veiklas, pasitelkiant popkultūrą. Iki šiol parengta nemažai įvairių metodinių leidinių, leidžiančių integruoti globalias temas, tačiau šio vadovo išskirtinumas yra popkultūros elementų integravimas darbe su jaunimu, kas leistų jaunimui įsitraukti į patrauklias ir prasmingas veiklas. Vadove pasiūlyti metodai leidžia planuoti į besimokantįjį orientuotas, aktyviu dalyvavimu, tarpusavio dialogu ir patyrimu paremtas globaliojo švietimo veiklas ir stiprinti jaunimo suvokimą apie Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslus (DVT), didelę dėmesį skiriant trimis iš jų: DVT#5 – lyčių lygybė, DVT#11 – darnūs miestai ir bendruomenės, DVT #12 – darnus vartojimas ir gamyba.

Šis vadovas pirmiausia yra skirtas jaunimo darbuotojams ir mokymų vadovams, dirbantiems neformaliojo švietimo srityje su 14-29 m. amžiaus jaunuoliais, tačiau jis taip pat gali būti labai vertingas ir mokytojams formaliojo švietimo veiklose.

1.2 Apie projektą

Šis vadovas parengtas, įgyvendinant 3 metų trukmės Europos Komisijos remiamą projektą „**Global Education Goes Local**“. Jis suvienijo 7 nevyriausybinės organizacijos iš skirtingų Europos šalių tam, kad paskatintų piliečių, ypač jaunimo, aktyvų dalyvavimą sprendžiant globalias problemas, kuris būtų paremtas jų supratimu ir kritiniu požiūriu į pasaulio darnaus vystymosi procesus. Projektas aktyviai įtraukė daugiau nei 30 organizacijų iš vietos bendruomenių, turinčių ne daugiau kaip 50 000 gyventojų, kuriose pagrindiniai veiklų dalyviai buvo jauni žmonės. Projekto veiklos bendruomenėse buvo orientuotos į sąmoningumo skatinimą, gebėjimų stiprinimą ir aktyvios pilietinės veiklos, prisidedančios prie DVT įgyvendinimo, inicijavimą. Pagrindiniai naudoti principai projekto veiklose – vietos bendruomenių telkimas ir popkultūros panaudojimas edukacinei ir pilietinei veiklai.

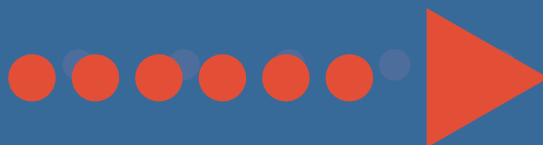
Dėmesys mažoms vietos bendruomenėms

Projekte pagrindinis dėmesys buvo skirtas vietos bendruomenėms 6 Europos valstybėse: Austrijoje, Bulgarijoje, Kipre, Lietuvoje, Slovėnijoje ir Ispanijoje. Globalių iššūkių ir globalaus švietimo „įžeminimas“ vietos lygmenyje buvo lyg atsakas į tikslingų pastangų įtraukti mažas bendruomenes į sąmoningumo apie globalius iššūkius ir globalią tarpusavio priklausomybę trūkumą.. Edukacinės veiklos ir pilietinių iniciatyvų derinys leido geriau susieti vietos bendruomenių realijas su globaliais iššūkiais ir įgyvendinti vietines iniciatyvas vardan globalių pokyčių. Be to, projektas sudarė sąlygas investuoti į institucinių ir asmeninių gebėjimų vietos bendruomenėse stiprinimą, kurie bus itin vertingi, siekiant tęsti su DVT ir globaliais iššūkiais susijusias edukacines ir pilietines iniciatyvas projektui pasibaigus.

Popkultūra edukacinėje ir pilietinėje veikloje

Iki šiol globalios temos jaunimą daugiau pasiekia per formalųjį švietimą, naudojant tradicinius mokymosi ir pažinimo būdus. Popkultūros naudojimas, įtraukiant jaunimą į globalių problemų pažinimą, turi daug potencialo. Požiūris, kad popkultūrą, į kurią jaunimas pats noriai ir aktyviai įsilieja, galima panaudoti edukaciniais tikslais, atveria naujas galimybes globaliojo švietimo veikloms darbe su jaunimu. Pasitelkiant tas popkultūros formas, kurios yra populiarios jaunimo tarpe, projekto partneriai parengė šį vadovą ir atvirą nuotolinę mokymosi kursą dirbantiems su jaunimu asmenims, kurie susieja globalias temas ir problemas su populiariąja muzika, filmais, serialais, televizijos laidomis, meme'ais, vaizdo ir garso tinklaraščiais ir jų kūrėjais, kompiuteriniais žaidimais, komiksais, gatvės menu, socialinėmis medijomis. Be to, projekto partneriai itin skatino popkultūros elementų naudojimą vietos bendruomenių pilietinėse iniciatyvose, skatinančiose piliečių, ypač jaunimo, sąmoningumą ir skleistų žinių apie JT Darnaus vystymosi tikslus.

JAUNIMAS, POPKULTŪRA IR GLOBALUSIS ŠVIETIMAS

2.1 Kas domina jaunimą?

Neseniai atliktoje apklausoje "Young Europe 2019"¹, 16-26 m. amžiaus respondentai iš Vokietijos, Didžiosios Britanijos, Prancūzijos, Ispanijos, Italijos, Graikijos, Lenkijos, Danijos, Švedijos, Suomijos ir Norvegijos atsakė į klausimus, susijusius su jų gyvenamąja aplinka, identitetu(ais) ir požiūriais. Išanalizavus apklausos rezultatus paaiškėjo, kad **migracija ir prieglobsčio suteikimas, aplinkosaugos politika ir ekonomika bei finansai** yra laikomos daugiausia iššūkių keliančiomis temomis Europos Sąjungoje. Vienas iš penkių jaunų europiečių, dalyvavusių apklausoje, minėjo, kad per pastaruosius 12 mėnesių dalyvavo kokioje nors eisenoje ar demonstracijoje. Proporcija tarp jaunų žmonių, kurie susilaiko nuo tam tikrų produktų vartojimo dėl politinių ar etninių priežasčių yra tokia pat, kaip ir jaunimo, kuris vartoja tam tikrus produktus kaip tik dėl tų priežasčių. Apklausa taip pat atskleidė, kad jauni žmonės tapo politiškai aktyvūs, ypač kai tai liečia **aplinkosaugos, sąžiningo atlygio ir lyčių lygybės** temas. Politinis dalyvavimas vyksta vis dar vyksta tradicine forma, tačiau vis dažniau persikelia į internetą (per „patinka“ paspaudimus, naujienų dalijimusi socialiniuose tinkluose, pasirašant virtualias peticijas). Apklausa parodė, kad klimato apsauga ir aplinkosaugos politika yra labiau galimybė nei grėsmė keliantis reiškinys jaunimui, tačiau migracijos temos matomos abiem kryptimis – ir kaip galimybė, ir kaip pavojus. Visko skaitmeninimas yra matomas kaip teigiamas pokytis – vos keletas respondentų įvardijo tai kaip grėsmę. Kalbant apie Europą, yra jaučiamas poreikis šalims dar labiau suartėti. Kita vertus, jaunų žmonių, balsuojančių rinkimuose, skaičius vis krenta, ypač Europos Parlamento rinkimuose, o pats balsavimas yra vis mažiau suprantamas kaip pareiga. Jaunimo tarpe gajus skepticizmas, kad politikai nesistengia nuoširdžiai būti arčiau piliečių ir sąžiningai atstovauti jų nuomonei.

Jaunimui labiausiai rūpimi klausimai taip pat detalai pristatyti Europos jaunimo tiksluose, kurie yra sudėtinė ES jaunimo 2010-2027 m. strategijos dalis. Šie tikslai buvo suformuluoti, 2018 metais atlikus tyrimą, kuriame dalyvavo 50 000 jaunų žmonių. Jie apibrėžia 11 jaunimui svarbių sričių, kurias reikia tobulinti, kad jaunimas galėtų atskleisti savo potencialą:

1. Priartinti ES prie jaunimo;
2. Visų lyčių lygybė;
3. Įtraukios visuomenės;
4. Informacija ir konstruktyvus dialogas;
5. Psichinė sveikata ir gerovė;
6. Dėmesys jaunimui iš kaimiškų vietovių;
7. Kokybiškas darbas visiems;
8. Kokybiškas švietimas;
9. Visiems skirta erdvė ir visų dalyvavimas;
10. Darni žalia Europa;
11. Jaunimo organizacijos ir Europos programos.

Kaip spręsti jaunimui rūpimus klausimus? Reprezentatyvi 12-19 m. vokiškai kalbančio jaunimo apklausa apie kultūrinį švietimą skaitmeninėje erdvėje, įtraukusi 818 respondentų, atskleidė, kaip jaunimas geriausiai pastebi ir įsisavina informaciją. **Audiovizualinė medžiaga** buvo įvardinta kaip svarbus elementas, nes tai yra įprasta jaunimo kasdienybės dalis. Vaizdo įrašų platforma YouTube™ yra labiausiai naudojamas skaitmeninis kanalas jaunimui, ir daugiau nei pusė apklausoje dalyvavusių jaunuolių ją naudoja mokymosi tikslais.

¹ <https://www.tui-stiftung.de/unsere-projekte/junges-europa-die-jugendstudie-der-tui-stiftung/junges-europa-2019-die-jugendstudie-der-tui-stiftung/> (paskutinį kartą žiūrėta: 2019 Rugpjūtį)

Daugybei paauglių vaizdo klipų žiūrėjimas stimuliuoja jų pačių meninius sugebėjimus ir norą atkartoti ar kurti savo turinį, kaip šokiai, filmai, muzika, kompiuteriniai žaidimai ar piešimas. Mokomųjų vaizdo klipų patrauklumas grindžiamas tuo, kad jaunimas juos gali peržiūrėti tiek kartų, kiek nori ir tada, kada reikia. Tai leidžia jaunimui mokytis savo tempu ir jiems patogiu laiku. Tokie filmukai taip pat sudaro įspūdį, kad tai, kas juose demonstruojama, yra įmanoma ir lengvai padaroma.

Dauguma respondentų nurodė, kad jiems yra svarbu, kad vaizdo medžiaga atrodytų pramoginio pobūdžio, juokingai, ir šiuolaikiškai. Renkantis vaizdo klipus, jie remiasi draugų rekomendacijomis, nuomonės formuotojais, šeimos nariais ir mokytojais. Dauguma apklausoje dalyvavusių jaunų žmonių norėtų ir patys kurti vaizdinę medžiagą, o toks mokymosi būdas būtų remiamas ir pripažįstamas.²

2.2 Popkultūros samprata

Šiame vadove popkultūra yra suprantama kaip šiuolaikinė jaunimo kultūra. Kultūra yra nuolat kintanti ir priklausoma nuo daugybės dalykų. Tai, kas yra populiaru šiandien, gali būti nebeaktualu rytoj. Sąvoka „popkultūra“ yra geriausiai žinoma iš muzikos industrijos ir suprantama kaip populiarī muzika, grojama dažniausiai klausomų radijo stočių.

Kiekviena jaunimo karta susikuria savo pop identitetą, kuris siejamas muzika, sportu, žaidimais, maistu, gyvenimo būdu. Dėl interneto ir vis labiau prieinamos informacijos bei medijų, popkultūra ir jo apraiškos kinta. Pradžioje ji buvo naudojama labiau politiniais tikslais, o šiandien ji tapo labiau pirkimo-pardavimo objektu. Menininkai nebesistengia šokiruoti, o siekia daugiau parduoti.

Popkultūra vadovaujasi keliais svarbiais principais:

- ⊙ *Dvilypumas*: popkultūroje akivaizdžios priešingybės, tokios kaip virtualus pasaulis ir realybė, technologijos ir emocijos.
- ⊙ *Nuolatinis atsinaujinimas*: Popkultūra laikosi mados principo.
- ⊙ *Masinio informavimo priemonių naudojimas*: jos yra pagrindinis saviraiškos ir informacijos sklaidos būdas. Jos aktyviai įtraukia ir daro poveikį vartotojams.
- ⊙ Nuolatinis taisyklių laužymas, greita kaita ir su tuo susijęs subkultūrinis ir revoliucinis įvaizdis, kurį naudoja daugybė prekės ženklų.
- ⊙ Pramoginių poreikių ir aštrių pojūčių tenkinimas.

Medijų įtaka

Medijų įtaka mūsų gyvenimo būdui ir popkultūrai nuolat auga. Medijos skatina nuolatinį ir vis intensyvesnį vartojimą, o nuomonės formuotojai tampa vis įtakingesni ir gyvena iš reklamos socialiniuose tinkluose. Dar vienas popkultūros fenomenas internete – įvairūs iššūkiai: „salmon challenge“, „10 years challenge“ ar „ice bucket challenge“, kai paprasti žmonės filmuoja save atliekant nutrūktgalviškas užduotis ir talpina videoklipus internete.

Jaunimas ir popkultūra

Popkultūra atlieka svarbų vaidmenį formuojant jaunų žmonių identitetą, kuriant jų savitą kultūrą ir savirealizacijos galimybes, siekiant apsimesti kažkuo kitu, ieškant būdų reikšti savo emocijas, ieškant savęs ir siekiant būti pastebėtais. Šiuolaikinis jaunimas domisi skirtingais popkultūros elementais, kurie prikausto dėmesį yra patrauklūs, išvaizdūs, plačiai paplitę, prieinami, keliantys priklausomybę, lengvai suprantami (pavyzdžiui, 30 sekundžių vaizdo įrašai). Jie nori nedelsiant gauti grįžtamąjį ryšį. Gauti

² https://www.bosch-stiftung.de/sites/default/files/publications/pdf/2019-06/Studie_Jugend%20Youtube%20Kulturelle%20Bildung%202019.pdf

„patinka“ paspaudimus yra tarsi socialinio pripažinimo forma.

Jauni žmonės nori turėti galimybę rinktis ir nenori būti ribojami kažko, kas jiems sako, ką reikia daryti. Jie mėgsta išreikšti save nuotraukomis ir emoji, jie nori komunikuoti paprasčiau ir greičiau. Jie taip pat nori kurti skirtingas tapatybes, jas analizuoti, su jomis eksperimentuoti. Jie turi galimybę likti anonimiškais ir būti vietose, kur jų tėvai negali jų matyti. Jie taip pat nori turėti tokio mokymosi galimybes.

Popkultūra virtualiame pasaulyje

Pagrindinis popkultūros kanalas jauniems žmonėms yra internetas, ypač vaizdo įrašų šaltinis YouTube™. Čia jie gali rasti vaizdo tinklaraštininkų (vlogger'ių) ir nuomonės formuotojų įrašų, pasakojimų, ką jie mano ar daro dėl įvairių temų ar problemų. Tinklaraštininkai (blogger'iai) veikia labai panašiai kaip vaizdo tinklaraštininkai, tik jie dalijasi ne vaizdu, o tekstu.

Kitas populiarus virtualus popkultūros kanalas – socialiniai tinklai, tokie kaip Instagram (nemokama virtuali nuotraukų dalijimosi platforma ir socialinis tinklas, kuris leidžia vartotojams redaguoti ir įkelti nuotraukas bei trumpus vaizdo įrašus), Snapchat (nemokama greito bendravimo paslauga išmaniesiems telefonams ar planšetiniams kompiuteriams) ir daugybė kitų.

JAV įsikūrusi kompanija Netflix kuria filmus ir turi mokamą platformą, kurioje galima jų ir kitų kompanijų kūrinius žiūrėti bet kada. Amazon taip pat siūlo panašią paslaugą už mokestį.

Popkultūra realiame pasaulyje

Realiame pasaulyje egzistuojanti popkultūra yra daugialypė. Komiksai, kompiuteriniai žaidimai, filmai, pokalbių laidos, realybės šou, „stand up“ pasirodymai, poezijos dalijimosi renginiai, protmūšiai, reklamos, kampanijos, prekiniai ženklai, muzika ir menas yra vieni iš pavyzdžių.

Jaunimo tarpe populiarūs judėjimai

Kadangi **klimato kaita** yra tema, kuri labai rūpi jaunimui, tinklaraščiai, įrašai socialiniuose tinkluose, nuotraukos ir vaizdo klipai apie darnų gyvenimo būdą tapo itin madingi.

Fridays for Future judėjimas jau sulaukė apie 2 milijonų jaunų žmonių dėmesio, kurie įsitraukia į pokyčių kūrimą, patys imasi veiksmų ir tai daro dėl savo pačių ateities. Šis judėjimas taip pat parodo, kad yra daugybė jaunų žmonių, kuriems įdomu susitikti ir bendrauti ne virtualioje erdvėje, bet ir gyvai, kad jiems svarbu įsitraukti ir kovoti dėl bendrų tikslų, kurti plakatus ir standus, organizuoti susitikimus, protestuoti, rengti įvairius užsiėmimus ir dirbtuves.

Judėjimas naudojo ir virtualius, ir tradicinius kanalus, kad darnų gyvenimo būdą paverstų madingu, kad suvienytų jaunos žmones ir atvestų pokyčius vardan darnesnio pasaulio. Be to, šį judėjimą taip pat galima vertinti kaip jaunimo bandymą išsiskirti iš kitų kartų.. Tai ne tik protestas už švaresnę ir sveikesnę aplinką, bet ir priešinimasis vyresnių kartų gyvenimo būdai. Gali būti, kad protestas yra šiuolaikinio jaunimo išraiškos forma.

2.3 Globalusis švietimas ir Darnaus Vystymosi Tikslai

Globalūs tarpusavio ryšiai – nuo naudos iki iššūkių

Gyvename pasaulyje, kuriame su kitais žmonėmis, šalimis ir kultūromis esame susieti socialiniais, politiniais, ekonominiais ir aplinkos sukurtais ryšiais. Intensyvėjanti tarptautinė prekyba, migracijos srautai, tarptautinių ir politinių organizacijų augimas, pokyčiai transporto ir komunikacijos technologijose reiškia, kad šios sąsajos tampa vis labiau reikšmingos.

Gyvenimas globalioje, tarpusavio ryšių susaistytoje bendruomenėje, kiekvienam iš mūsų duoda daug naudos. Jis prisideda prie mūsų akiračio plėtimo, suteikia naujų galimybių vartoti kituose pasaulio kraštuose užaugintus ir pagamintus produktus, užtikrina prieigą prie informacijos ir technologijų, prisideda prie geresnio suvokimo apie įvairovę visuomenėje, suteikia daugiau galimybių asmeniniam ir socialiniam tobulėjimui bei galimybes dalintis idėjomis, kartu veikti, sprendžiant bendras problemas. Tačiau globalizacijos procesas sukelia ir daugybę socialinių, ekonominių ir aplinkosauginių

iššūkių, tokių kaip kad augantis skurdas, didėjanti atskirtis tarp skurdžių ir turtingų šalių bei žmonių, priverstinė migracija, žmogaus teisių pažeidimai, pažeidžiamų žmonių grupių išnaudojimas, rasizmas, ksenofobija, ginkluoti konfliktai, nesaugumas ir augantis individualizmas, klimato kaita, ekologinis disbalansas, tarša, natūralių energijos šaltinių nualinimas ir daug kitų.

Darnaus vystymosi tikslai – darbotvarkė kovai su globaliais iššūkiais

Siekiant kovoti su pagrindiniais visos žmonijos patiriamais iššūkiais, pasaulio lyderiai pasiekė susitarimą, įgalinantį aktyviai veikti taikaus ir darnaus pasaulio labui. 2015 m. rugsėjį Jungtinių Tautų Generalinė asamblėja patvirtino Darnaus vystymosi tikslus (DVT), dar žinomus kaip Darbotvarkę 2030. Ji yra universali ir siekia mobilizuoti visų pasaulio šalių pastangas panaikinti skurdą, užtikrinti socialinį teisingumą ir suvaldyti klimato kaitą ir užtikrinti, kad nei viena šalis ar jos gyventojas nėra paliekamas nuošalyje. Darbotvarkę sudaro 17 tikslų ir 169 juos lydintys uždaviniai, kurie nukreipti į pagrindinius socialinius, ekonominius, aplinkosauginius šiandieninio pasaulio iššūkius. Darbotvarkė remiasi 5P principu:

- **Žmonės (People)** – DVT siekia panaikinti skurdą ir badą bei užtikrinti, kad visi žmonės galėtų realizuoti savo potencialą oriai ir turėtų lygias galimybes sveikoje aplinkoje.

• **Planeta (Planet)** – DVT siekia apsaugoti planetą nuo nykimo per darnų vartojimą ir gamybą, gamtos išteklių valdymą ir skubių veiksmų dėl klimato kaitos stabdymo įgyvendinimą.

• **Klestėjimas (Prosperity)** – DVT nori užtikrinti, kad visi žmonės gyventų pilnavertį gyvenimą ir kad ekonominis, socialinis ar technologinis progresas vyktų darnoje su gamta.

• **Taika (Peace)** – DVT siekia puoselėti taikias, teisingas ir įtraukias visuomenes, kuriose nėra baimės ar smurto. Darnus vystymasis neįmanomas be taikos, o taika neįmanoma be darnaus vystymosi!

• **Partnerystė (Partnership)** – DVT kviečia sutelkti priemones šiai darbotvarkei įgyvendinti, ir stiprinti globalią partnerystę, grįsta solidarumu, kuri pirmiausia būtų nukreipta į pažeidžiamiausių žmonių poreikius.

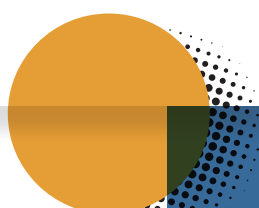
Projekto „Global Education Goes Local“ partneriai projekto veiklose prioritetą skyrė 3 Darnaus vystymosi tikslams:

• DVT #5 – **Lyčių lygybė**. Šis tikslas siekia užtikrinti lyčių lygybę ir įgalinti moteris ir mergaites. Kodėl tai svarbu? Pirmiausia, lyčių lygybė yra pamatinė žmogaus teisė ir svarbi taikaus, klestinčio ir darnaus pasaulio dedamoji dalis. Lyčių lygybės stiprinimas ir lygių galimybių užtikrinimas taip pat labai svarbus visose kitose visuomenės raidos srityse nuo skurdo mažinimo ir nelygybės iki sveikatos ir gerovės užtikrinimo bei švietimo prieinamumo.

• DVT #11 – **Darnūs miestai ir bendruomenės**. Šis tikslas siekia paversti miestus įtraukiais, saugiais, atspariais gaivalinėms nelaimėms bei darniais. Kadangi pasaulis tampa vis labiau urbanizuotas, ir vis daugiau žmonių keliasi gyventi į miestus, visų žmonių lygiavertė įtrauktis, adekvataus būsto ir efektyvaus atliekų tvarkymo užtikrinimas, taršos ir energijos vartojimo problemų sprendimai, taip pat tinkamas pasirengimas stichinėms nelaimėms ir klimato kaitos padariniams yra būtini tam, kad egzistuotų stipri ir darni bendruomenė.

• DVT #12 – **Darnus vartojimas ir gamyba**. Mūsų asmeniniai vartojimo įpročiai yra pati aiškiausia sąsaja su pasauliu. Per savo vartojimo įpročius mes darome didžiulę įtaką (teigiamą ir neigiamą) visoms trimis darnaus vystymosi dimensijoms – visuomenei, ekonomikai ir aplinkai. Ieškant būdų, kaip paversti savo gamybos ar vartojimo įpročius darnesniais, net ir mažas pokytis gali turėti teigiamą poveikį žmonėms ir aplinkai visame pasaulyje.

Nors GEGL projekto partneriai didžiausią dėmesį skyrė 3 aukščiau pristatytiems DVT, svarbu prisiminti, kad visi 17 tikslų yra glaudžiai susiję tarpusavyje. Pavyzdžiui, darnios gamybos ir vartojimo užtikrinimas (DVT #12) negali būti pasiektas be tinkamų darbo sąlygų darbuotojams sukūrimo (DVT #8), o tinkamo būsto ir gyvenimo sąlygų užtikrinimas (DVT #11) gali prisidėti prie skurdo mažinimo (DVT #1). Galiausiai, kokybiško švietimo užtikrinimas (DVT #4) yra visos Darbotvarkės 2030 širdis ir yra esmė.

Globalus pilietiškumas ir Globalusis švietimas

DVT įgyvendinimas yra bendra įvairių suinteresuotų šalių – valdžios, verslo, pilietinės visuomenės – atsakomybė. Kiekvienas žmogus taip pat atlieka svarbų vaidmenį šių tikslų įgyvendinime. Asmeniniai įpročiai, elgsena ir veiksmai turi įtakos visiems žmonėms ir planetai, dėl to svarbu, kad kiekvienas žmogus elgtųsi visuomenėje kaip aktyvus ir atsakingas pasaulio pilietis.

Ką mes vadiname pasaulio piliečiu? Mes visi kiekvieną dieną naudojames daugybe galimybių, kurias mums suteikia gyvenimas globaliame pasaulyje. Tačiau kaip mes susidorojame su globaliais iššūkiais? Kokia yra mūsų atsakomybė?

Galime rasti daug skirtingų pasaulio piliečio apibrėžimų. Štai vienas iš jų, kurį siūlo metodinio leidinio „šeši žingsniai ir Tu – pasaulio pilietis! Vadovas dirbantiems su jaunimu“ autoriai: *„Pasaulio piliečiu galime vadinti žmogų, vertinantį naudą, kurią gauna būdamas pasaulio bendruomenės nariu, suvokiantį savo atsakomybę ir aktyviai veikiantį visos pasaulio visuomenės labui. Pasaulio piliečio elgsenos pagrindas – globalios žmonių ir šalių tarpusavio priklausomybės supratimas ir pareiga veikti visuotinės gerovės labui.“*

DVT 4 tikslo „Kokybiškas švietimas“ 4.7 uždavinyje pabrėžiama ir globaliojo švietimo svarba: *„iki 2030 metų užtikrinti, kad visi besimokantys asmenys įgytų žinių ir gebėjimų, reikalingų darniam vystymuisi skatinti, įskaitant, be kitų dalykų, švietimą darnaus vystymosi ir darnios gyvensenos, žmogaus teisių, lyčių lygybės, taikos ir nesmurtinės kultūros skatinimo, pasaulinės pilietybės bei kultūrų įvairovės ir kultūros indėlio į darnų vystymąsi vertinimo klausimais.“* Šis uždavinys aiškiai įvardija, kad globalusis švietimas yra ne tik švietimo kokybės garantas, bet ir sėkmingo darnaus vystymosi prielaida. .

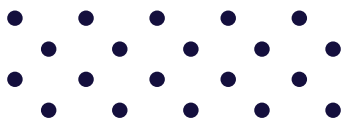
Globalusis švietimas yra vienas iš holistinių mokymosi prieigų, kuri gali padėti žmogui augti ir vystytis kaip aktyviam ir atsakingam piliečiui bei prisidėti prie teigiamų pokyčių vardan teisingo ir darnaus pasaulio vietos ir globaliu lygmenimis. Tai aktyvus mokymosi procesas, paremtas pamatinėmis solidarumo, lygybės, teisingumo, įtraukties ir bendradarbiavimo vertybėmis. Jis prisideda prie skurdo mažinimo ir darnaus vystymosi nuostatų sklaidos. Globalusis švietimas leidžia kiekvienam besimokančiajam pereiti nuo mokymosi prie aktyvių veiksmų, sustiprinti supratimą, gebėjimus ir vertybes, kurios reikalingos prisidėti prie globalios ir vietos bendruomenės darnos.

2.4 Globaliosios kompetencijos

„Globali kompetencija – tai asmens gebėjimas ir motyvacija suprasti ir veikti tais klausimais, kurie turi reikšmę pasaulio mastu.“

Globalusis švietimas leidžia kiekvienam žmogui pasinerti į mokymosi kelionę, kurioje jis turi galimybę gilinti supratimą, stiprinti gebėjimus ir motyvaciją imtis veiksmų, kuriais prisidėtų prie socialinio teisingumo užtikrinimo ir darnaus visuomenės vystymosi. Tam labai svarbu suprasti pasaulyje ir jame egzistuojančias sąsajas tarp žmonių, šalių, kultūrų, reiškinių ir kt. Svarbu, kad žmonės suprastų, kokį poveikį jų asmeninė elgsena ir veiksmai daro tolimiausiuose pasaulio kampeliuose gyvenančių žmonių gyvenimams. Svarbu, kad žmonės gebėtų kritiškai vertinti tai, ką matome, girdime ir apie ką skaitome viešojoje erdvėje. Kiekvienam žmogui taip pat svarbu stiprinti savo nuostatas, tokias kaip empatija, solidarumas, santykių kūrimas ir išlaikymas, stereotipų ir išankstinių nuostatų laužymas, kas leis jiems ateityje imtis prasmingos veiklos žmonijos darnaus vystymosi labui.

Galime rasti įvairių globaliojo švietimo modelių, padedančių ugdyti aktyvius ir atsakingus pasaulio piliečius. Šiame vadove norime pristatyti CCSSO (Council of Chief State School Officers) ir Asia Society parengtą modelį, kuriame jo autoriai išskiria 4 globaliųjų kompetencijų grupes:

1. Pasaulio tyrinėjimas – besimokantieji geba ir yra motyvuoti kelti klausimus tam, kad geriau suprastų pasaulį, jame egzistuojančius ryšius ir iššūkius, kurie yra svarbūs pasaulio mastu. Jie plėtoja savo kritinio mąstymo gebėjimu, geba formuoti savo nuomonę, paremtą tvirtais ir patikrintais argumentais bei skirtingais požiūriais.

2. Skirtingų požiūrių pripažinimas – tai tarpkultūrinė kompetencija, leidžianti suprasti kad paties asmens požiūris gali skirtis nuo kitų turimų vertybių, išsilavinimo, informacijos prieinamumo, gyvenimo kokybės ir kt.

3. Idėjų komunikavimas – asmens gebėjimas komunikuoti su įvairiomis žmonių grupėmis, aktyviai klausytis, bendradarbiauti.

4. Aktyvi veikla – asmuo turi žinių ir supratimą, motyvacijos ir drąsos planuoti ir įgyvendinti veiksmus, kurie prisideda prie teigiamų pokyčių visuomenėje, ir geba įvertinti savo veiksmų pasekmes.

Pasaulio tyrinėjimas

- Gebėjimas įvardyti problemas, paaiškinti jų svarbą, kelti klausimus
- Kalbiniai, įvairių informacijos šaltinių naudojimo gebėjimai
- Gebėjimas analizuoti ir panaudoti informaciją nuosekliems problemos sprendimams
- Gebėjimas formuluoti įrodymais grįstus argumentus ir išvadas

Aktyvi veikla

- Gebėjimas įvardyti ir kurti galimybes asmeninei ir grupinei veiklai, prisidedančiai prie teigiamų pokyčių
- Gebėjimas įvertinti įvairias galimybes ir planuoti veiklą, kuri būtų paremta įrodymais ir potencialiu poveikiu
- Gebėjimas veikti individualiai ar grupėje vardan teigiamų pokyčių, o tam pasitelkti kūrybiškumą ir vadovauti būtinomis etinėmis nuostatomis
- Gebėjimas įvertinti įgyvendintos veiklos poveikį
- Gebėjimas (jisi)vertinti savo asmeninius pajėgumus veikti teigiamų pokyčių labui

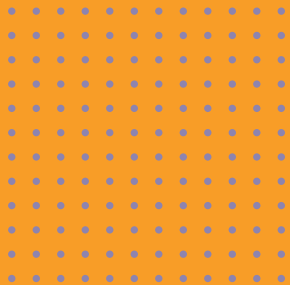
Skirtingų požiūrių pripažinimas

- Gebėjimas reikšti savo požiūrį ir įvertinti jo poveikį
- Gebėjimas įvertinti kitų žmonių požiūrį ir atpažinti, kas jiems daro poveikį
- Gebėjimas paaiškinti kultūrinių sąveikų poveikį
- Gebėjimas įvardyti, kokį poveikį prieinamumas prie informacijos ir technologų daro gyvenimo kokybei ir požiūriui

Idėjų komunikavimas

- Gebėjimas atpažinti ir išreikšti, kaip įvairios auditorijos supranta žinutes, ir kokį poveikį tai turi komunikacijai
- Gebėjimas klausyti ir komunikuoti su įvairiais žmonėmis
- Gebėjimas pasirinkti ir naudoti tinkamas technologines priemones ir medijas komunikacijai su įvairiais žmonėmis
- Gebėjimas įvertinti efektyvios komunikacijos poveikį tarpusavio supratimui ir bendradarbiavimui

KAIP NAUDOTI ŠĮ VADOVĄ

Šis vadovas parengtas taip, kad jį būtų galima lanksčiai naudoti įvairiose darbo su jaunimu ir mokymosi aplinkose. Jis pirmiausia skirtas jaunimo darbuotojams ir mokymų vadovams, dirbantiems neformaliojo švietimo srityje su 14-29 m. amžiaus jaunuoliais, tačiau jis gali būti pritaikomas ir formaliojo švietimo veiklose, kuomet mokytojai veikloms nori pasitelkti neformaliojo ugdymo metodus. Vadove pristatomi veiklos parengtos taip, kad būtų lengvai pritaikomos įvairioms dalyvių amžiaus grupėms. Dauguma jų tinka darbui tiek su didelėmis, tiek su mažomis dalyvių grupėmis.

3.1 Vadovo struktūra

Šį vadovą sudaro 6 skyriai, kurių kiekvienas skirtas skirtingų jaunimo įtraukimo į globaliojo švietimo veiklas, naudojant popkultūrą, aspektų pristatymui. Pirmajame skyriuje trumpai pristatomas projekto „Global Education Goes Local“ tikslai ir pamatiniai įgyvendinimo principai. Antrajame skyriuje aptariama, kas šiandien įdomu jaunimui, pristatomos skirtingos popkultūros apraiškos. Šiame skyriuje taip pat trumpai pristatomi Jungtinių tautų Darnaus vystymosi tikslai ir pamatiniai globaliojo švietimo principai. Trečiajame skyriuje pateikiama informacija, kaip naudotis šiuo vadovu. Ketvirtajame skyriuje pateikiami praktiniai metodai, jungiantys globaliojo švietimo principus ir popkultūros elementus. Jie suskirstyti į 5 grupes pagal jose naudojamų popkultūros elementų pobūdį: Garsas ir tekstas; Fotografija ir vaizdinė raiška; Judantis vaizdas; Socialinės medijos ir skaitmeninis aktyvizmas; Gatvės menas. Penktasis skyrius skirtas praktinių metodų, skirtų aktyvios pilietinės veiklos planavimui, pristatymui. Šeštajame skyriuje pateikiama keletas mokymosi ir pilietinės veiklos vertinimo pavyzdžių. Vadovo pabaigoje pateikiamas jame naudojamų pagrindinių terminų žodynas.

3.2 Metodai

Šiame vadove pristatomi metodai parengti taip, kad būtų patrauklūs jaunimui, praktiški ir įtraukūs ir paremti popkultūros elementais. Dauguma leidinyje pateikiamų metodų yra susieti su vienu iš trijų Darnaus vystymosi tikslų, kuriems projekto „Global Education Goes Local“ partneriai skyrė didžiausią dėmesį. Žemiau pateikiama matrica, kuri globaliojo švietimo užsiėmimus planuojantiems asmenims padės greičiau surasti jų temai reikalingus metodus:

	4.1.1 Sudėk į „memą“	4.1.2 Komiksų pasaulis	4.1.3 Padainuok	4.1.4 Pasiskolinti žodžiai	4.2.1 Metody rinkinys darbui su nuotraukomis	4.2.2 Gatvės menas	4.2.3 Globalūs įspūdžiai	4.2.4 Etiško vaizdinės ir tekstinės medžiagos naudojimo kodeksas	4.3.1 Superherojai	4.3.2 Jei filmas būtų bendruomenė...	4.3.3 Moteriška – Vyriška?	4.3.4 Scenarijus. Vienas, du, trys... veiksmas!	4.3.5 Aptarkime iššūkius	4.4.1 Skaitmeninis aktyvizmas	4.4.2 Skaitmeniniai įrankiai	4.4.3 Virtualus (online) – gyvas (offline)	4.4.4 Parenkime skaitmeninę kampaniją!	4.5.1 Pakomentuok	4.5.2 Menas iš atliekų	4.5.3 Mano erdvė
DVT #5 – Lyčių lygybė	X		X		X		X	X	X		X	X		X	X	X	X	X		X
DVT #11 – Darnūs miestai ir bendruomenės		X		X	X	X	X	X	X	X		X		X	X	X	X	X		X
DVT #12 – Darnus vartojimas ir gamyba		X		X	X			X	X			X		X	X	X	X	X	X	X
Bendros globalios temos					X		X	X					X							

Kiekvieno šiame vadove pristatomo metodo aprašą sudaro:

Ižanga – trumpai pristatoma metodo idėja ir jo sąsajos su šio vadovo tematika.

Tikslas – pristatoma, ko norima pasiekti šio metodo pagalba.

Mokymosi uždaviniai – įvardijama, ko dalyviai turėtų išmokti, kokias kompetencijas sustiprinti.

Grupės dydis – nurodomas rekomenduojamas grupės dydis.

Trukmė – nurodoma rekomenduojama metodo įgyvendinimo trukmė, kuri gali būti keičiama priklausomai nuo grupės dydžio, dalyvių įsitraukimo, užsiėmimą vedančio asmens darbo stiliaus ir kt.

Reikalinga erdvė ir priemonės – pateikiami reikalavimai mokymo(si) erdvei ir priemonės, reikalingos metodui įgyvendinti..

Metodo aprašymas – pristatoma išsami metodo įgyvendinimo eiga..

Refleksija – pristatomi klausimų pavyzdžiai refleksijai ir užsiėmimo aptarimui.

Praktiniai patarimai, veiklos adaptavimo galimybės – pateikiami praktiniai patarimai, į ką užsiėmimą vedantis asmuo turėtų atkreipti dėmesį, kaip veiklą padaryti įdomesnę, taip pat patarimai, kaip veikla gali būti keičiama ar adaptuojama.

Visi šiame leidinyje pateikti praktiniai metodai gali būti naudojami nepriklausomai vieni nuo kitų ar integruojami į mokymo(-si) programas ir taikomi sinergijoje su kitais, ne tik šiame vadove pateiktais, globaliojo švietimo ir neformaliojo ugdymo metodais. Tačiau kai kuriais atvejais vienas metodas gali būti paremtas kitu šiame vadove pristatomu metodu.

3.3 Patarimai globaliojo švietimo užsiėmimus planuojantiems ir vedantiems asmenims

Globaliojo švietimo užsiėmimus planuojantis ir vedantis asmuo (jaunimo darbuotojas, mokymų vadovas, mokytojas ir kt.) šiame procese atlieka kompleksinį vaidmenį. Viena pagrindinių jo užduočių – užtikrinti visokeriopą pagalbą besimokantiejiems viso proceso metu. Žemiau pateikiame keletą patarimų, kurie padės geriau suplanuoti ir įgyvendinti globaliojo švietimo veiklas su jaunimu:

- Šiame vadove pristatomi metodai yra skirti darbui su 14-29 m. amžiaus jaunimu. Pradėdami planuoti veiklas, įvertinkite metodus ir juos adaptuokite, atsižvelgdami į savo grupės dalyvių amžių, kultūrinę aplinką, jau turimą supratimą konkrečioje tematinėje srityje.

• Jeigu veiklas organizuojate lauke, pasitikrinkite, ar yra kokių nors formalių reikalavimų tokioms veikloms.

• Būkite lankstūs ir kūrybiški su:

⊙ Priemonėmis ir kaip jas naudojate.

⊙ Erdvė – ji gali virsti kliūtimi arba privalumu įgyvendinant veiklas. Patogi erdvė ir tinkamas jos pasiruošimas gali prisidėti prie tinkamos mokymosi atmosferos sukūrimo.

⊙ Laiku – turėkite omenyje, kad veiklos trukmė gali keistis, priklausomai nuo dalyvių įsitraukimo aktyvumo, jūsų vedimo stiliaus ar diskusijų trukmės.

• Adaptuokite veiklą metu keliamus klausimus – kiekviena dalyvių grupė yra unikali. Keliamų klausimų kompleksiskumas ir netgi jų skaičius turėtų būti pasirenkamas pagal grupės specifiką. Dėl to visada prieš veiklą peržvelkite ir, jeigu reikia, klausimus koreguokite.

• Šis vadovas buvo parengtas 2020 metais. Kai kurie jame naudojami pavyzdžiai gali būti nebepopuliarūs jaunimo tarpe. Taigi ruošdamiesi veikloms užtikrinkite, kad jūsų naudojami pavyzdžiai atitiktų tai, kas yra aktualu jauniems žmonėms.

• Įsitikinkite, kad savo veiklose naudojate veikėjų ar asmenų pavyzdžius, kurie nėra kontroversiški ir neskleidžia prieštarų žinučių ta tema, kurią norite pristatyti savo veiklose. Pavyzdžiui, veikėjas ar asmuo gali pristatyti save kaip aktyvų kovotoją su klimato kaita, tačiau tuo pačiu būti itin taršios gamyklos bendrasavininkiu.

• Pasirūpinkite, kad dalyviai turėtų erdvę ir laiko atvirai (jeigu reikia – anonimiškai) užduoti jiems rūpimus klausimus apie DVT ir kitas susijusias temas. Vienas iš paprastų būdų tą padarykite – padėti specialią dėžę ar voką, kur dalyviai galėtų mesti jiems rūpimus klausimus.

• Prieš viešindami savo įgyvendintų veiklų rezultatus internete, užtikrinkite, kad turite visų veiklos dalyvių (ar jų tėvų/globėjų) sutikimus naudoti jų atvaizdą.

GLOBALUSIS ŠVIETIMAS IR POPKULTŪRA MOKYMOSI PROCESE

x
x
x
x
x
x
x
x
x

4.1 Garsas ir tekstas

Šiame skyriuje pristatomi metodai, kuriai jauni žmonės skatinami per populiarias garsines ir tekstines priemones atrasti Darnaus vystymosi tikslus, o taip pat kurti ir jiems patiems reikšmingą turinį. Kurdami naujas istorijas ar perrašydami, perkurdami tas, kurias jau yra girdėję, dalyviai gali įsitraukti į kritišką dialogą, apjungiantį jų asmenines patirtis su platesniais iššūkiais.

Šiame skyriuje pateikti metodai leidžia dalyviams dalintis ir interpretuoti savo istorijas ir patirtis, o taip pat tapti besikeičiančių istorijų apie pasaulį dalimis. Jie plačias mokymosi galimybes, pavyzdžiui, dalintis žiniomis, mokytis veikiant, reflektuojant, bendradarbiaujant.

4.1.1 Sudėk į „memą“

ĮŽANGA:

„Memas“ – tai komiškas kultūrinės informacijos vienetas (paprastai nuotrauka ar piešinys su tekstu), plintantis ir platinamas internete.

Šis metodas padės dalyviams „memų“, kurie šiuo metu yra itin populiarūs jaunimo tarpe ir naudojami kaip priemonė paskleisti įvairias žinutes, pagalba daugiau sužinoti apie moterų ir mergaičių diskriminacijos priežastis ir formas.

TIKSLAS:

Geriau suprasti moterų ir mergaičių diskriminacijos priežastis ir formas (DVT 5).

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Įvertinti savo turimus lyčių stereotipus ir išankstines nuostatas
- Stiprinti kritinį mąstymą ir gebėjimą diskutuoti
- Skatinti solidarumą, lygybę, pagarbą

GRUPĖS DYDIS:

5-25 dalyviai

TRUKMĖ:

60-90 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Popierius
- Klėjai
- Žirkklės
- Rašikliai / pieštukai / flomasteriai
- Seni žurnalai
- „Memų“ pavyzdžiai

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Paprašykite dalyvių pasiruošti išmaniuosius įrenginius (telefonus, planšetinius ar nešiojamus kompiuterius). Jei visi dalyviai neturi savo prietaiso asmeniškai, galite pasirūpinti, kad būtų bent vienas poroje ar keturių žmonių grupėje.

Eiga:

1 žingsnis:

• Pakvieskite dalyvius išsakyti kuo daugiau minčių, kaip jie supranta terminus „stereotipai“ ir „seksizmas“. Dalyvių mintis užrašykite, o pabaigoje jas apibendrinkite.

2 žingsnis:

• Paprašykite dalyvių pačių sukurti „memus“ apie skirtingas lytis. Tam jie gali naudoti nuotraukas ir piešinius iš senų žurnalų. Dalyviai savo „memuose“ gali naudoti jau kažkur girdėtas citatas arba sugalvoti savas.

3 žingsnis:

• Pakvieskite dalyvius pasidalinti savo sukurtais „memais“ su kitais grupės nariais. Kartu aptarkite, ką jie galvoja apie tokius „memus“, kaip rinkosi paveikslėlius ir citatas, kuriuos panaudojo.

• Paklauskite dalyvių, ar jiems yra tekę anksčiau matyti seksistiškų „memų“. Kaip jie dėl to jautėsi?

• Pakvieskite dalyvius internete paieškoti daugiau „memų“, susijusių su lyčių lygybe, ir kartu padiskutuoti, ką jie juose mato.

REFLEKSIJA:

- Kaip nusprendėte kurti būtent tokį „memą“?
- Apie ką yra jūsų „memai“? Ar turime daugiau „memų“ apie vyrus ar moteris? Kodėl?
- Ką galėtumėte pakeisti savo „meme“, kad jis turėtų priešingą reikšmę negu dabar?
- Kokios yra teigiamos ir neigiamos „memų“ naudojimo pusės?
- Ar pakeistumėte savo „memus“ po to, kai pamatėte daugiau pavyzdžių internete?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Dalyviai gali dirbti individualiai arba mažose 2-4 asmenų grupėse.
- Jei reikia, paaiškinkite dalyviams, kas yra „memas“. Taip pat galite paprašyti, kad šį terminą paaiškintų vienas iš grupės dalyvių. Galite pakviesti dalyvius sukurti skaitmeninį „memą“, naudojantis tam skirtomis interneto svetainėmis arba mobiliosiomis programėlėmis. Planuodami kurti skaitmeninius „memus“, įsitinkite, kad dalyviai turi pakankamus technologinius gebėjimus.
- Jeigu turite galimybę ir matote poreikį nuodugniau pasiruošti šiai veiklai, pasiruošimui galite naudoti tokius metodus:
  - ⊙ Kahoot³ viktorina lyčių lygybės klausimais;
  - ⊙ Metodas „Moteriška – Vyriška?“, kurį rasite šio vadovo ... psl.;
  - ⊙ „Minčių lietus“, naudojant tokius raktinius žodžius kaip „berniukas“/„vyras“, „mergaitė“ / „moteris“, ir po to sekanti diskusija apie tai, kaip visuomenėje konstruojami socialiniai vaidmenys, kaip tai susiję su stereotipais, seksizmu ir lyčių (ne)lygybe.

³ www.kahoot.com

4.1.2 Komiksų pasaulis

ĮŽANGA:

Komiksai gali būti puikus įrankis išreikšti idėjas ir perduoti žinutes, naudojant paveikslėlius ir tekstus. Jie gali padėti išskleisti kompleksiškas ir sudėtingas temas.

TIKSLAS:

Įtraukti dalyvius į problemų, susijusių su DVT #11 ir DVT#12, sprendimų paiešką.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Stiprinti problemų sprendimo gebėjimus, kritinį mąstymą ir gebėjimą diskutuoti
- Skatinti atvirumą bei atsakomybės jausmą

GRUPĖS DYDIS:

5-25 dalyviai

TRUKMĖ:

100-120 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Popierius
- Rašikliai / flomasteriai
- Žirklės
- Trintukai, drožtukai

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Įsitikinkite, kad turite pakankamai priemonių ir erdvės kiekvienam dalyviui.

Eiga:

1 žingsnis:

- Pristatykite dalyviams pagrindinius komiksų elementus, tokius kaip antraštės, individualūs piešiniai/panelės, perėjimai, tarpai, teksto burbulai.

2 žingsnis:

- Pasirinkite vieną Darnaus vystymosi tikslą ir padiskutuokite su dalyviai šiais klausimais: ką jis reiškia? Kodėl šis tikslas svarbus? Kas yra atsakingas, už jo įgyvendinimą? Su kokiais iššūkiais susiduria šalys, siekdamas šio tikslo?
- Pakvieskite dalyvius individualiai ar bendrai grupėje (priklausomai nuo dalyvių skaičiaus) pagalvoti ir pasidalinti savo mintimis, koks turėtų būti komikso veikėjas, kovojantis su tokiu iššūkiu, koks būtų jo tikslas, kokį vaidmenį jis atlieka aptartos problemos sprendimo procese.

3 žingsnis:

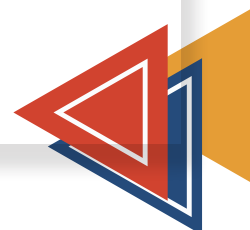
- Pakvieskite dalyvius sukurti savo komiksus, kuriuos atspindėtų aptartą problemą ir galimus jos sprendimo būdus.
- Pabaigus kurti komiksus, pakvieskite dalyvius pasidalinti savo komiksais su kitais grupės nariais. Aptarkite komiksuose pristatytas problemas ir jų sprendimo būdus.

REFLEKSIJA:

- Ar buvo lengva ar sunku nuspręsti, kokią problemą norėtumėte pristatyti komikse?
- Kaip nusprendėte, kas bus pagrindinis veikėjas? Kokios yra jo tipinės savybės? Ar veikėjas yra realistiškas?
- Kaip nusprendėte, kokia bus istorijos pabaiga?
- Ar pabaiga yra realistiška? Jei ne, kaip ji galėtų tokia tapti?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Dalyviams galite nurodyti komikso apimtį.
- Galite pasiūlyti dalyviams palikti komiksą su neaiškia pabaiga ir neišspręsta problema. Tokiu atveju galite pakviesti visą grupę pasidalinti mintimis apie galimas komikso pabaigas ir nuspręsti, kokios jie labiausiai norėtų.
- Galite pakviesti dalyvius įvardyti su veiklai pasirinktu DVT susijusias problemas skirtingose šalyse.
- Galite dalyviams paskirti skirtingus veikėjus jų kuriamam komiksui (pvz., Nevyriausybinės organizacijos, savivaldybės, piliečiai ir pan.), ir taip suteikti jiems galimybę pažvelgti į tą pačią problemą iš skirtingų perspektyvų.

4.1.3 Padainuok

IŽANGA:

Populiarių muzikinių kūrinių tekstuose dažnai galime rasti seksistinių užuominų, aliuzijų į smurtą ir kitų aspektų, susijusių su lyčių lygybe. Šis metodas padės dalyviams giliau paanalizuoti šias problemas.

TIKSLAS:

Kritiškai įvertinti lyčių stereotipus popkultūroje.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Kritiškai įvertinti asmenines nuostatas seksizmo ir lyčių stereotipų atžvilgiu
- Stiprinti kritinį mąstymą ir gebėjimą diskutuoti

GRUPĖS DYDIS:

5-15 dalyviai

TRUKMĖ:

60-90 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Garso kolonėlės
- Atspausdinti populiarių dainų tekstai
- Popierius
- Rašikliai

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Parinkite keletą pop stiliaus dainų su vyrų ir moterų atžvilgiu nepagarbiais, seksistiniais tekstais.

Eiga:

1 žingsnis:

- Perskaitykite dainos žodžius ar jų dalį dalyviams taip, tarsi tai būtų istorija.
- Paklauskite jų, ar šie žodžiai skamba pažįstamai, ar jie žino, iš kokios tai dainos.

2 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į mažas grupes ir pakvieskite jose perrašyti girdėtus dainos tekstą taip, kad jie nebebūtų žeminantis ir nepagarbus.
- Pakvieskite visas grupes pristatyti savo perkurtas dainas, jei įmanoma – jas padainuoti.
- Aptarkite, kaip šis užsiėmimas pakeitė dainos prasmę.
- Paklauskite jų, ar šie žodžiai skamba pažįstamai, ar jie žino, iš kokios tai dainos.

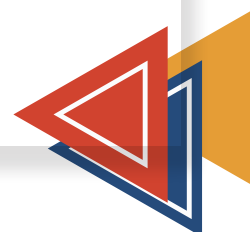

REFLEKSIJA:

- Ar sudėtinga rasti dainų, kurių tekstai skleistų nepagarbą moterims?
- Ar esate girdėję dainų, kurių tekstai yra nepagarbūs vyrų atžvilgiu?
- Ar originaliame dainos tekste jus kas nors nustebino?
- Kuo perkurtų dainų tekstai yra kitokie, lyginant su originaliais?
- Kaip manote, kokia dalis pop stiliaus dainų skleidžia nepagarbą?
- Kodėl mes klausomės tokių dainų?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Papildomai galite pakviesti dalyvius paieškoti populiarių dainų, kurios skatina lyčių lygybę, moterų įgalinimą, aptarti šių dainų tekstus.

4.1.4 Pasiskolinti žodžiai

ĮŽANGA:

Šis metodas kviečia dalyvius pažaisti su kitų žmonių kurtuose poezijoje žodžiais, jų reikšmėmis, kaip skirtingi žmonės skirtingai supranta žodžius ir kurta savo pačių poeziją.

TIKSLAS:

Supažinti dalyvius su DVT #11 ir DVT #12 giliau pažvelgti į Darnaus vystymosi tikslus.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Geriau suprasti darnių miestų ir darnaus vartojimo sampratą
- Stiprinti kritinį mąstymą ir gebėjimą diskutuoti
- Stiprinti socialinės atsakomybės jausmą bei ir pareigą imtis veiksmų

GRUPĖS DYDIS:

5-25 dalyviai

TRUKMĖ:

45-60 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Populiarūs žurnalai, spausdinti tekstai iš internetinių portalų
- Popierius
- Rašikliai ir flomasteriai

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Pasirūpinkite, kad turėtumėte pakankamai žurnalų ir kitokių tekstų, kurių užtektų visiems dalyviams. Taip pat galite atspausdinti įvairių straipsnių iš internetinių portalų. Jei reikia, paruoškite informaciją apie kiekvieną aptariamą DVT.

Eiga:

1 žingsnis:

- Paaiškinkite dalyviams, kas yra „pasiskolinta poezija“ - naudojant žodžius iš įvairių tekstų (žurnalų, laikraščių, knygų ir t. t.), sukuriamas eilėraštis, poema. Kokio ilgio ji bus, priklauso nuo kūrėjo.
- Paklauskite jų, ar šie žodžiai skamba pažįstamai, ar jie žino, iš kokios tai dainos.

2 žingsnis:

- Duokite dalyviams žurnalus/spausdintą medžiagą ir informaciją apie DVT, su kuriuo norite sieti šią veiklą.

3 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius pradėti kurti savo poemas susijusias su veiklai pasirinktu DVT. Jie poemas kuria, naudodami duotus tekstus, juose išbraukdami žodžius, kurių jiems nereikės ir palikdami tuos, kurie tinka jų poemai. Jie taip pat gali pridėti naujų žodžių.
- Paaiškinkite dalyviams, kad jų kūrinuose turi atsispindėti atsakymai į šiuos klausimus:
  - o Kaip šis DVT yra susijęs su manimi?
  - o Koks yra blogiausias galimas šio DVT scenarijus?
  - o Koks yra geriausias galimas šio DVT scenarijus?

REFLEKSIJA:

- Kaip sekėsi kūrybinis procesas?
- Ar manote, kad tai, apie ką parašėte, yra aktualu šiandieniniam pasauliui?
- Ar manote, kad galima poeziją susieti su šiuolaikiniais iššūkiais?
- Kaip poezija gali mums padėti apmąstyti įvairias temas ar problemas?
- Ar su DVT susijusios temos yra aptariamose populiariuose žurnaluose?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Jei dirbate su grupe, kuri nėra susipažinusi su veiklai pasirinktais Darna vystymosi tikslais, būtinai prieš veiklą juos pristatykite.
- Vietoje poemų, dalyviai gali kurti trumpas istorijas. Tai gali būti lengviau tiems, kurie nėra pratę rašyti ir skaityti poezijos, ir tiems, kurie labiau mėgsta rašyti istorijas.
- Dalyviai taip pat gali rašyti kalbas, naudodami žurnaluose ir straipsniuose randamus raktažodžius. Galite taip pat padiskutuoti apie kalbas, kurias apie DVT yra sakę žymūs žmonės, pvz., Emma Watson, Malala Yousafzai, Stephen Hawking ir kt.
- Galite dalyviams pateikti keletą su DVT susijusių raktažodžių, pvz., Žemė, milijonas žmonių, ištekliai, darni bendruomenė ir t.t., ir pakviesti juos kurti poemas ar kitokius tekstus, naudojant šiuos raktažodžius.

4.2 Fotografija ir vaizdinė raiška

Fotografija ir vaizdinė raiška apima labai platų išraiškos formų spektrą – nuo faktų ir įvykių įamžinimo ir dokumentavimo iki meno kūrinų, skatinančių žmones mėgautis, vertinti, mąstyti ir į(si)kvėpti aktyviam dalyvavimui.

Fotografija – „objekto atvaizdo įrašymas veikiant šviesai ar su juo susijusiai radiacijai ant šviesai jautrios medžiagos“⁴ – pirmą kartą buvo panaudota 1830 metais. Ji pakeitė įvykių ir reiškinų dokumentavimą tuo požiūriu, kad fotografija yra betarpiška, neva automatinis vaizdo įrašymas per objektyvą, kuris suteikia autentiškumo jausmą, o ne piešinį ar kitokį tikrovės vaizdavimą. Pasakymas „kamera niekada nemeluoja“ rodo, kad fotoaparatai dažnai suprantami kaip įrankiai realybei užfiksuoti.

Tačiau, kaip pamatysime šio skyriaus metodų pagalba, yra daugybė būdų nuotraukas redaguoti.

Rėmelis, kampas, kuriuo fotografuojama, apšvietimas, laikas, kitos technologijos tobulinant nuotraukas jau seniai yra naudojamos fotografijos mene, taip kaip ir žurnalistinėje fotografijoje manipuliuojant ir sukuriant nuotraukas, kurios tinka tam tikrai istorijai tam, kad sukeltų žmonėms tam tikras emocijas.

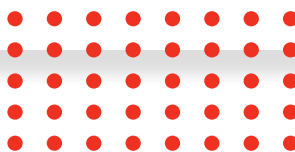
Kai skaitmeninė fotografija tapo plačiai prieinama, atsirado daugybė galimybių ir būdų, kaip naudoti fotografijas. Visi esame matę nuotraukų, kurios yra sukurtos programos Photoshop pagalba, bet atrodo labai tikroviškai.

Šiandien net ir paaugliai turi telefonus su fotokameromis. Jie ne tik gali neribotai fotografuoti viską, bet ir užfiksuotais vaizdais dalintis socialinėse medijose. Atsirado tiek daug nuotraukų ir kitokio vizualinio turinio, kurį paprasta sukurti ir pasiekti.

Kartu su nuotraukomis, vaizdo įrašai taip pat tapo labai lengvai prieinami visiems. Vis daugėja turinio, pateikiamas vaizdiniu, o ne tekstiniu formatu. Tai ne tik nufilmuota medžiaga, tačiau ir įvairios animacijos, sukurtos skaitmeniniu būdu.

Šiame skyriuje pažvelgsime į įvairias manipuliavimo ir rėminimo formas, naudojamas nuotraukas ir žinutes, ir aptarsime, kokią įtaką jos daro kiekvienam iš mūsų. Taip pat aptarsime, ką jaunimui reiškia nuotraukos ir kitokios vaizdinės išraiškos formos. Šiame skyriuje taip pat rasite metodų, kurie padės geriau suprasti vaizdinių priemonių ir žinučių naudojimo etikos principus, kurie leistų užtikrinti pagarbą žmogaus orumui.

⁴ Britannica, <https://www.britannica.com/technology/photography> [accessed December 2018]

4.2.1 Metodų rinkinys darbui su nuotraukomis

IŽANGA:

Žemiau pristatomi keletas metodų, kurie bus naudingi, siekiant edukacinėse veiklose su jaunimu panaudoti nuotraukas ar kitos vizualinės išraiškos priemones. Jie visi puikiai tinka užsiėmimams įvairiomis temomis, todėl gali būti naudojami bet kokiame kontekste.

TIKSLAS:

Paskatinti dalyvius tyrinėti ir analizuoti nuotraukas ir suprasti platesnį jų kontekstą.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Skatinti kritinį mąstymą
- Įvertinti asmeninius požiūrius ir mąstymo limitus įvairiomis temomis
- Skatinti bendradarbiavimą, kūrybinį mąstymą ir pareigą imtis veiksmų

GRUPĖS DYDIS:

5-30 dalyvių

4.2.1a Renkamės nuotrauką

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Atspausdintos nuotraukos
- Spalvotos lipnios etiketės

15 min.

TRUKMĖ:

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Išdėliokite nuotraukas po erdvę, kurioje vyksta veikla.

Eiga:

1 žingsnis:

- Duokite kiekvienam dalyviui po 2 lipnias etiketes.
- Pakvieskite dalyvius išsirinkti dvi jiems labiausiai patinkančias nuotraukas ir ant jų užklijuoti etiketes.

2 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius poromis ir pakvieskite jose pasidalinti mintimis, kodėl jie pasirinko būtent tas nuotraukas.

3 žingsnis:

- Aptarkite grupėje, kurios nuotraukos buvo pačios populiariausios.

REFLEKSIJA:

- Kurios nuotraukos buvo pasirinktos dažniausiai ir kodėl?
- Kurios nuotraukos buvo nepasirinktos ir kodėl?

4.2.1b Nuotraukos apibūdinimas

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Atspausdintos nuotraukos
- Popierius ir rašikliai / kreidelės / spalvoti pieštukai piešimui

TRUKMĖ:

15 min.

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Suskirstykite dalyvius poromis ir išdalinkite piešimo priemones.

Eiga:

1 žingsnis:

- Duokite vieną nuotrauką vienam iš poros narių ir skirkite vieną minutę ją apžiūrėti.

2 žingsnis:

- Paprašykite nuotrauką turėjusį dalyvį ją padėti užverstą ant žemės ir savo porininkui papasakoti, ką joje matė. Kitas poros narys turi nupiešti tai, kas yra nuotraukoje, pagal kito dalyvio pasakojimą.
- Pakvieskite dalyvius palyginti nuotraukas su piešiniais.

REFLEKSIJA:

- Kurie dalykai buvo geriausiai apibūdinti ir kodėl?
- Kas liko nepaminėta? Kodėl?
- Ar buvo nupasakota kas nors, ko nuotraukoje nėra?

4.2.1c Nuotraukos karpymas

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Atspausdintos nuotraukos
- Popierius ir plastilinas / lipni juosta
- Flomasteriai / kreidelės / spalvoti pieštukai

TRUKMĖ:

15 min.

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Suskirstykite dalyvius į mažas grupes. Priklijuokite kiekvieną nuotrauką didelių popieriaus lapo viduryje. Dalį nuotraukos uždenkite popieriaus lapu.

Eiga:

1 žingsnis:

- Kiekvienai grupei duokite po vieną „nukirptą“ nuotrauką.
- Pakvieskite dalyvius savo grupėse aptarti ir pabandyti atspėti, kas pavaizduota uždenytoje nuotraukos dalyje.

2 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius nupiešti ar aprašyti, kas galėtų būti pavaizduota uždenytoje nuotraukos dalyje.
- Pakvieskite dalyvius pažiūrėti, kas pavaizduota uždenytoje nuotraukos dalyje, palyginkite tikrąjį vaizdą su jų spėjimais.

REFLEKSIJA:

- Ką jūs pridėjote nuotraukoje? Kodėl?
- Kokie skirtumai tarp jūsų nupieštos ir tikrosios nuotraukos?
- Kas jus nustebino nuotraukoje?
- Ar buvo nupasakota kas nors, ko nuotraukoje nėra?

4.2.1d Už nuotraukos rėmo

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Atspausdintos nuotraukos
- Popierius ir plastilinas / lipni juosta
- Flomasteriai / kreidelės / spalvoti pieštukai

TRUKMĖ:

15 min.

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Eiga:

1 žingsnis:

- Parodykite paruoštas nuotraukas ir kartu aptarkite, kas jose pavaizduota. Pabrėžkite, kad dalyviai gerai įsižiūrėtų į nuotraukas, paieškotų jose kokių nors užuominų.

2 žingsnis:

- Kiekvieną nuotrauką priklijuokite didelio popieriaus lapo viduryje.
- Suskirstykite dalyvius poromis ir pakvieskite juos piešti aplink nuotraukas ir taip praplėsti tai, kas jose pavaizduota.

REFLEKSIJA:

- Kaip nusprendėte, kas turėtų būti pavaizduota aplink nuotrauką?
- Kaip manote, kiek realistiška yra tai, ką pavaizdavote aplink nuotrauką?
- Kaip manote, kodėl fotografas padarė tokią nuotrauką?

4.2.1e Žodžių burbulai

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Atspausdintos nuotraukos
- Popierius ir plastilinas / lipni juosta
- Flomasteriai / kreidelės / spalvoti pieštukai

15 min.

TRUKMĖ:

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Iškirpkite iš popieriaus didelius žodžių burbulus.

Eiga:

1 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į grupes iki 5 asmenų.
- Pakvieskite grupes pasirinkti vieną nuotrauką ir aptarti, ką jose esantys žmonės gali jausti.

2 žingsnis:

- Paprašykite dalyvių nuspręsti, ką žmonės nuotraukose sako vieni kitiems, užpildyti žodžių burbulus ir priklijuoti ant nuotraukų.

REFLEKSIJA:

- Ar galite rasti panašumų su nuotraukomis ir savo gyvenimu? Kokie yra skirtumai?
- Kaip situacija nuotraukose artima, apie kurią kalbate, yra susijusi su jūsų bendruomene/ mokykla/šeima?
- Kaip nusprendėte, ką nuotraukoje esantys žmonės sako?
- Ką pasakytumėte, jei patys staiga taptumėte tokios situacijos dalyviu ir atsidurtumėte tokioje nuotraukoje?

4.2.1f Antraštės

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Nuotraukos
- Popierius ir plastilinas / lipni juosta
- Rašikliai

TRUKMĖ:

20 min.

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Suskirstykite dalyvius į grupes dalis ir padalinkite kiekvienai po nuotrauką, plastilino ar lipnios juostos, popieriaus ir rašiklių.

Eiga:

1 žingsnis:

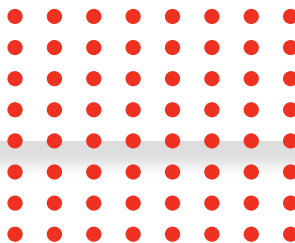
- Pakvieskite dalyvius grupėse pažiūrėti į nuotrauką ir aptarti, ką joje mato. Pakvieskite grupes sukurti po 3 antraštes savo nuotraukai:
  - ⊙ Aprašomojo pobūdžio, dalykišką, tokią, kokią matytų laikraščiuose;
  - ⊙ Socialinių medijų stiliaus antraštę – ką jie parašytų, jei talpintų tokią nuotrauką savo Instagram profilyje? Paprašykite pridėti ir grotažymių.
  - ⊙ Antraštę, kurią naudotų vietos NVO ar jaunimo centras, siųsdami žinutę su siekiu išsaugoti papildomą finansavimą.

2 žingsnis:

- Pakvieskite visas grupes pristatyti savo antraštes.
- Kartu aptarkite, kaip skirtingos antraštės keičia tai, ką matome toje pačioje nuotraukoje.

REFLEKSIJA:

- Kuo skiriasi jūsų antraštės? Kas stebina?
- Kaip skirtingos antraštės verčia mus matyti tą pačią nuotrauką kitaip?
- Kuri antraštė labiausiai patrauktų jūsų dėmesį? Kodėl?
- Kieno požiūriai yra perduodami skirtingomis antraštėmis?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Šie metodai gali būti pritaikyti bet kokiai dalyvių amžiaus grupei, naudojant lengvesnius ir sudėtingesnius klausimus ar veiklos organizavimo būdus. Pavyzdžiui dalyviai vietoje piešimo gali vieni kitiems garsiai išsakyti savo mintis arba jas užrašyti raktiniais žodžiais.
- Priklausomai nuo naudojamų nuotraukų, pasirinktos temos ir to, kiek norite gilintis, galite sujungti keletą pasiūlytų metodų vienos nuotraukos analizei ir taip padaryti įžangą į norimą temą.
- Nuotraukos gali būti naudojamos tiek naujos temos pažinimui, tiek naujų požiūrių į jau pažįstamą temą paieškoms, nes šie metodai skatina kritinį mąstymą, kūrybiškumą, gali būti naudojami refleksijai.
- Naudojamos nuotraukos gali būti susietos su viena tema, kurią norite plėtoti arba gali būti skirtingos ir taip skatinti dalyvių medijų ir informacinį raštingumą.
- Visi šie metodai gali būti naudojami „apšilimui“ ilgesnių mokymų ar veiklų pradžioje arba naudojami susitelkimui į vieną konkrečią temą.

4.2.2 Gatvės menas

IŽANGA:

Žemiau pateikiami metodai leis dalyviams atrasti įvairių pasaulio miestų gatvės meną, gilintis į jų siunčiamą žinutę ir socialinį kontekstą. Ką galime suprasti apie bendruomenę ar miestą, žvelgdami į jų miesto meną? Siūlomi metodai taip pat padės dalyviams kelti klausimus, stiprinti kritinį mąstymą, patiems kurti savo gatvės meną.

TIKSLAS:

Skatinti dalyvius atrasti ir analizuoti nuotraukas/ paveikslėlius ir siunčiamas žinutes kritiškai ir iš skirtingų perspektyvų DVT #11 kontekste.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Stiprinti kritinį mąstymą
- Vertinti savo asmeninį požiūrį ir mąstymą
- Skatinti bendradarbiavimą ir kūrybiškumą

GRUPĖS DYDIS:

5-30 dalyvių

TRUKMĖ:

60 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Nuotraukos su gatvės meno kūriniais
- Dideli popieriaus lapai, plastilinas/lipni juosta
- Rašikliai, flomasteriai
- Kompasso pavyzdys

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Suskirstykite dalyvius į grupes po 3-5 asmenis. Išdalinkite grupėms po nuotrauką, priklijuotą didelio popieriaus lapo viduryje. Galite taip pat pridėti nuotraukų iš Instagram, jų paieškai naudojant grotąžymes #streetart, #urbanart ar #murals. Taip pat kiekvienai grupei duokite po Kompasso pavyzdį (galite pateikti ir vieną pavyzdį visiems gerai matomoje vietoje), rašiklių/ flomasterių.

Eiga:

1 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius atidžiai pažiūrėti į nuotraukas ir apibūdinti tai, ką jie mato. Kaip jie mano, kur yra užfiksuota ši nuotrauka? Koks galėtų būti šio miesto socialinis kontekstas?
- Pakvieskite dalyvius sukurti kompasą aplink savo nuotrauką ir jame surašyti kuo daugiau klausimų kiekvienai šaliai (Šiaurėje (Nature) – klausimai, susiję su gamta ir aplinka; Rytuose (Economy) – klausimai, susiję su ekonomika; Pietuose (Society) – klausimai, susiję su visuomene ir socialiniais santykiais; Vakaruose (Who decides) – klausimais, susiję galios pozicijomis ir tuo, kas turi teisę spręsti).

2 žingsnis:

- Pakvieskite po dvi dalyvių grupes susijungti į vieną ir pasidalinti savo darbais, papildyti vieniems kitus.
- Pakvieskite dalyvius paieškoti sąsajų tarp dviejų jų analizuotų socialinių kontekstų, bendruomenių ir miestų.
- Pakvieskite dalyvius bendroje grupėje pristatyti savo nuotraukas, skirkite vienai grupei 3 minutes.

REFLEKSIJA:

- Kas buvo sunkiausia, galvojant klausimus? Kodėl? Kurią kompasą šalį pildyti buvo sunkiausia?
- Kuo nuotraukos panašios/ skiriasi?
- Kaip nuotraukos susijusios su DVT? Kaip jos susijusios su DVT #5 #11 ir #12?
- Kaip gatvės menas prisideda prie darnių miestų kūrimo? Kaip jis gali būti susijęs su miesto ar bendruomenės socio-ekonominė padėtimi?

4.2.2b Kuriame gatvės meną

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Dideli popieriaus lapai, plastilinas / lipni juosta
- Flomasteriai / kreidelės / spalvoti pieštukai
- Fotoaparatai / telefonai

TRUKMĖ:

5 val. (įskaitant ir mieste praleistą laiką)

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Šios veiklos metu dalyviai tyrinės savo vietos bendruomenę, todėl labai svarbu užtikrinti, kad jie tam turės pakankamai laiko. Prieš veiklą taip pat įsitikinkite, kad kiekviena grupė turi galimybę fotografuoti.

Eiga:

1 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius patyrinti savo bendruomenę, paieškoti joje gatvės meno. Ką galite čia atrasti? Graffiti? Kitų gatvės meno formų? Pakvieskite dalyvius gatvės meną užfiksuoti nuotraukose.
- Kai dalyviai sugrįš, pakvieskite visus pažiūrėti ir aptarti nuotraukas. Kartu aptarkite: ar jos panašios į tas, su kuriomis dalyviai dirbo prieš tai? O kas kitaip? Kaip mes suprantame, kas yra menas? Kokią žinutę siunčia dalyvių rasti gatvės meno kūriniai? Kam jie skirti? Kokią įtaką miestui daro tokie kūriniai?

2 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į grupes, pakvieskite juos pasirinkti vieną iš trijų DVT (#5, #11 ar #12) ir padiskutuoti, kuo jis svarbus vietos bendruomenei. Paprašykite jų išskirti pagrindines su pasirinktu DVT bendruomenėje kylančias problemas.
- Pakvieskite kiekvieną grupę pasirinkti po vieną problemą, kuri jiems atrodo aktualiausia. Kokią žinutę šios problemos klausimu jie norėtų perduoti savo bendruomenei? Pakvieskite grupes suformuluoti savo žinutes ir pradėti kurti gatvės meno kūrinus.

3 žingsnis:

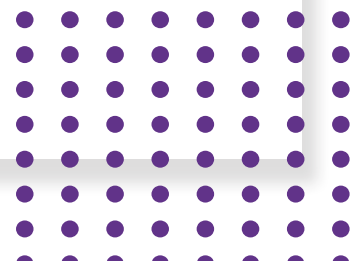
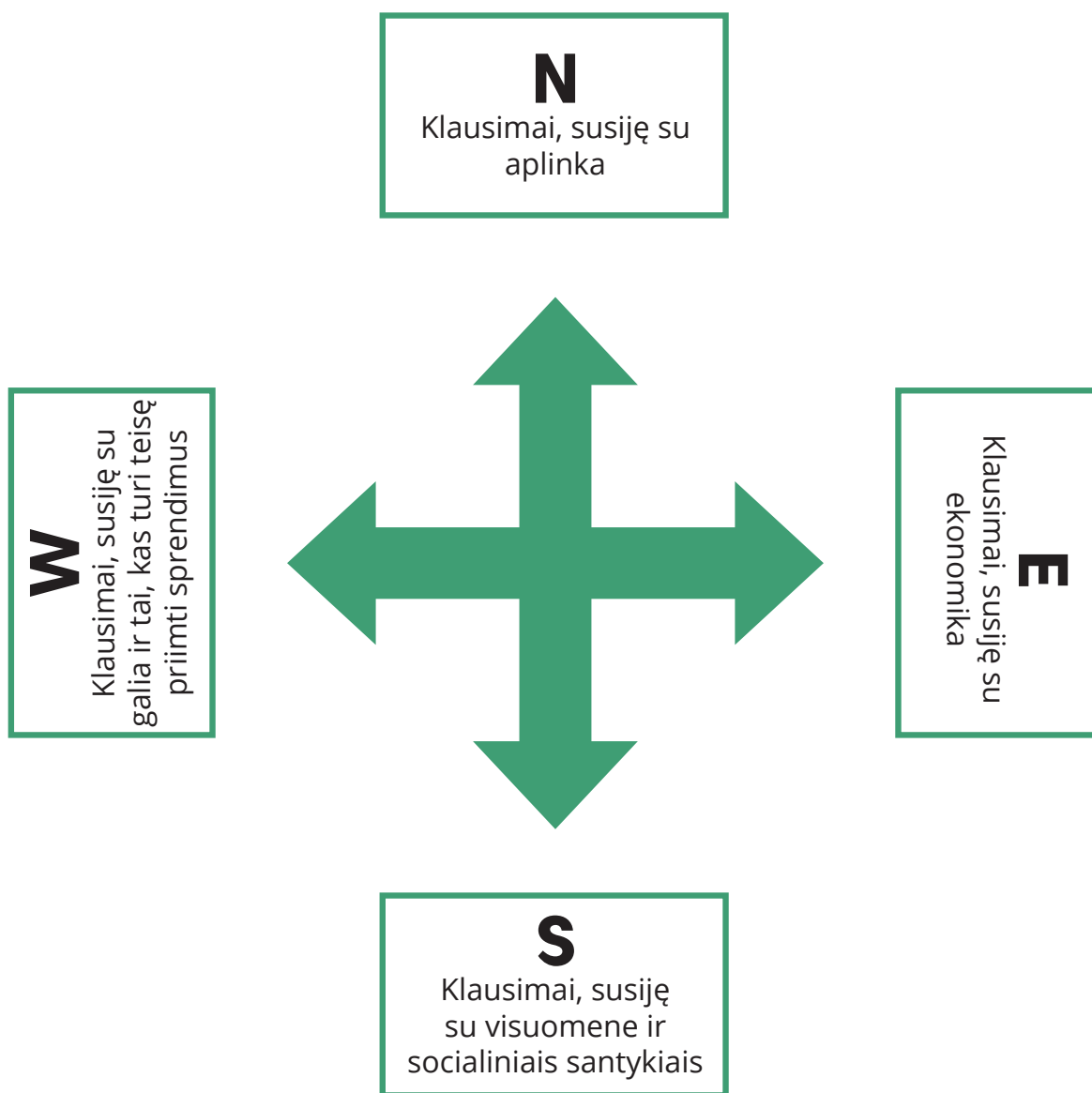
- Jei turite galimybę, galite įtraukti dalyvius į gatvės meno kūrinio kūrimą viešoje erdvėje. Jei tokios galimybės nėra, pieškite juos ant didelio formato popieriaus ir vėliau eksponuokite matomoje vietoje.
- Pakvieskite dalyvius nufotografuoti savo gatvės meno kūrinus ir jais pasidalinti savo Instagram paskyroje, naudojant grotažymes #streetart, #GEGL ir #GlobalEducationGoesPop

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Jeigu dirbate su jaunesnio amžiaus dalyviais, Kompasso metodas jiems gali pasirodyti sudėtingas. Tokiu atveju galite kviesti dalyvius kelti bet kokius jiems rūpimus klausimus.
- Veiklai galite pasikviesti menininką, idealiu atveju – gatvės meno kūrėją. Susipažinus su grupe ji(s) galėtų padėti grupei sukurti savo gatvės meno kūrinį.
- Jeigu gatvės meno kūrinį kuriate viešoje erdvėje, išsiaiškinkite, ar tam reikalingi papildomi leidimai, ir, esant būtinybei, juos gaukite.

Kompasas

4.2.3 Globalūs įspūdžiai

ĮŽANGA:

Šis metodas paremtas laisvai prieinamais nuotraukų rinkiniais, kuriuose įamžinti skirtingose pasaulio vietose gyvenančių žmonių kasdienio gyvenimo aspektai. Metodas padrąsins dalyvius vertinti savo turimus stereotipus, diskutuoti apie žmonių ir šalių panašumus ir skirtumus. Šiame metode pateikiamas nuotraukų rinkinio pavyzdys - James Mollison "Kur vaikai miega". Jame vaizduojami vaikai iš viso pasaulio savo miegamuosiuose.

TIKSLAS:

Paskatinti dalyvių diskusiją, naudojant nuotraukas, apie tuos pačius kasdienio gyvenimo aspektus skirtinguose kontekstuose, griauti stereotipus ir vertinti savo požiūrį. Pateikiamas pavyzdys susijęs su DVT #5 ir #11.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Stiprinti kritinį mąstymą
- Lavinti medijų raštingumą

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Atskirkite vaikų nuotraukas nuo jų kambarių nuotraukų. Suskirstykite dalyvius į 3 grupes ir duokite kiekvienai po nuotraukų rinkinį.

Eiga:

1 žingsnis:

- Paaiškinkite dalyviams, kad jie žiūri į nuotraukas, kuriose vaizduojami vaikai ir jų miegamieji iš įvairių pasaulio vietų. Pakvieskite juos peržvelgti nuotraukas ir suporuoti vaikus su jų miegamaisiais.
- Pakvieskite grupes suklijuoti nuotraukas poromis ant didelio popieriaus lapo taip, kad liktų vietos komentarams. Pakvieskite dalyvius užrašyti komentarus, kodėl šios dvi nuotraukos yra kartu, kokie elementai padeda jas suporuoti. Paprašykite dalyvių taip pat užrašyti spėjimą, iš kokios šalies yra kiekviena pora.

GRUPĖS DYDIS:

5-20 dalyvių

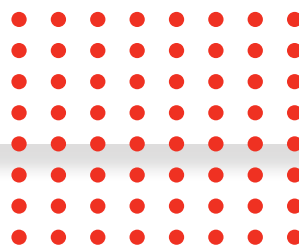
TRUKMĖ:

45 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Atspausdintas nuotraukų rinkinys „Kur miega vaikai“ (<http://jamesmollison.com/books/where-children-sleep/>) (po vieną kiekvienai grupei)
- Skirtingų spalvų lipnios etiketės ar lipnūs lapeliai
- Dideli popieriaus lapai, lipni guma, flomasteriai
- Šalių kortelės

2 žingsnis:

- Pakvieskite visas grupes pristatyti savo darbo rezultatus visiems dalyviams. Leiskite grupėms diskutuoti ir klausti vieni kitų. Išnaudokite šį laiką trumpai refleksijai, kaip mes suprantame nuotraukas, savo stereotipus ir išankstines nuostatas.
- Pakvieskite dalyvius dar kartą peržvelgti savo nuotraukas ir pasižymėti, kokius panašumus ir skirtumus jie randa. Kokius klausimus jie norėtų užduoti apie šias nuotraukas?

3 žingsnis:

- Padalinkite korteles su šalių pavadinimais ir paprašykite kiekvienos grupės suporuoti nuotraukas su šalimi.
- Atskleiskite teisingas nuotraukų poras ir tai aptarkite su dalyviais.

REFLEKSIJA:

- Kas jus labiausiai nustebino?
- Ar buvo lengva ar sunku suporuoti nuotraukas? Kas leido suprasti, kad nuotraukos priklauso viena kitai? Kokių užuominų ieškojote?
- Kokios kilo mintys, kai supratote, kad nuotraukas sudėjote neteisingai?
- Kaip rinkote šalis kiekvienai nuotraukai?
- Kaip galite susitapatinti su šiomis nuotraukomis? Ar jos primena jūsų pačių miegamuosius?
- Kas panašaus ir skirtingo yra šiose nuotraukose? Kodėl taip yra?
- Ar šios nuotraukos atitinka mūsų įsivaizdavimą apie konkrečias šalis? Ką tikėtės pamatyti kiekvienoje šalyje?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Internete galite rasti ir kitų nuotraukų rinkinių, kurias galite panaudoti šiai veiklai:
- „Ką vaikai valgo pusryčiams visame pasaulyje“ (https://www.nytimes.com/interactive/2014/10/08/magazine/eaters-all-over.html?_r=1)
- „Alkana planeta - ką pasaulis valgo“ (<https://www.theguardian.com/lifeandstyle/gallery/2013/may/06/hungry-planet-what-world-eats>)
- „Mama ir dukros“ (<http://america.aljazeera.com/multimedia/photo-gallery/2014/3/photos-mothers-anddaughtersforinternationalwomensday.html>)
- Galite paprašyti dalyvių veiklai atsinešti savo miegamojo ar vaikystės miegamojo nuotraukų, kad jie juos galėtų palyginti su tais, kurie pateikiami nuotraukose. Ką pastebėtumėte? Ar visi jūsų bendruomenėje gyvenančiųjų kambariai atrodo taip pat? Kaip smarkiai jei skirtingi? Ar žmonės iš kitų šalių galėtų suporuoti jūsų nuotrauką su jūsų kambario? Kodėl? Padiskutuokite su dalyviais apie įvairovę, egzistuojančią tarp skirtingų bendruomenių / šalių / regionų.

Šalių kortelės

Tailandas	JAV	Japonija
JAV	Italija	Kinija
Vakarų Krantas	Lesotas	Nepalas
JAV	Kambodža	JAV
Senegalas	JAV	Brazilija
Kinija	Dramblio Kaulo Krantas	Brazilija
JAV	JAV	Nepalas
Vakarų Krantas	Vakarų Krantas	Kolumbija
Kinija	Japonija	JAV
Brazilija	Senegalas	JAV
Nepalas	Nepalas	Brazilija
Škotija	Kenija	Japonija

4.2.4 Etiško vaizdinės ir tekstinės medžiagos naudojimo kodeksas

IŽANGA:

Etiškos vaizdinės ir tekstinės medžiagos naudojimo kodeksą sukūrė Airijos vystomojo bendradarbiavimo platforma Dochas. Tai gairės, kurios padeda išlaikyti visapusišką pagarbą žmogaus orumui, planuojant ir įgyvendinant komunikacijos kampanijas ir/ar publikuojant nuotraukas bei tekstus įvairiuose komunikacijos kanaluose. Jos paremtos keletu svarbių principų: vengti stereotipinių ir sensacingų vaizdų bei žinučių jų komunikacinėse veiklose; užtikrinti, kad nuotraukos ir tekstai leistų suprasti pristatomos situacijos ar problemos kompleksiskumą; užtikrinti, kad komunikacijos veiklose naudojamos istorijos ir jų vaizdinė medžiaga viešinamos su jų veikėjų sutikimu. Šios veiklos metu dalyviai bus supažindinti su Etikos kodeksu ir jo taikymu. Ji taip pat paskatins dalyvius žvelgti į nuotraukas kitaip nei įprastai, griauti stereotipus ir plėsti savo mąstymą.

TIKSLAS:

Supažindinti dalyvius su Etiškos vaizdinės ir tekstinės medžiagos naudojimo kodeksu ir jo pagrindiniais principais, įtraukti juos į įvairių požiūrių, galios santykių tyrinėjimą per tai, kokie vaizdai ir žinutės pasirenkamos komunikacijai, susijęs su DVT #5 ir #11.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Suprasti Etiškos vaizdinės ir tekstinės medžiagos naudojimo kodeksą
- Stiprinti kritinį mąstymą (vertinti savo nuostatas ir vertybes, darančias įtaką nuotraukų ir žinučių pasirinkimui)

GRUPĖS DYDIS:

5-30 dalyvių

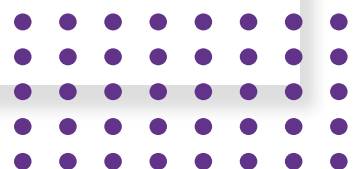
REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Etikos kodekso kopija (https://dochas.ie/sites/default/files/Code_Of_Conduct_Poster.pdf)
- Nuotraukų rinkinys iš įvairių šaltinių internete (rinkinių pavyzdžiai pateikti metodo aprašo pabaigoje)
- Nuotraukų analizės kortelės kiekvienai grupei
- Vertybių kortelių rinkinys kiekvienai grupei
- Popierius ir plastilinas / lipni juosta
- Flomasteriai / rašikliai

TRUKMĖ:

45 min.

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Suskirstykite dalyvius į grupes po 4-5 asmenis. Padalinkite grupėms po nuotraukų rinkinį, nuotraukų analizės ir vertybių korteles, didelį popieriaus lapą, plastilino ar lipnios juostos bei flomasterių.

Eiga:

1 žingsnis:

- Trumpai pristatykite dalyviams etikos kodeksą. Paklauskite dalyvių, galbūt jie prisimena kokį nors pavyzdį, kuris atitiktų ar prieštarautų kodekso principams.
- Paprašykite, kad dalyviai pažvelgtų į jiems pateiktas nuotraukas, ir jas išanalizuotų, naudodamiesi nuotraukų analizės kortelėmis. dalyviai gali pasižymėti savo komentarus.

2 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius paimti vertybių korteles ir priskirti po vieną kiekvienai nuotraukai. Paprašykite jų, kaip nuotrauka prieštarauja vertybei ar atvirkščiai – ją atspindi.
- Kurios nuotraukos atitinka Etikos kodeksą?
- Pakvieskite dalyvius trumpam apibendrinimui. Leiskite visiems užduoti jiems rūpimus klausimus.

REFLEKSIJA:

- Kas buvo labiausiai netikėta šioje veikloje?
- Ar buvo sudėtinga analizuoti nuotraukas?
- Kurios vertybės, jūsų nuomone, yra mažiausiai atskleidžiamos nuotraukose?
- Kurie stereotipai yra atspindimi daugiausiai? Kodėl taip manote?
- Kuri Etikos kodekso dalis jums atrodo svarbiausia? Kodėl?
- Ar galite prisiminti kokią nors socialinę akciją, kurioje patys dalyvavote? Kokias nuotraukas ar žinutes tuomet naudojote?
- Kaip manote, kuri kodekso dalis yra sunkiausiai įgyvendinama?

4.2.4b 2 dalis – Kampanijos kūrimas

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Etikos kodekso kopija (https://dochas.ie/sites/default/files/Code_OfConduct_Poster.pdf)
- Nuotraukų rinkinys iš įvairių šaltinių internete (rinkinių pavyzdžiai pateikti metodo aprašo pabaigoje)
- Nuotraukų analizės kortelės kiekvienai grupei
- Vertybių kortelių rinkinys kiekvienai grupei
- Popierius ir plastilinas / lipni juosta
- Flomasteriai / rašikliai
- Fotoaparatas ar telefonas su kamera (bent po vieną kiekvienai grupei)

2 val.

TRUKMĖ:

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Suskirstykite dalyvius į mažas grupes ir įsitikinkite, kad visos turi bent po vieną fotoaparata, popieriaus ir rašiklių.

Eiga:

1 žingsnis:

- Pakvieskite visas grupes pasirinkti po vieną problemą, su kuriuo susiduria jų miestas/ bendruomenė, ir prie kurios sprendimo jie norėtų prisidėti.
- Pakvieskite grupes suplanuoti savo pačių labdaros akciją, kampaniją ar kreipimąsi į visuomenę, susijusią su konkrečia problema, remiantis Etikos kodeksu.
- Pakvieskite visas grupes pasidalinti savo planais su kitais dalyviais. Pakvieskite dalyvius pateikti komentarų ir patarimų kitoms grupėms.

2 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius padaryti nuotraukų (jei jie mano, kad reikia ir nori) ar surasti jų internete, kurias naudotų savo kampanijai.
- Skirkite visiems šiek tiek laiko pabaigti pasiruošimą savo kampanijai. Priminkite, kad dalyviai gali naudoti tiek nuotraukų analizės, tiek vertybių korteles, kad sukurtų Etikos kodeksą atitinkančią kampaniją.
- Pakvieskite visas grupes pasidalinti savo darbo rezultatais.

REFLEKSIJA:

- Ar buvo sunku išsirinkti vieną iššūkį, su kuriuo norite dirbti?
- Ar buvo sudėtinga susitarti dėl to, kokia bus jūsų kampanijos žinutė, kokias nuotraukas naudosite? Kas buvo sunkiausia?
- Kaip pavyko integruoti vertybes į savo kampaniją?
- Kurie Etikos kodekso principai kėlė daugiausia iššūkių, o kurie buvo lengvai įgyvendinami?
- Ar manote, kad jūsų kampanija galėtų būti efektyvesnė, jei nereikėtų taikyti Etikos kodekso? Kodėl?
- Ar galėtumėte naudoti Etikos kodeksą savo dabartiniame darbe ar kitose veiklose?

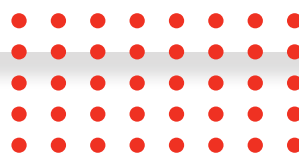
PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Jei turite laiko, kartu su dalyviais galite pažiūrėti rašytojos Chimamanda Ngozi Adichie TED kalbą "The Danger of a Single Story"⁵ ir ją kartu aptarti, paieškoti sąsajų su savo bendruomene/ miestu, taip pat aptarti ir kitas istorijas tiek apie realijas vietoje, tiek globaliu lygiu.

Rekomenduojami nuotraukų šaltiniai:

- <https://www.facebook.com/IFRC/photos/a.411689139279/10156687048239280/?type=3&theater>

⁵ https://www.ted.com/talks/chimamanda_adichie_the_danger_of_a_single_story

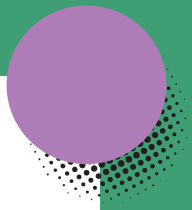

Nuotraukų analizės kortelės

Kas yra auka?	Kas yra herojus?	Koks požiūris atskleidžiamas nuotraukoje?
Kieno balsai yra girdimi?	Kieno balsai yra negirdimi?	Kas turi galią?
Koks kontekstas vaizduojamas nuotraukoje?	Kam skirta ši nuotrauka?	Kokia istorija pasakojama?
Kas yra aktyvus?	Kas yra pasyvus?	Kaip atstovaujamos moterys ir vaikai?
Koks yra šios nuotraukos tikslas?	Kokie stereotipai vaizduojami šioje nuotraukoje?	

Vertybių kortelės

Teisingumas

Lygybė

Pagarba

Žmogaus teisės

Orumas

Solidarumas

4.3 Judantis vaizdas

Kas yra judantis vaizdas? Kaip mes jį suprantame? Internete galime rasti daug skirtingų šio termino apibrėžimų. Sinonimai šiam terminui galėtų būti animacijos, prabėgantys kadrai ir pan. Pvz., Vocabulary.com pateikia tokį judančio vaizdo apibrėžimą: tai pramogos forma, kuri sujungia istoriją su vaizdinių seka, sukuria pastovų besikeičiančio vaizdo pojūtį. Kalbant pavyzdžiais, tai galėtų būti filmas, animacija, trumpametražiai vaizdiniai pasirodymai ir t.t. Filmai, serialai, realybės šou ir kita produkcija visuomet buvo traktuojama kaip veikla, susijusi su pramoga ir laisvalaikiu. Ir kodėl nepanaudojus šios pramogos, siekiant sudominti, informuoti ir šviesti jaunas žmones apie Darnaus vystymosi tikslus? Vaizdinė medžiaga gali tapti labai naudinga įrankiu švietimo srityje, dirbant su įvairaus amžiaus jaunuoliais. Pateikiame keletą teiginių, kodėl vaizdinė medžiaga gali būti pravarti ir naudinga darnaus vystymosi kontekste:

- Vaizdinis turinys gali suteikti jauniems žmonėms empatijos ir koordinacijos, siekiant susivokti daugialypėje DVT terpėje;
- Vaizdinė medžiaga gali padėti ugdyti jauno žmogaus kritinį mąstymą, suaktyvinti susidomėjimą ir kūrybiškumą;
- Tokia metodinė prieiga gali paversti mokymosi procesą daug įdomesniu jaunam žmogui.

Šiame skyriuje rasite metodų, kurie padės panaudoti judančius vaizdus Darnaus vystymosi tikslų pristatymui ir globaliajam švietimui. Jie taip pat leis geriau pažinti kitus svarbius socialinius, kultūrinius, politinius aspektus. Šių metodų pagalba jauni žmonės galės kurti filmų siužetus, įsijausti į fantastinio superherojaus vaidmenį, dekonstruoti stereotipus.

4.3.1 Superherojai

IŽANGA:

Šis metodas padės dalyviams pažinti skirtingas asmenines savybes ir įgūdžius, kurie reikalingi įgyvendinant Darnaus vystymosi tikslus ir siekiant atrasti kūrybiškus šių tikslų siekimo būdus.

TIKSLAS:

Atrasti ir pritaikyti įvairias asmenines savybes, reikalingas kovai su globaliais iššūkiais.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Suprasti aktyvaus pasaulio piliečio savybes
- Ieškoti globalių problemų sprendimų
- Skatinti kūrybiškumą

GRUPĖS DYDIS:

15-25 dalyviai

TRUKMĖ:

45-60 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Popierius
- Spalvoti pieštukai, flomasteriai, markeriai, kreidelės

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Eiga:

1 žingsnis:

- Aptarkite su dalyviais, kaip jie supranta sąvoką „superherojus“. Galite jiems pristatyti šiuos apibrėžimus:

Superherojus – išskirtinių fizinių ir protinių galių asmuo, turinti(s) žmogaus gebėjimus viršijančias galias, kurias ji(s) naudoja siekiant apsaugoti žmoniją nuo įvairių nelaimių, katastrofų ir blogio. Šios įvairios galios yra įgyjamos įvairiais antgamtiniais ir nežemiškais būdais, pasitelkiant magiją, technologijas.⁶

- Paklauskite dalyvių, kokius superherojus iš filmų, animacinių filmų ar serialų jie žino. Jei dalyviai turi sunkumų atrandant superherojus, galite pateikti pavyzdžių. Aptarkite, kaip pasirinkti superherojai atrodo, kokios jų savybės, išskirtinimai ir pan.

⁶ Urban Dictionary – <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=superhero>

2 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į mažas grupes po 4 – 5 žmones.
- Pakvieskite grupes nupiešti/sukurti savo superherojų, kuris prisidėtų prie pasirinktos globalios problemos sprendimo. Grupės turi pristatyti:
  - ⊙ Superherojaus vardą
  - ⊙ Išvaizdą
  - ⊙ Super galias
- Pakvieskite dalyvius pristatyti superherojus visai grupei.

REFLEKSIJA:

- Kaip nusprendėte, kad jūsų superherojus turės būtent tokias galias ir asmenines savybes? Kokie buvo jūsų pasirinkimo kriterijai?
- Kaip manote, ar jūs turite tų super galių, kurias turi jūsų sukurti superherojai? Kokios jos?
- Kurias jūsų sukurto superherojaus galias norėtumėte sustiprinti savyje? Kaip jos jums padėtų prisidėti prie globalių problemų sprendimo?
- Kaip jūsų superherojų supergalios padeda įgyvendinti problemų sprendimus, kuriuos jūs pristatėte?
- Ar išeitys ir sprendimai, kuriuos jūsų superherojus sukūrė, yra realistiški? Kokių žingsnių reikia, norint įgyvendinti šiuos sprendimus?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Jūs galite naudoti šią veiklą labai laisvai, diskutuojant apie įvairias globalias problemas, jų sprendimo būdus ir tam reikalingas savybes.
- Šis metodas gali būti ilgalaikio mokymosi proceso dalimi ir naudojamas po to, kai dalyviai išanalizavo ir pasirinko globalią problemą, prie kurios sprendimo norėtų prisidėti.
- Veiklą galite išplėsti, sukurdami pasirodymą, kurio metu dalyvių grupės pristatinėtų, kaip jų superherojus panaudoja turimas galias sprendžiant globalius iššūkius.
- Metodas taip pat labai lankstus ir pritaikomas konkrečiam kontekstui. Jūs galite apsisėti ties viena problema ar aspektu, ar paliesti keletą temų, pvz., atsakingas vartojimas, rūšiavimas ir tarša.
- Superherojaus kūrimas taip pat gali tapti kūrybiškumo dalimi. Dalyviai superherojus gali kurti, naudodami įvairias atliekas: plastikinius butelius, maišelius ir kt.

4.3.2 Jei filmas būtų bendruomenė...

IŽANGA:

Šis metodas padės dalyviams greičiau suprasti darnaus miestų ir bendruomenių sampratą ir pamatinius principus, kuriant ir modeliuojant naujas bendruomenes.

TIKSLAS:

Pristatyti darnios bendruomenės principus.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Suprasti pagrindinius darnios bendruomenės principus
- Mokyti analizuoti informaciją
- Skatinti kūrybiškumą

GRUPĖS DYDIS:

15-25 dalyviai

TRUKMĖ:

60–90 min. + laikas, reikalingas filmo peržiūrai

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Kompiuteris su multimedija įranga
- Konferencinio popieriaus lapai
- Spalvoti pieštukai, flomasteriai, markeriai, kreidelės

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Pasirinkite filmą, seriale epizodą, dokumentinę juostą ar realybės šou dalį ar kitą šaltinį, kuris būtų susijęs su darniomis bendruomenėmis.

Eiga:

1 žingsnis:

• Pakvieskite dalyvius pažiūrėti filmą ar jo ištrauką, susijusį su darnia bendruomene. Paprašykite dalyvių atkreipti dėmesį į filme tam tikras detales:

- ⊙ Aplinka;
- ⊙ Svarbūs ir reikšmingi momentai, įvykiai;
- ⊙ Filmo personažų emocijos, jausmai ir tikslai;
- ⊙ Kt.

2 žingsnis:

• Suskirstykite dalyvius į grupes po 4 – 5 asmenis.

• Pakvieskite dalyvius transformuoti filmo, kurį ką tik peržiūrėjo, siužetą į bendruomenės modelį su gatvėmis, namais, parkais, transportu, žmonėmis ir t. t. Paaiškinkite, kad jų bendruomenėje turi atsispindėti filme matyti aspektai: aplinka, įvykiai ir kt. Dalyviai gali piešti arba kurti 3D bendruomenės modelį.

• Pakvieskite grupes pristatyti savo bendruomenių modelius kitiems dalyviams.

3 žingsnis:

• Pristatykite dalyviams pagrindinius darnios bendruomenės bruožus. Aptarkite šiuo klausimus:

- ⊙ Kaip manote, ar miestai / bendruomenės, kurias sukūrėte, yra darnios? Kodėl?
- ⊙ Ar galėtumėte susieti naujai sukurtą miestą / bendruomenę su vietoje, kurioje gyvenate? Kokie būtų pagrindiniai panašumai ir skirtumai?
- ⊙ Ką jūs galite padaryti, kad paverstumėte savo bendruomenę darnesne?

REFLEKSIJA:

- Ar buvo lengva / sunku transformuoti filmo siužetą į bendruomenės / miesto modelį? Kodėl?
- Kaip jūs nusprendėte, kuriuos filmo elementus pristatyti?
- Ar galėtumėte atpažinti (ne)darnios bendruomenės bruožus jūsų gyvenamoje aplinkoje? Kokie jie?
- Jūsų nuomone, kurie darnios bendruomenės aspektai yra patys svarbiausi? Kodėl?
- Kaip mes galime pakeisti bendruomenes į daug darnesnes ir tvaresnes?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Jūs taip pat galite pritaikyti šį metodą diskutuojant ir analizuojant kitus Darnaus Vystymosi tikslus. Pvz., galite pasiūlyti dalyviams sukurti natūralios aplinkos modelį (parkas, miškas) ir aptarti problemas, susijusias sugyvenimu daroje su gamta.
- Tikslingai rinkitės filmą atsižvelgdami į auditoriją. Renkantis galite remtis šiais aspektais:
  - ⊙ Jų amžius
  - ⊙ Jų pomėgiai
  - ⊙ Mokymosi poreikiai ir lūkesčiai.

(Ne)darnios bendruomenės bruožai

<i>Darni bendruomenė</i>	<i>Nedarni bendruomenė</i>
Prioritetas skiriamas gyvenimo kokybei ir ateities projektavimui	Prioritetas skiriamas vartojimui ir ekonominiam augimui
Efektyvus išteklių panaudojimas ir atliekų mažinimas	Neefektyvus resursų valdymas, didelė atliekų dalis
Tarša yra sumažinta siekiant mažinti neigiamą poveikį gamtai, aplinkai ir žmogaus sveikatai	Tarša kelia rimtą pavojų žmonių sveikatai ir niokoja gamtines sistemas
Žmonių sveikata yra saugoma vystant saugią, švarią aplinką ir teikiant sveikatos paslaugas, orientuotas į prevenciją	Nepatenkinamos žmonių sveikatos sąlygos, sveikatos paslaugos teikiamos, siekiant naikinti ligų simptomus
Įvairovė gamtoje yra puoselėjama ir saugoma	Įvairovė gamtoje nėra nei saugoma, nei vertinama
Bendruomenės poreikiai tenkinami naudojant vietos išteklius	Bendruomenės poreikiai tenkinami importuojant prekes
Kiekvienas bendruomenės narys turi prieigą prie rentabilaus ir kokybiško maisto, geriamo vandens, būsto ir energijos šaltinių	Kokybiškas maistas, vanduo, būstas ir energijos šaltiniai yra brangūs
Kiekvienas turi galimybę dirbti norimą darbą	Daugelis žmonių nedirba ir turi mažas pajamas, nėra laisvės rinktis ar laisvės kūrybai
Gerai išvystytas viešasis transportas	Viešasis transportas yra brangus ir apleistas, saugiausia ir praktiškiausia susisiekimo priemonė – nuosavas transportas
Žmonės nesijaučia įbauginti dėl vykstančių nusikaltimų, nebijo būti persekiojami dėl rasės, religijos, lyties ir pan.	Aukštas nusikalstamumas, žmonės dažniausiai tampa politinio ar seksualinio smurto aukomis
Kiekvienas asmuo gali įgyti žinių ir įgūdžių, reikalingų visapusiškai integracijai į visuomenę	Žemas išsilavinimo lygis
Visi žmonės gali dalyvauti sprendimų priėmimo procese	Galia sutelkta tam tikrų grupių rankose, kurios neatstovauja visuomenei
Kiekvienas turi lygias teises ir galimybes į poilsį ir kultūrinį išprusimą nesukuriant žalos gamtai	Tik pasiturintys žmonės gali sau leisti laisvalaikio pramogas

4.3.3 Moteriška - Vyriška?

IŽANGA:

Šis metodas padės dalyviams suprasti, kaip jų nuomonė priklauso nuo vyraujančių lyčių stereotipų.

TIKSLAS:

Paskatinti diskusiją tarp dalyvių apie lyčių stereotipus ir kartu paanalizuoti, ką reiškia vyriškas ir moteriškas visuomenėje.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Didinti susidomėjimą lyčių stereotipų tema
- Stiprinti gebėjimą formuoti ir išreikšti savo nuomonę lyties tematika

GRUPĖS DYDIS:

15-25 dalyviai

TRUKMĖ:

45 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Didelė erdvė, kurioje dalyviai galėtų laisvai judėti
- Konferencinio popieriaus lapai
- Spalvoti pieštukai, flomasteriai, markeriai, kreidelės
- Užrašai „vyriškas“ ir „moteriškas“

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Pakabinkite užrašus „vyriškas“ ir „moteriškas“ priešingose erdvės, kurioje vyks užsiėmimas, pusėse.

Eiga:

1 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius prisiminti filmus, serialus ar animacinius filmus, kuriuos jie neseniai žiūrėjo. Parašykite jų pavadinimus ant popieriaus lapo.
- Padiskutuokite su dalyviais, kaip jie dažniausiai pasirenka filmus, serialus ar animacinius filmus, kuriuos norėtų žiūrėti:
  - ⊙ Kokiais kriterijais remiantis jie renka, ką žiūrėti?
  - ⊙ Kokią įtaką jų pasirinkimams daro tėvai, draugai?
  - ⊙ Kokią įtaką jų pasirinkimams daro socialinės medijos?

2 žingsnis:

- Trumpai aptarkite su grupe terminus „moteriškas“ ir „vyriškas“. Ką šie terminai reiškia?

3 žingsnis:

- Paaiškinkite dalyviams, kad pradėsite garsiai skaityti filmų / serialų / animacinių filmų pavadinimus. Kuomet dalyviai išgirsta pavadinimą, jie turi pasirinkti vieną iš dviejų priešingose sienų pusėse pakabintų užrašų „vyriškas“ ir „moteriška“ ir atsistoti taip arti, kiek filmas/serialas yra „vyriškas“ ar „moteriškas“.
- Po kiekvieno turo pakvieskite dalyvius pristatyti savo argumentus, kodėl jie pasirinko vieną ar kitą poziciją.
- Po kiekvieno turo palikite šiek tiek laiko dalyviams pakeisti nuomonę, jei jie persigalvojo išgirdę kitų dalyvių argumentus.

REFLEKSIJA:

- Ar buvo lengva/sunku pasirinkti stovėjimo poziciją tarp šių dviejų užrašų? Kodėl?
- Koks buvo pagrindinis kriterijus, pagal kurį jūs nusprendėte, kad šis filmas/serialas/animacinis filmas yra daugiau moteriškas ar vyriškas?
- Kaip jūs galvojate, ar argumentai, kuriuos išsakė grupė, buvo teisingi ar daugiau stereotipiški? Kokie stereotipai vyravo, ir kaip jie pakeitė argumentus?
- Jūsų nuomone, kaip jautėsi žmonės, kurie neatitinka išsakyto stereotipo – pavyzdžiui, vyras, žiūrintis filmą, kuris laikomas labai moterišku.
- Kaip manote, kas turėtų būti padaryta, kad išvengtume neigiamų lyčių stereotipų kūrimo ir vartojimo?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Jei ne visi dalyviai yra susipažinę su filmais ar serialais, apie kuriuos kalbama, paprašykite tų, kurie juos rekomendavo, trumpo pristatymo.
- Jūs taip pat galite parodyti filmo/serialo santrauką. Jei nuspręsite tai daryti, veiklai skirkite papildomo laiko.

4.3.4 Scenarijus. Vienas, du trys... veiksmas!

ĮŽANGA:

Šis metodas suteikia dalyviams galimybę pristatyti jų sukurtus globalių problemų sprendimo būdus filmo scenarijaus formatu.

TIKSLAS:

Padėti dalyviams suprasti globalius iššūkius ir jų sprendimo būdus.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Ieškoti įvairių problemų sprendimo alternatyvų
- Skatinti kūrybiškumą

GRUPĖS DYDIS:

15-25 dalyviai

TRUKMĖ:

90 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Patogi erdvė su kėdėmis ir stalais
- Popierius
- Rašikliai
- Patarimai, kaip rašyti filmo/serialo scenarijų

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Eiga:

1 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į grupes po 4 – 5 žmones ir pakvieskite jose sutarti dėl vienos globalios problemos, prie kurios sprendimo norėtų prisidėti.
- Pakvieskite dalyvius grupėse pagalvoti, kaip jie matytų pasirinktą problemą po 10 metų. Pakvieskite juos pagalvoti apie žingsnius, kuriuos reikėtų atlikti, norint pasiekti laukiamą.

2 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius savo grupėse sukurti filmo ar serialo scenarijų, kuriame jie pavaizduotų kelią nuo esamos problemos situacijos iki norimo rezultato po 10 metų. Supažindinkite dalyvius su patarimais, kaip rašyti scenarijų.

REFLEKSIJA:

- Ar jūsų scenarijuje pasiūlyti sprendimo būdai yra realistiški? Kaip jūs juos įgyvendintumėte tikrovėje?
- Ko reikėtų imtis, kad šie sprendimai taptų realybe?
- Kaip jūs matote save, sprendžiant scenarijuose apibūdintas problemas?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Šį metodą galite naudoti diskusijai apie sprendimus, susijusius su bet kuriuo Darnaus vystymosi tikslu.
- Šis metodas gali būti ilgalaikio mokymosi proceso dalimi ir naudojamas po to, kai dalyviai išanalizavo ir pasirinko globalią problemą, prie kurios sprendimo norėtų prisidėti.
- Norėdami užtikrinti šios veiklos tęstinumą, galite paskatinti dalyvius sukurti trumpą filmuką pagal jų parengtą scenarijų.

Patarimai, kaip rašyti filmo/serialo scenarijų:

1. Sugalvokite serialo/filmo pavadinimą.

2. Aprašykite ar apibūdinkite istoriją ir pačius svarbiausius kulminacinius taškus. Laikykitės „o jeigu...“ formato. Kitaip tariant, išlaisvinkite fantaziją, susikurkite alternatyvius scenarijus.

3. Aprašykite ar išskirkite jūsų filmo/serialo personažus. Apibūdinkite juos, nupieškite, kaip kiekvienas iš jų atrodo, kokios jų charakterio savybės. Kurdami personažus, nepamirškite pagalvoti apie jų išvaizdą, emocijas, tikslus, jgūdžius ar supergalias.

4. Aprašykite skirtingas filmo/serialo scenas/epizodus. Juose turi atsispindėti žingsniai nuo esamos probleminės situacijos link norimo rezultato. Taip pat labai svarbu atkreipti dėmesį į tokias detales:

- *Aplinka, kurioje vyksta veiksmas: Ar tai parkas, ar fabrikas? Saulėta ar lietinga? Mažos detalės suteikia spalvų ir pagyviną scenarijų. Jos taip pat labai svarbios visam scenarijui.*
- *Personažų dialogai: pasistenkite, kad personažų dialogai atspindėtų jų asmenybes ir emocijas, pasistenkite, kad jie būtų kitokie, įkvėptų žiūrovus.*

Būkite kūrybiški!

4.3.5 Aptarkime iššūkius

ĮŽANGA:

Pasinaudojant judančio vaizdo raiškos priemonėmis (filmais, serialais, TV laidomis ir kt.), šis metodas leis dalyviams geriau pažinti skirtingus požiūrius į įvairias globalias problemas.

TIKSLAS:

Padėti dalyviams suprasti globalių iššūkių kompleksiskumą ir galimas jų pasekmes.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Suprasti nagrinėjamų globalių problemų kompleksiskumą
- Stiprinti kritinį mąstymą
- Skatinti susidomėjimą

GRUPĖS DYDIS:

15-25 dalyviai

TRUKMĖ:

45 min. + laikas, reikalingas filmo/epizodo peržiūrai

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Konferencinio popieriaus lapai
- Spalvoti pieštukai, flomasteriai, markeriai, kreidelės

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Pasirinkite filmą, epizodą ar ištrauką iš dokumentinio filmo, animacinį filmą, realybės šou, susijusį su jūsų norimu globaliu iššūkiu.

Eiga:

1 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius pažiūrėti ištrauką/epizodą/dalį filmo ar serialo.
- Baigę žiūrėti filmą, padiskutuokite su dalyviais apie iššūkius/dilemas, kurias jie jame pastebėjo. Mintis užrašykite.

2 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į mažas grupes po 4 – 5 žmones ir paskirkite kiekvienai po iššūkį/dilemą, kurią jie pastebėjo filme, ir užrašyti ją ant popieriaus lapo.
- Pakvieskite dalyvius savo grupėse aptarti, kaip reikėtų reaguoti į jų nagrinėjamą iššūkį ar dilemą ir jas užrašyti ant popieriaus. Pakvieskite dalyvius sugalvoti kuo daugiau atsako būdų.

3 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius apsvarstyti galimas įvairių atsako į iššūkius būdų pasekmes. Paaškindite, kad kiekviena pasekmė turi būti aiškiai susieta su vienu iš jų jau įvardytų atsako į iššūkį būdų.

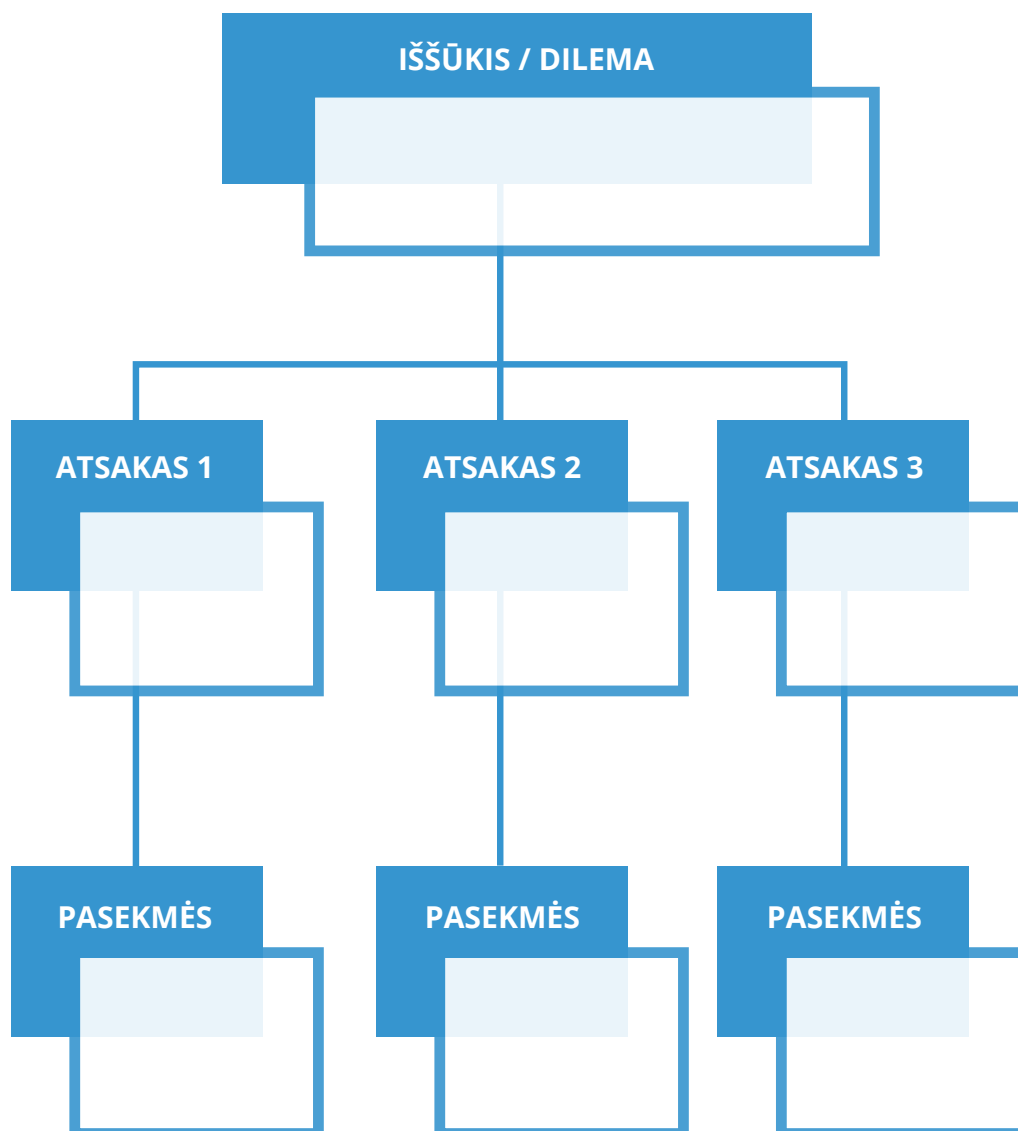
REFLEKSIJA:

- Ar buvo sunku/lengva atpažinti iššūkius/dilemas filmo/serialo/dokumentikos ištraukoje? Kodėl?
- Ar buvo sunku/lengva įvardyti galimą atsaką į iššūkį/dilemą? Kodėl?
- Ar buvo tokių atsakų į iššūkį/dilemą būdų ir pasekmių, kurios nustebino? Kodėl?
- Ar galėtumėte surasti panašumų tarp dilemos, kurią aptarinėjote ir tikro gyvenimo? Kokie jie?
- Ką jūs galite padaryti, kad įveikti šiuos iššūkius?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Tikslingai rinkitės filmą, atsižvelgdami į auditoriją. Renkantis galite remtis šiais aspektais:
  - ⊙ Dalyvių amžius;
  - ⊙ Dalyvių pomėgiai;
  - ⊙ Dalyvių mokymosi poreikiai ir lūkesčiai.

UŽDUOTIES LAPAS „APTARKIME IŠŠŪKIUS“

4.4 Socialinės medijos / Skaitmeninis aktyvizmas

Skaitmeninis aktyvizmas - tai daugialypis skaitmeninių įrankių (internetas, mobilūs telefonai ir įvairios aplikacijos) panaudojimas, siekiant sukurti socialinį, politinį ar ekonominį pokytį. Skaitmeniniai įrankiai yra puiki ir pigi priemonė skleisti žinią, informaciją, burti bendraminčius ar siekti pokyčio. Tačiau labai svarbu suprasti, kad patys įrankiai pokyčių nekuria. Jus kuriame mes.

Geriausias būdas pasiekti norimų pokyčių - susieti tradicines ir virtualias aktyvizmo formas. Socialinės medijos gali padėti mums savo veiksmais ir žinutėmis pasiekti šimtus, tūkstančius ar net milijonus žmonių kelių klavišų paspaudimu. Tai puikus būdas parodyti savo pilietiškumą tiems, kurie turi ribotus išteklius kitoms pilietiškumo formoms išreikšti. Tai taip pat puiki galimybė pritraukti bendraminčius ir sekėjus. Paspausti „patinka“ mygtuką Facebook tinkle, pasidalinti kitų aktyvių piliečių sukurtais filmukais ar Twitter žinute reikalauja gerokai mažiau jėgų, laiko ir resursų nei dalyvauti gatvės demonstracijoje, inicijuoti apskritojo stalo diskusijas ar tiesiog atsakingai skaityti ir pasirašyti peticiją. Blogoji tokios aktyvizmo formos pusė – didėjantis „kliktyvizmas“ (angl. clicktivism) - neįpareigojantis ir pasyvūs nuorodų spaudinėjimas. Ši problema taip pat vadinama „slacktyvizmu“ (angl. slacktivism) arba pasyviu aktyvizmu. Šie aspektai turėtų būti labai gerai įvertinti prieš pradėdant planuoti bet kokią skaitmeninį/pilietinį veiksma ir ypač vertinant jo sėkmę ir pridėtinę vertę. Juk niekas nenorėtų, kad graži virtuali akcija išvirstų į beprasmi milijonus renkantį mygtuko „paspaudimo“ procesą.

Skaitmeninis aktyvizmas gali būti ir yra naudojamas pavienių, organizacijoms, grupėms ar bendruomenėms nepriklausančių asmenų, kurie neturi tikslų kurti naują bendruomenę. Tačiau šią formą plačiai taiko ir asociacijos, korporacijos ar valstybinės institucijos, siekdamos daryti įtaką viešajai nuomonei, planuoti norimą akciją, skleisti informaciją ir t.t.

Skaitmeninis aktyvizmas gali būti itin veiksmingas būdas, siekiant skatinti žmonių informuotumą apie Darna vystymosi tikslus, stiprinti jų sąmoningumą, teikti idėjas ir pasiūlymus valdžiai ir visuomenei, kurie prisidėtų prie DVT įgyvendinimo. Pavyzdžiui, vienas iš DVT#5 uždavinių yra „Panaikinti visų formų smurtą prieš moteris ir mergaites viešojoje ir privačiojoje erdvėje, įskaitant prekybą moterimis ir mergaitėmis bei seksualinį ir kitokį jų išnaudojimą“. Remiantis 2015 m. UNESCO ir JT Specializuotos informacinių ir komunikacinių technologijų agentūros (angl. ITU - United Nations specialised agency for information and communication technologies) parengta ataskaita, „73% moterų buvo susidūrusios ar buvo patyrusios tam tikras smurto formas virtualiojoje erdvėje“⁷. Ar mes galime įsivaizduoti kovą su tokia smurto forma be pilietinių iniciatyvų virtualiojoje erdvėje?

Šio skyriaus tikslas - supažindinti su skaitmeninio aktyvizmo pagrindais: kaip ir kodėl reikia rinktis vieną ar kitą skaitmeninį įrankį savo kampanijai; kodėl svarbu užtikrinti saugumą internete; kokie yra skaitmeninio aktyvizmo privalumai ir trūkumai; kokios grėsmės laukia kiekvieno, įžengusio ir panorusio tapti aktyviu piliečiu skaitmeniniame pasaulyje. Žemiau pristatomuose metoduose naudojami įvairūs gerai žinomi ir daugeliui žmonių prieinami skaitmeniniai instrumentai: virtuali peticija, socialiniai tinklai, tinklaraštis (blogas), vaizdo tinklaraštis (vlogas), taip pat vadinamasis „mikro blogging'as“ (angl. micro blogging).

⁷ <https://www.broadbandcommission.org/publications/Pages/bb-and-gender-2015.aspx>

4.4.1 Skaitmeninis aktyvizmas

ĮŽANGA:

Skaitmeninis aktyvizmas gali būti suprantamas kaip skaitmeninių įrankių panaudojimas, siekiant pokyčio socialinėje, politinėje ar ekonominėje srityje. Labai svarbu suprasti šių įrankių paskirtį ir efektyvaus panaudojimo galimybes pilietinėms veikloms.

TIKSLAS:

Supažindinti dalyvius su skaitmeninio aktyvizmo samprata ir įrankiais, kuriuos jie galėtų panaudoti, prisideddami prie DVT įgyvendinimo vietos bendruomenėse.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Sustiprinti kritinį mąstymą ir komandinį darbą
- Suprasti, kas yra skaitmeninis aktyvizmas
- Išmokti naudotis skaitmeninio aktyvizmo metodais ir įrankiais pasirinktam tikslui

GRUPĖS DYDIS:

8-30 dalyvių

TRUKMĖ:

65 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Kompiuteris(-iai), išmanieji telefonai
- Projektorius
- Lipnūs lapeliai
- Konferencinio popieriaus lapai, paprastas popierius
- Rašikliai
- Asmeninės „GEGLPoppies“ ID kortelės, kiekvienam dalyviui
- Plastilinas / lipni juosta

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Įjunkite kompiuterius, juose atidarykite skirtingus su socialiniu aktyvizmu susijusius internetinius puslapius. Ant skirtingų erdvės, kurioje vyksta veikla, sienų pakabinkite konferencinio popieriaus lapus su užrašais: 1) „Aktyvizmas yra...“; 2) „Aktyvizmo tipai“; 3) „Aš atpažįstu šią aktyvizmo formą“ (pavyzdys prisegtas priede); 4) „Aš dalyvavau tokio tipo akcijoje.“

Eiga:

1 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius pasiimti keletą lipnių lapelių ir keliauti prie 1 ir 2 numeriais pažymėtų lapų. Pakvieskite juos ant lapelių užrašyti savo mintis ir priklijuoti ant atitinkamų lapų.
- Apžvelkite dalyvių mintis. Tuomet perskaitykite skaitmeninio aktyvizmo apibrėžimą: Skaitmeninis aktyvizmas yra skaitmeninių įrankių/metodų (internetas, mobilieji telefonai, programėlės ir aplikacijos) panaudojimas siekiant socialinio, politinio ar ekonominio realaus pokyčio.

- Pakvieskite dalyvius keliauti prie 3 ir 4 numeriais pažymėtų lapų, ant lipnių lapių surašyti savo mintis ir jas priklijuoti ant atitinkamo lapo..
- Pasiteiraukite dalyvių, ar jie norėtų pasidalinti savo nuomone apie jų patirtį naudojant skirtingas skaitmeninio aktyvizmo formas.
- Išdalinkite dalyviams jų „GEGLPoppies“ ID korteles, paprašykite perskaityti ir užpildyti pirmas tris kortelės dalis.

2 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į 5 mažas grupes.
- Pakvieskite dalyvius sugalvoti savo grupei pavadinimą.
- Pakvieskite grupes susikurti uždarą grupę socialiniuose tinkluose (pvz., Facebook) ir joje sukurti įrašą apie jų grupės pavadinimo reikšmę.

3 žingsnis:

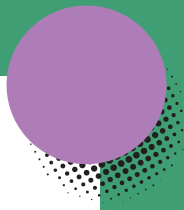
- Grupės pradės darbą savo susikurtose socialinių tinklų grupėse. Pakvieskite grupes pasidalinti kiek įmanoma daugiau informacijos savo susikurtoje grupėje ta su DVT susijusia problema, kurią norėtų tyrinėti.
- Taip pat pakvieskite dalyvius pasidalinti ir savo asmeninėmis mintimis ir nuomonėmis, susijusiomis nagrinėjama problema.
- Paprašykite grupių pakviesti likusius dalyvius prisijungti prie jų uždaros grupės ir pakomentuoti jų įrašus.
- Pakvieskite dalyvius užpildyti likusias GEGLPoppies ID kortelės dalis ir, jeigu nori, ją nufotografuoti ir pasidalinti socialiniuose tinkluose.

REFLEKSIJA:

- Ar sužinojote kažką naujo apie skaitmeninį aktyvizmą?
- Kaip manote, ar skaitmeninis aktyvizmas yra svarbus ir kodėl?
- Ar galėtumėte naudoti skaitmeninį aktyvizmą ateityje?
- Kaip manote, ar Darnaus vystymosi tikslai yra svarbūs? Kodėl?
- Kaip ieškojote informacijos apie jus dominančią problemą? Kokiose platformose?
- Kuri veiklos dalis jums patiko labiausiai?
- Kaip jaučiatės, kuomet gaunate komentarą skaitmeninėje platformoje, ir koks jausmas aplanko, gavus komentarą ne socialinėse medijose? Kurį komentavimo būdą laikote reikšmingesniu?
- Ar panaudosite GEGLPoppies ID korteles??

GEGLpopies asmens tapatybės kortelė

Global Education Goes Local Co-funded by the European Union

Mano vardas _____ man yra svarbiausia _____
(lyčių lygybė, darnus miestas, darnus vartojimas), nes matau problemą, kuri yra _____

Ši problema yra _____ (lokalai, nacionalinė, globali).
Aš gebu _____
(rašyti poemas ar istorijas, piešti, bendrauti su žmonėmis, vaidinti/pasirodyti, šokti, turiu sportinių sugebėjimų, organizuoti).
Su mano įgūdžiais aš galėčiau didinti sąmoningumą _____
(kurdamas video klipus, maketuodamas leidinius ar brošiūras, piešti plakatus/graffiti, kurti protmūšius, veikti, organizuoti kampanijas/sporto renginius/pasirodymus, rašyti straipsnius ar poemas, suorganizuoti peticiją...)
Skleisti savo nuomonę/žinias tarp pažįstamų/kolegų galiu pasinaudodama/-s _____
(Facebook, Instagram, SnapChat, Youtube, Kahoot programėle, Actionbound, peticijų įrankiu, šypsena :)).

Global Education Goes Local Co-funded by the European Union

Svarbūs dalykai mano GEGLpopies ID kortelei:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

4.4.2 Skaitmeniniai įrankiai

ĮŽANGA:

Šis metodas leis geriau suprasti įvairių skaitmeninių įrankių stiprybes ir silpnybes.

GRUPĖS DYDIS:

Nuo 8 iki 30 dalyvių

TIKSLAS:

Sužinoti apie skaitmeninių įrankių įvairovę ir geriausius jų panaudojimo būdus, prisidedant prie Darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo ir pokyčių bendruomenėje.

TRUKMĖ:

60 min.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Sustiprinti kritinį mąstymą ir komandinį darbą
- Išmokti naudotis skirtingais skaitmeniniais įrankiais

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Kompiuteris(-iai), išmanieji telefonai su prieiga prie interneto
- Projektorius
- Lipnūs lapeliai
- Konferencinio popieriaus lapai, paprastas popierius
- Rašikliai
- Plastilinas/lipni juosta
- Skaitmeninių įrankių kortelių rinkinys

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Suskirstykite dalyvius į 5 grupes, ne daugiau kaip po 6 asmenis vienoje. Kiekviena grupė, jei įmanoma, turi turėti kompiuterį ir/arba išmanųjį telefoną.

Eiga:

1 žingsnis:

- Pakvieskite grupes pasirinkti po vieną kortelę iš Skaitmeninių įrankių kortelių rinkinio ir atsakyti į joje pateiktus klausimus.
- Pakvieskite grupes paieškoti pavyzdžių, kaip jų turimas skaitmeninis įrankis naudojamas, skatinant lyčių lygybę, darnų vartojimą, darnių miestų ir bendruomenių kūrimą. Pakvieskite dalyvius šiais pavyzdžiais pasidalinti susikurtose socialinių tinklų grupėse.

2 žingsnis:

- Pakvieskite visas grupes pristatyti savo korteles ir atsakymus. Palyginkite rezultatus, skirkite laiko klausimams, atsakymams ir diskusijai.

3 žingsnis:

- Paprašykite, kad remiantis ankstesnės užduoties rezultatais, kiekviena grupė surastų skaitmeninio aktyvizmo trūkumą. Pateikite užuominų, raktinių žodžių, pvz., klicktyvizmas (angl. clicktivism), slaktyvizmas (angl. slactivism), demografinės problemos, tikrų debatų ar dialogo trūkumas, maža motyvacija pradėti veiklą gyvai.
- Pakvieskite dalyvius pasidalinti rezultatais. Skirkite laiko diskusijai.

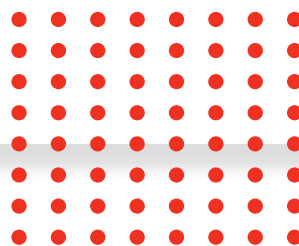

REFLEKSIJA:

- Kurie įrankiai yra geriausi?
- Kokie įrankiai naudojami lyčių lygybei, darniam vartojimui skatinti, darnioms bendruomenėms kurti?
- Ar šie aptarti skaitmeniniai įrankiai yra visiems vienodai prieinami? Jei ne, kodėl?
- Ar žinote kitų skaitmeninių įrankių, kurie būtų panaudoti aktyvizmo tikslais?
- Pakreipkite temą kalbėdami apie skaitmeninių įrankių pritaikomumą ir įvairių įrankių egzistavimą, pateikite keletą pavyzdžių: Amnesty International Panikos mygtukas Android vartotojams, Crowdvoice, Bambuser, Piddler, Off the Record Messaging Crabgrass.

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Siekiant deramai pristatyti ir dirbti su skaitmeniniais įrankiais, prieiga prie kompiuterių, planšečių ar išmaniųjų telefonų dalyviams yra būtina. Nors vienas kompiuteris ar išmanusis įrenginys turėtų būti prieinamas kiekvienai grupei.
- Pasidomėkite skaitmeninio aktyvizmo pavyzdžiais, gerai išanalizuokite skirtingus skaitmeninius įrankius, kad galėtumėte atsakyti į dalyviams kylančius klausimus. Tikėtina, kad dalyviai žinos pakankamai apie vienus įrankius ir nieko arba labai mažai apie kitus.
- Pritaikykite aplikacijų/įrankių/programėlių sąrašą, skirtą skaitmeniniam aktyvizmui, jūsų dalyvių grupei ir jų socialiniam kontekstui .

1. Apibūdinkite VIRTUALIĄ PETICIJĄ

Kas tai?

Kaip ji gali būti panaudota?

Kada tokia peticija gali būti panaudota?

Kodėl ji gali būti panaudota?

Kas ja galėtų pasinaudoti?

Kokie šios peticijos trūkumai?

Suraskite pavyzdžių apie lyčių lygumą, darnius miestus ir bendruomenes, darnų vartojimą ir produkciją, ir pasidalinkite šiais pavyzdžiais Facebook grupėje.

2. Apibūdinkite SOCIALINĮ TINKLĄ

Kas tai?

Kaip jis gali būti panaudotas?

Kada šis tinklas gali būti panaudotas?

Kodėl jis gali būti panaudotas?

Kas galėtų pasinaudoti šiuo tinklu?

Kokie socialinio tinklo trūkumai?

Suraskite pavyzdžių apie lyčių lygumą, darnius miestus ir bendruomenes, darnų vartojimą ir produkciją, ir pasidalinkite šiais pavyzdžiais Facebook grupėje.

3. Apibūdinkite TINKLARAŠTĮ/BLOG'Ą

Kas tai?

Kaip jis gali būti panaudotas?

Kada tinklaraštis/blog'as gali būti panaudotas?

Kodėl šis metodas turėtų būti panaudotas?

Kas galėtų pasinaudoti tinklaraščio/blog'o metodu?

Suraskite pavyzdžių apie lyčių lygumą, darnius miestus ir bendruomenes, darnų vartojimą ir produkciją, ir pasidalinkite šiais pavyzdžiais Facebook grupėje.

4. Apibūdinkite VIRTUALŲ VLOG'Ą/VAIZDO TINKLARAŠTĮ

Kas tai?

Kaip jis gali būti panaudotas?

Kada vlog'as/vaizdo tinklaraštis gali būti panaudotas?

Kodėl šis metodas turėtų būti panaudotas?

Kas galėtų pasinaudoti vlog'o/vaizdo tinklaraščio metodu?

Suraskite pavyzdžių apie lyčių lygumą, darnius miestus ir bendruomenes, darnų vartojimą ir produkciją, ir pasidalinkite šiais pavyzdžiais Facebook grupėje.

5. Apibūdinkite MIKRO BLOG'INIMĄ/MIKRO TINKLARAŠČIO RAŠYMĄ

Kas tai?

Kaip jis galėtų būti panaudotas?

Kada mikro blog'inimas/mikro tinklaraščio rašymas gali būti panaudotas?

Kodėl šis metodas turėtų būti panaudotas?

Kas galėtų pasinaudoti mikro blog'inimo/mikro tinklaraščio rašymo metodu?

Suraskite pavyzdžių apie lyčių lygumą, darnius miestus ir bendruomenes, darnų vartojimą ir produkciją, ir pasidalinkite šiais pavyzdžiais Facebook grupėje.

4.4.3 Virtualus (online) – gyvas (offline)

ĮŽANGA:

Skaitmeninis aktyvizmas tampa neatsiejama mūsų gyvenimo dalimi. Mes galbūt to dar nesuprantame, tačiau tampame aktyvizmo taikiniu kiekvieną kartą, kai tik prisijungiame prie interneto. Skaitmeninis aktyvizmas gali būti subtilus, o veikėjai šioje erdvėje gali stebinti (pvz., korporacijos ar vyriausybės). Žemiau pateikti metodai padės dalyviams suprasti, kad tradicinis aktyvizmas nyksta, o norint pasiekti pokyčio, būtina derinti abi, gyvo ir virtualaus, aktyvizmo formas.

TIKSLAS:

Supažindinti dalyvius su skaitmeninio aktyvizmo įrankiais ir tuo, kaip juos galima derinti su tradicinio aktyvizmo formomis ir juos panaudoti pokyčiui, siekiant prisidėti prie darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo vietos bendruomenėje.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Sustiprinti kritinį mąstymą ir komandinį darbą
- Geriau suprasti skaitmeninį aktyvizmą
- Suprasti skaitmeninio aktyvizmo pavojus ir būdus su jais susidoroti

GRUPĖS DYDIS:

8-30 dalyvių

4.4.3a Tradicinis aktyvizmas:

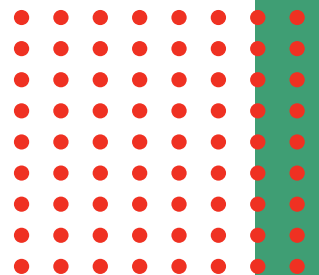
REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Konferencinio popieriaus lapai
- Rašikliai
- Aktyvizmo kortelių rinkinys
- Plastilinas/lipni juosta

45 min.

TRUKMĖ:

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Eiga:

1 žingsnis:

- Pradėkite su grupine užduotimi. Pakvieskite dalyvius sustoti į ratą. Jūs pradėsite sakydami „Aš esu aktyvistas/ė ir aš pasisakau už [...]“. Tie, kurie sutinka su grupės dalyvio teiginiu, pašoka; tie, kurie nesutinka, atsisėda; tie, kurie neturi jokios nuomonės šiuo klausimu, nejuda. Tuomet pakvieskite kitą dalyvį pateikti savo teiginį. Galite tęsti užduotį, kol visi dalyviai pasidalins savo teiginiais.

2 žingsnis:

• Suskirstykite dalyvius į grupes po 5 asmenis, padalinkite jiems korteles su konkrečia aktyvizmo nuotrauka ir paprašykite užrašyti šiuos dalykus:

- ⊙ Ką, jų manymu, nuotrauka reprezentuoja;
- ⊙ Kokio tai tipo aktyvizmas;
- ⊙ Panašių iniciatyvų pavyzdžiai, su kuriais dalyviams yra tekę susidurti;
- ⊙ Ar veiksmas/iniciatyva buvo sėkminga.

• Pakvieskite grupes pristatyti rezultatus.

• Sutelkite dėmesį „aktyvizmo“ apibrėžimui. Pakvieskite dalyvius pasidalinti savo mintimis ir idėjomis, kas yra aktyvizmas, pabandykite kartu suformuluoti šio termino apibrėžimą.

3 žingsnis:

• Pakvieskite dalyvius savo grupėse padiskutuoti apie įvairius tradicinio aktyvizmo metodus, įrankius ir išraiškas, taip pat skirtum tarp tradicinio ir skaitmeninio aktyvizmo. Kurio tipo aktyvizmas, jų nuomone, yra paveikesnis ir efektyvesnis? Pakvieskite visas grupes pristatyti savo mintis.

4.4.3b Skaitmeniniai įrankiai ir tradicinis aktyvizmas

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Konferencinio popieriaus lapai
- Rašikliai
- Aktyvizmo kortelių rinkinys
- Plastilinas/lipni juosta

45 min.

TRUKMĖ:

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Eiga:

1 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į grupes po 5-6 žmones. Pakvieskite juos pagalvoti apie tradicinio aktyvizmo formą, kuri, jų nuomone, yra pati naudingiausia ir efektyviausia.
- Pakvieskite grupes pasirinkti po vieną aktyvizmo kortelę. Kaip konkreti skaitmeninio aktyvizmo forma siejasi su tradicinio aktyvizmo būdais, kuriuos jie pasirinko? Paprašykite dalyvių atsakyti į šiuos klausimus:
  - ⊙ Kaip ši aktyvizmo forma gali būti panaudota?
  - ⊙ Kada ji gali būti panaudota?
  - ⊙ Kodėl ji gali būti panaudota?
  - ⊙ Kas galėtų pasinaudoti šia aktyvizmo forma?
  - ⊙ Kokie šios formos aktyvizmo trūkumai?
  - ⊙ Ar tokia forma būtų efektyvi?

2 žingsnis:

- Palyginkite grupių rezultatus ir juos aptarkite.

REFLEKSIJA:

- Ar buvo sudėtinga rasti kažką bendro tarp skaitmeninio aktyvizmo įrankių ir tradicinio aktyvizmo formų?
- Ar kada nors yra tekę dalyvauti renginyje/akcijoje ar kitokiame veiksmo, kuris turėtų ir skaitmeninio, ir tradicinio aktyvizmo elementų?
- Kaip galvojate, kuri aktyvizmo forma geriausiai tinka Darnaus vystymosi tikslams? Kaip manote, kokie yra patys priimtinausi, efektyviausi įrankiai ar jų kombinacijos, kurios sustabdytų smurtą lyčių lygybės klausimu internete? Kuriuos skaitmeninio aktyvizmo įrankius jūs panaudotumėte, siekiant paaiškinti, kas yra darni bendruomenė?

4.4.3c Skaitmeninio aktyvizmo pavojai

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Konferencinio popieriaus lapai
- Rašikliai
- Aktyvizmo kortelių rinkinys
- Plastilinas/lipni juosta

55 min.

TRUKMĖ:

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Eiga:

1 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į grupes po 5-6 žmones.
- Pakvieskite dalyvius grupėse įvardyti kuo daugiau skaitmeninio aktyvizmo pavojų. Jei dalyviams reikalinga pagalba, padėkite, pateikite pavyzdžių, pvz., valstybinė kontrolė ir sekimo įranga, atakos, nukreiptos į pavienius, konkrečius asmenis, kaltinimai šmeižtu, kaltinimai melaginga informacija, dalijimasis netikromis naujienomis apie aktyvistus, garsinimai teisiniais veiksmais, serverių išjungimas ir t. t.

2 žingsnis:

- Pakvieskite grupes pristatyti rezultatus.
- Kartu su dalyviais aptarkite būdus, kaip būtų galima užkirsti kelią skaitmeninio aktyvizmo pavojams.

Aktyvizmo kortelės

A. Protestas, Žmogaus teisės prieglobsčio prašytojams – Slovėnija

Darij & Ana, Nuotrauka daryta 2009 m. birželio 22 d.

B. Diskusija

Griffin Boyce, Nuotrauka daryta 2012 m. liepos 26 d.

C. Plakatai

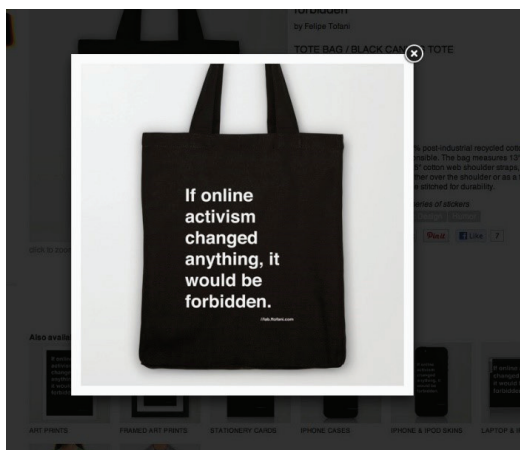
Antonio Bonanno, Nuotrauka daryta 2006 m. gegužės 10 d.

D. ES ministrų blokada

Darij & Ana, Nuotrauka daryta 2003 m. rugsėjo 5 d.

E. Virtualus (online) aktyvizmas

Felipe Tofani, patalpinta 2013 m. sausio 31 d.

F. Graffiti menas

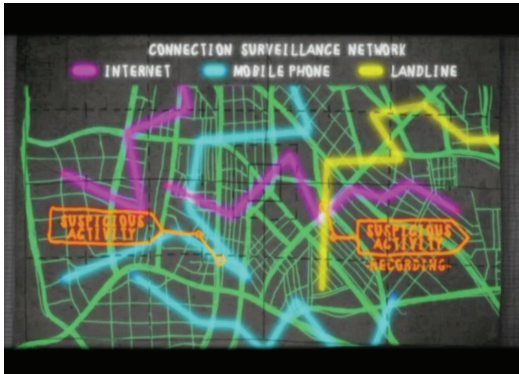
Fibonacci Blue, Nuotrauka daryta 2012 m. rugpjūčio 17 d.

G. Kontrolė

Taktinės technologijos pavyzdys. Survival in the Digital Age, Data. 7.3.2019 https://www.flickr.com/photos/ttc_press/

H. Boikotas

Fibonacci Blue, Boikotas kviečiantis boikotuoti Petland, Minesotos valstija, Rugsėjo 11d., 2013 Protestas prieš šią kompaniją, siekiant atkreipti visuomenės dėmesį ir raginantį Petland nutraukti prekybą naminiiais gyvūnais.

I. Bado streikas

Joegoauk Goe, Nuotrauka daryta Kovo 28d., 2015, 108 darbuotojai atsisakė valgyti 10 dienų

J. Tarptautinė moters diena

Master Steve Rapport, Tarptautinė moters diena

K. Tarptautinės moters dienos eisena Nr.1

Molly Adams, Los Andželas, 2017 m. kovo 5 d.

L. Tarptautinės moters dienos eisena Nr.2

Molly Adams, Los Andželas, 2017 m. kovo 5 d.

M. Peticija

RubyGoes, Nuotrauka daryta 2013 m. gegužės 15 d.

N. Visuomenės sąmoningumo didinimo kampanija

IAS Liublijana 2012 – Slovėnijos švietimo ministras rašo pasižadėjimą įvairovės dienų metu.

O. IAS, Liublijana. Atvira erdvė debatams lygių teisių tema, įvairovės dienų metu

<https://mladismo.si/novice/zdravje/na-havajih-sneg-v-sloveniji-skoraj-poletje-ali-sploh-se-lahko-ukrepamo>

4.4.4 Parenkime skaitmeninę kampaniją!

IŽANGA:

Šis metodas yra glaudžiai susijęs su aukščiau pristatytais metodais, kurių pagalba dalyviai susipažino su skirtingomis skaitmeninio aktyvizmo formomis. Šio metodo pagalba dalyviai turės galimybę suplanuoti ir įgyvendinti skaitmeninę kampaniją, kuri būtų skirta Darnaus vystymosi tikslų sklaidai.

TIKSLAS:

Mokytis suplanuoti skaitmeninę kampaniją/akciją.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Sustiprinti kritinį mąstymą
- Sustiprinti komandinio darbo gebėjimus
- Geriau suprasti, kaip naudoti skirtingus skaitmeninio aktyvizmo įrankius konkrečiai kampanijai.

GRUPĖS DYDIS:

Nuo 8 iki 30 dalyvių

TRUKMĖ:

3 val.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Kompiuteris(-iai), išmanieji telefonai su prieiga prie interneto
- Lipnūs lapeliai
- Konferencinio popieriaus lapai, paprastas popierius
- Rašikliai
- Plastilinas/lipni juosta
- Kortelių rinkinys

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Eiga:

1 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į grupes po 5-6 žmones.
- Pakvieskite dalyvius savo grupėse patyrinėti Darnaus vystymosi tikslus #5, #11 ir #12, skirtingus požiūrius į juos. Pakvieskite juos aptarti, kaip galėtų atrodyti skaitmeninė kampanija šiems tikslams skleisti.
- Pakvieskite dalyvius savo grupėse nuspręsti, kurį tikslą jie renkasi savo skaitmeninei kampanijai ir savo pasirinkimą pagrįsti.

2 žingsnis:

- Kai dalyviai pasirenka temą, pakvieskite juos parengti pirminį kampanijos planą (veiklos, skaitmeniniai įrankiai, reikalingi žmogiškieji išteklių ir kt.).

- Paprašykite visas grupes pristatyti savo rezultatus ir pakvieskite nuspręsti, kokią vieną kampaniją jie norėtų įgyvendinti kaip grupė. Pristatykite dalyviams įvairius skaitmeninius įrankius, kuriuos jie galėtų panaudoti savo kampanijos kūrimui. Įrankių pavyzdžiai: Canva, Actionbound, Kahoot, Mentimeter, Padlet, Trello.⁸

3 žingsnis:

- Kartu su dalyviais suskaidykite kampaniją į jai įgyvendinti reikalingus procesus (administravimas ir koordinavimas, turinio kūrimas, vizualizacija, sklaida ir t.t.). Pakvieskite dalyvius susiskirstykite į grupes pagal tai, prie kokio proceso norėtų prisidėti.
- Skirkite laiko grupėms atlikti savo užduotis.
- Užtikrinkite, kad skirtingų grupių darbas gali būti integruotas į vieną visumą.

REFLEKSIJA:

- Ar buvo lengva/sunku susitarti dėl temos savo kampanijai? Kodėl?
- Ar buvo lengva/sunku susitarti dėl įrankių/metodų jūsų kampanijai?
- Ką jūs manote apie savo kampaniją? Kokie šios kampanijos privalumai? Ir trūkumai?
- Ar jaučiatės lyg dirbtumėte išvien vardan vienos bendros didesnės kampanijos? Ar būtų įmanoma šį procesą atlikti kitaip?
- Ko jūs išmokote iš šio proceso?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Sukurtos kampanijos realus įgyvendinimas ir yra šio užsiėmimo tikslas.
- Kampanija turėtų trukti mažiausiai 14 dienų, per kurias dalyviai turėtų pakankamai laiko panaudoti ir pritaikyti įgytus įgūdžius, ir žinias. Per šį laikotarpį, iškils skaitmeninės kampanijos neaiškumai, kuriuos vėliau kartu su dalyviais turėsite galimybę išdiskutuoti.
- Labai svarbu griežtai laikytis suplanuotos kampanijos darbotvarkės ir pasiūlyti reikalingą pagalbą dalyviams. Kampanijai pasibaigus, labai svarbu aptarti jos rezultatus. Mokymosi procese rezultatų aptarimas tampa svarbia pamoka ir žinios ateities projektams.

---

⁸ <https://www.canva.com/>; <https://en.actionbound.com/>; <https://kahoot.com/>; <https://www.mentimeter.com/>; <https://padlet.com/>; <https://trello.com/>

4.5 Gatvės menas

Miesto ir gatvės menas

Miesto arba urbanistinis menas dažnai suprantamas kaip vizualinio gatvės meno, gatvės veiksmo susijusio su vizualinėmis transformacijomis sinonimas. Urbanistinis menas apima tokias sritis kaip graffiti menas, klijuojamasis menas, viešų vietų "apmezgimas", partizaninė sodininkystė ir "ad busting" (skelbimų, viešų reklamų transformacijos). Miesto menas yra legali gatvės meno ir graffiti forma.⁹ Gatvės menas yra vizualus menas, kuriamas viešose vietose; dažniausiai nepaisantis tradicinio meno kanonų, peržengiantis sankcionuoto meno ribas, laužantis standartus. Kiti terminai, kurie gali būti vartojami apibūdinant šią meno formą - "nepriklausomas viešas menas", "požeminis" graffiti ir neoninis graffiti. Šis menas taip pat gali būti traktuojamas partizaninio meno rėmuose. Tradicinės formos ir medijos įtraukia purškiamais dažais atliktą graffiti, trafaretinį graffiti, gatvės instaliacijas, skulptūrą, klijuojamų plakatų meną. Vaizdo projekcijos ar verpinių „bombing'as“ (liet. Šturmas) taip pat įgavo populiarumą ir pagreitį XXI-jame amžiuje.¹⁰ Tradiciškai gatvės menas naudotas, siekiant atskirti šiuolaikinės atviros erdvės meno kūrinis nuo teritorinio graffiti, vandalizmo apraiškų ar kolektyviai numargintų graffiti sienų. Partizaninis menas kaip viena iš gatvės meno šakų reiškia, kad tam tikri meno elementai ar kūriniai, egzistuojantys viešoje vietoje, buvo pakeisti ar modifikuoti daugiausia anoniminių menininkų.

Gatvės meno tikslai:

- Gatvės menas skirtas perduoti politines žinutes, socialines pozicijas, aplinkosaugos temas ar didinti visuomenės sąmoningumą nelygybės ar kitais svarbiais klausimais.
- Gatvės menas išreiškiamas per įvairias kasdieninio gyvenimo manipuliacijas.
- Gatvės menas visada turi kritinį elementą.

Gatvės meno metodai

Gatvės meno metodai ir išraiškos yra labai įvairios ir sunkiai nuspėjamos, kaip ir patys darbų autoriai. Nors yra gana sunku kalbėti apie gatvės meno struktūrą, galima išskirti tokias kūrybines sritis:

- **Trijų dimensijų objektai:** Brad Downey (*1980 in Louisville, Kentucky, USA) - amerikietis, gatvės menininkas. Šiuo metu gyvena Berlyne. Jis kuria trijų dimensijų objektus viešose vietose. Savo darbus vadina skulptūromis.
- **Šiuolaikinis gatvės menas su kreidelėmis:** kreidos menininkas David Zinn (<https://zinnart.com/>) savo darbais priverčia žmones šypsotis. Pėsčiųjų perėjose, ant bordiūrų ir kitų objektų David Zinn kreidos pagalba kuria įvairius monstrus ir padarus, kurie egzistuoja iki tol, kol lietus nuplauna jo kūrinis. Marlene Hausegger yra austrų kilmės gatvės menininkė, kuri kuria minimalistines gatvės manipuliacijas su subtilaus humoro prieskoniu.
- **Trafaretinis graffiti:** Banksy, britų kilmės gatvės menininkas, dažniausiai naudoja partizaninės komunikacijos taktiką, siekdamas atskleisti alternatyvias perspektyvas ir kitas politinių, socialinių problemų spalvas¹¹. Jis labai dažnai keičia, modifikuoja ir transformuoja žinomus šablonus, kūrinis.

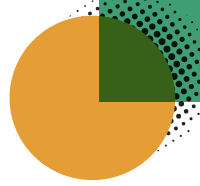
⁹ https://de.wikipedia.org/wiki/Urban_Art

¹⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Street_art

¹¹ <http://www.streetartbio.com/banksy>

- **Juostos menas:** pavadinimas puikiai nusako pagrindines šio meno porūšio kryptis. Šį meną kuriantys kombinuoja skirtingas juostas, spalvas, pozicijas, dydžius ir formas, siekdami sukurti neįprastą, akyse mirgantį vaizdą. Juostos menas buvo pradėtas propaguoti viešose urbanistinėse erdvėse. Šiuo metu šis meno porūšis yra atrastas žiniasklaidos ir plačiai naudojamas privačiame interjere kaip meninis sprendimas. Tam tikru požiūriu, juostos meną galima sieti su graffiti menu.¹²
- **Lego kaladėlių partizaninis menas:** Lego „partizanai“ stengiasi viešas erdves paversti žaismingesnėmis ir „gyvesnėmis“ vietomis. Didelė amplitudė įvairių meninių sprendimų leidžia modifikuoti beveik viską.
- **Samanų graffiti:** Samanų graffiti - tai graffiti piešiniai, užrašai, struktūros, kurios kuriamos vietoje dažų naudojant samanas. Samanos gali būti jungiamos, užpurškiamos ant sienų ir auginamos siekiant suformuoti piešinį ar užrašą. Pakeisdami toksiškus chemikalus (pvz., metanolis, kuris pažeidžia nervų sistemą), kurie randami dažuose, menininkai renkasi ekologiškesnį sprendimą. Sąmoningas samanų auginimas ir meninės kompozicijos kūrimas atveria naujus partizaninės sodininkystės metodus. Daugiau informacijos rasite anglų kalba tinklaraštyje apie samanų graffiti.¹³
- **Žodžiai:** Įvairios žodinės išraiškos, citatos, šūkiei gali būti taikliai pateikti gatvės meno kontekste.¹⁴
- **Urbanistinis sportas:** Šalia gatvės meno egzistuojantis urbanistinis sportas svariai prisideda prie miesto popkultūros formavimo. Gatvės arba urbanistinis sportas ir įvairūs užsiėmimai dažniausiai vyksta viešose miesto erdvėse, yra spontaniški ir gali būti siejami su tokiais sporto šakomis kaip gatvės (ledo) ritulys, gatvės futbolas, krepšinis, riedlenčių sportas.¹⁵

Gatvės menai gali tapti labai svarbiu ir efektyviu būdu sudominti ir įtraukti jaunus žmones į veiklas, susijusias su Darnaus vystymosi tikslais.

---

¹² https://en.wikipedia.org/wiki/Tape_Art

¹³ <https://growsomethinggreen.com/blogs/grow-something-green/moss-graffiti-guerrilla-gardening-recipe>

¹⁴ https://de.wikipedia.org/wiki/Liste_von_Graffiti-_und_Streetart-Künstlern

¹⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Street_sports

4.5.1 Pakomentuok

IŽANGA:

Jaunimas yra įpratęs komentuoti ir reaguoti į įvairią socialinėse medijose patalpintą informaciją – daugiausiai naudodami nykštys aukštyn/nykštys žemyn simbolių sistemą ar spausdami „patinka“ (angl. like) ar „nepatinka“ (angl. dislike). Šios veiklos metu dalyviai turės galimybę šį procesą perkelti į realų gyvenimą ir atlikti veiksmus, ieškant Darnaus vystymosi tikslų pavyzdžių savo mieste ar bendruomenėje. Komentavimas bus susijęs su kūrybišku gatvės meno formų panaudojimu.

TIKSLAS:

Šios veiklos pagalba jauni žmonės gebės atpažinti miestelio/gyvenvietės/miesto problemines sritis ir aspektus, su kuriais jų vietos bendruomenė turėtų padirbėti daugiau. Dalyvių ieškomi elementai turėtų būti susiję su lyčių lygybės, darnių bendruomenių ir darnaus vartojimo (DVT #5, #11, #12) apraiškomis. Be to, dalyviai taip pat gali ieškoti kūrybiškų sprendimo būdų ar identifikuoti vietas, kuriose darnaus vystymosi principai puikiai veikia.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Sustiprinti kritinį mąstymą ir analitinius problemų sprendimo ir ieškojimo gebėjimus
- Išbandyti kūrybiškas technikas ir

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Eiga:

1 žingsnis:

• Pradėkite veiklą nuo diskusijos su dalyviais šiomis temomis: „Kas išjudina (priverčia imtis dalykų) jus?“, „2050: kokioje aplinkoje/ pasaulyje norėtumėte gyventi?“ „kas jums yra svarbu?“. Užrašykite pagrindines dalyvių mintis ant didelio popieriaus lapo ir jį pakabinkite gerai matomoje vietoje.

atrasti vidinius meninius įgūdžius, talentus

- Skatinti asmeninio sąmoningumo jausmą (mano nuomonė svarbi, mano komentaras buvo išgirstas, aš galiu keisti dalykus)

GRUPĖS DYDIS:

5-25 dalyviai

TRUKMĖ:

5 val. (įskaitant 2 val. mieste / bendruomenėje / miestelyje)

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Konferencinio popieriaus lapai
- Rašikliai, pieštukai
- Kūrybiškumui atskleisti skirtos priemonės: spalvota lipni juosta, kreida, skirta piešimui ant gatvės grindinio, purškiami kreidos dažai, trafaretai, spalvoti popieriaus lapai, lipni dvipusė juosta, plastilinas, virvelės ir pan.
- Išmanieji telefonai ar fotoaparatai

2 žingsnis:

- Aptarkite su dalyviais, kokie, jų manymu, metodai yra efektyviausi ir geriausi komentuoti objektus ir reiškinius jų mieste/miestelyje/bendruomenėje.
- Drauge aptarkite klausimą „Kas leidžiama gatvės mene ir kas būtų laikoma nelegalu?“

3 žingsnis:

Pakvieskite dalyvius susiskirstyti į mažas grupes ir keliauti į miesto centrą / specialią viešą vietą / kaimynystę ar į kitą suplanuotą vietą.

- Kiekvienas dalyvis turi rasti vietas/ objektus, kurie jiems būtų svarbūs ir kuriuos jie norėtų pakomentuoti.
- Palikite komentarus ant sienų, metro stotyse, ant laiptų (nykštys į viršų, nykštys žemyn, citatos, teiginiai, prašymai, klausimai, teiginių burbulai, svarbios žinutės perduodamos purškiamų trafaretų pagalba, kreidelių užrašais, prilimpančiais ženklais, dažomuoju popieriumi, priklijuojamais paveikslėliais) pavyzdžiui „Žalia šiai vietai labai tiktų!“.
- Nufotografuokite pakomentuotas vietas/objektus. Šios nuotraukos bus reikalingos veiklos aptarimui.

REFLEKSIA:

- Ką jūs pasirinkote komentuoti? Kas jums buvo svarbu jūsų mieste/bendruomenėje? Kodėl?
- Kaip jūs jautėtės, komentuodami šias vietas/objektus?
- Ar pastebėjote kokių nors reakcijų iš aplinkinių, kurie galbūt stebėjo jūsų komentavimo procesą?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Šią veiklą jūs galite išskaidyti į kelias dienas.
- Kūrybinių metodų pasirinkimas gali būti praplėstas pagal jūsų poreikius.
- Jūs taip pat galite plėtoti gilesnę diskusiją, užduodami tokius klausimus, kaip „ Kas jums yra svarbu, kai kalbame apie tvarią aplinką, lygybę, darnų vartojimą?“. Jei dalyviai noriai diskutuoja, galite diskusiją kreipti į vertybinius klausimus ir diskutuoti apie mūsų visuomenės, asmenines vertybes.
- Sėkmės ir gerų rezultatų atveju, jūs taip pat galite apsvarstyti idėją rezultatus sudėti į parodą/ekspoziciją viešoje erdvėje, kuri būtų prieinama visiems bendruomenės nariams, jauniems žmonėms.
- Planuodami veiklą, įsitikinkite, kad komentavimas įvairiomis meninėmis priemonėmis yra leidžiamas jūsų mieste/miestelyje/bendruomenėje. Jeigu tam būtini specialūs leidimai, jais pasirūpinkite.

4.5.2 Menas iš atliekų

ĮŽANGA:

Šios veiklos metu jauni žmonės kuria skulptūras iš atliekų ir jas pristato viešose savo bendruomenėse.

TIKSLAS:

Sustiprinti kritinį mąstymą apie kiekvieno asmeninį gyvenimo stilių ir vartojimo elgesį (DVT #12) ir parodyti globalias sąsajas tarp vartotojų.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Plėsti akiratį darnaus vartojimo tema
  - Didinti sąmoningumą apie problemas, susijusias su atliekomis
  - Sužadinti dalyvių emocijas
- Mesti iššūkį "varžyboms": menas iš atliekų neturi būt „gražus“

GRUPĖS DYDIS:

5-25 dalyviai

TRUKMĖ:

6 val. (įskaitant laiką, praleistą mieste / bendruomenėje)

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Viešose vietose surinktos ar iš namų atsineštos atliekos
- Pirštinės atliekų perrinkimui ir darbui (jeigu reikia)
- Klėjai, viela, virvelės ir kiti dalykai, kurie praverstų kuriant skulptūras
- Stalai ar kiti pagrindai skulptūrų pristatymui
- Fotoaparatas

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Suskirstykite dalyvius į 5 grupes, ne daugiau kaip po 6 asmenis vienoje. Kiekviena grupė, priklausomai nuo to, kiek laiko veiklai galite skirti, galite paprašyti kiekvieno dalyvio atnešti po pilną maišą šiukšlių, surinktų bendruomenėje / miesto centre / namuose.

Eiga:

1 žingsnis:

- Pradėkite nuo diskusijos su dalyviais šiomis temomis:
  - ⊙ Atliekos. Kodėl?
  - ⊙ Kas jums yra menas?
- Padiskutuokite, kaip galėtume sukurti meną iš atliekų. Kokios pirmos mintys kyla?

2 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į mažas grupes. Pakvieskite dalyvius eiti rinkti atliekų savo skulptūroms. Taip pat galite paprašyti dalyvių iš anksto pasirūpinti skulptūroms reikalingomis atliekomis.

3 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į grupes. Kiekviena grupė turi gauti po dalį surinktų atliekų. Pakvieskite dalyvius sukurti savo skulptūras ar statulas iš šiukšlių. Leiskite jiems naudotis visomis turimomis priemonėmis.
- Kai grupės baigia darbą, surenkite parodą ir darbų pristatymą. Galbūt dalyviai galėtų sugalvoti, kur šie meno kūriniai galėtų būti eksponuojami? Jūs galite šias skulptūras pristatyti organizacijos kieme, miesto parke ar žaidimų aikštelėje.
- Įamžinkite/užfiksuokite meno kūrinius.

REFLEKSIJA:

- Kaip žmonės reagavo į parodą?
- Ar jūs turėjote aiškia žinutę? Ar ją praeiviai suprato?
- Ką jūs galvojote, kuomet išėjote rinkti šiukšlių, kurias paliko kiti?
- Ar ši veikla pakeitė jūsų nuomonę apie atliekas viešose vietose?
- Ką jūs manote apie atliekas, kurias sugeneruoja mūsų gyvenimo būdas?
- Kas turėtų pasikeisti? Ką jūs galite pakeisti?
- Kas atliekos buvo prieš tai / kas nutinka kuomet išmetame tai, kas liko?
- Ar žinote, kur keliauja atliekos, kurias sukaupiate čia, bendruomenėje?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Šią veiklą jūs galite išskaidyti į kelias dienas.
- Jūs taip pat galite įterpti papildomą veiklą/sesiją/dirbtuves apie „zero waste“ (liet. Nulis šiukšlių) judėjimą ir filosofiją. Toks užsiėmimas yra puikus startas naujų idėjų kėlimui, alternatyvų paieškai.

4.5.3 Mano erdvė

IŽANGA:

Šio užsiėmimo pagalba, jauni žmonės atras, įvardins ir pavers matomomis jų mėgstamas miesto/kaimelio/gyvenvietės vietas. QR kodų pagalba tiek suaugę, tiek jauni žmonės (tekstinės/vizualinės/ audiovizualinės) informacijos pavidalu turės galimybę sužinoti apie jų mėgstamas vietas.

TIKSLAS:

Didinti ir skatinti sąmoningumą apie:

- Jaunimui prieinamas, saugias ir darnias vietas mieste/kaimelyje/vietovėje/ bendruomenėje (DVT #11);
- Tai, ar su jaunais vaikiniais ir merginomis elgiamasi laikantis lygybės principų viešose vietose (DVT #5);
- Tai, kaip šios vietos yra suplanuotos darnaus vartojimo kontekste (DVT #12).

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Užtikrinkite, kad turite bent vieną kompiuterį su interneto prieiga, bent vieną išmanųjį telefoną su galimybe parsisiųsti QR kodų generatoriaus aplikaciją/programėlę.

Eiga:

1 žingsnis:

- Pradėkite darbą su dalyviais nuo diskusijos šiais klausimais/temomis:
  - ⊙ Kur jūs esate linkę leisti savo laisvalaikį ir kodėl? Pvz., vietos toli nuo pirkimo ar vartojimo, vietos atokiau nuo tėvų, sporto aikštynai ir panašiai;
  - ⊙ Kokiose vietose jūs privalote kažką vartoti/įsigyti? O kuriose vietose to daryti neprivaloma?
  - ⊙ Diskriminacija prieš žmones tam tikrose vietose;
  - ⊙ Žaliosios erdvės mieste, gamta mieste;
  - ⊙ Ar yra saugus, prieinamas, draugiškas žalias kampelis ar vieša erdvė jūsų gyvenamojoje teritorijoje?
  - ⊙ Berniukai ar mergaitės – kas šioje erdvėje leidžia laiką?
  - ⊙ Atliekų sankaupos viešose vietose.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Padaryti jaunų žmonių problemas ir norus matomais, ir girdimais
- Didinti jaunų žmonių sąmoningumą ir poreikį viešoms erdvėms

GRUPĖS DYDIS:

Nuo 5 iki 25 dalyvių

TRUKMĖ:

6 val.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Fotokameros, mikrofoniai, telefonai
- QR kodų generatoriaus aplikacija telefonams, interneto prieiga
- Popierius, rašymo priemonės
- Kompiuteris, spausdintuvas, laminavimo aparatas, adatos, lipni juosta

2 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į nedideles grupes, kuriose jie tyrinės savo vietovę. Užtikrinkite, kad kiekviena grupelė turi bent vieną mobilųjį telefoną, galbūt mikrofoną, popieriaus ir rašiklių.
- Pakvieskite dalyvius surinkti kuo daugiau informacijos apie vietas (galbūt padaryti trumpą audio įrašą, padaryti keletą nuotraukų su aprašymais, atlikti interviu) ir pamėginti atsakyti į šį klausimą: „Kas padaro šią vietą patrauklia, mėgstama?“, „Ką aš galiu šioje erdvėje/vietoje veikti?“.

3 žingsnis:

- Pakvieskite grupes, naudojantis surinkta medžiaga, sukurti turinį, kuris „slėpsis“ po QR kodais. Tai gali būti tekstai, videoklipai, nuotraukos ar interviu.
- Patalpinkite turinį virtualioje erdvėje. Užtikrinkite, kad jis būtų viešai prieinamas.
- Pakvieskite dalyvius sugeneruoti QR kodus kiekvienam turinio vienetui.
- Atspausdinkite QR kodus, įlaminuokite juos ir pasistenkite, kad jie būtų apsaugoti nuo įvairių gamtos sąlygų.
- Pakvieskite dalyvius dar kartą keliauti į jų pasirinktas vietas ir, pritvirtinti QR kodus.

REFLEKSIJA:

- Ko jums trūksta jūsų mieste/bendruomenėje/kaimynystėje?
- Kurios vietos yra tinkamos jaunimui, kodėl?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Miesto planas su jaunų žmonių mėgstamomis vietomis gali būti sukurtas pasinaudojant dalyvių sukurtais QR kodais. Žemėlapis gali būti atspausdintas kaip lankstinukas ar plakatas ir išdalintas norintiems ar pakabintas viešoje vietoje.
- Įvertinkite dalyvių pasirengimą. Jūs taip pat galite palydėti grupes į jų mėgstamas vietas ir padėti sukurti vaizdinį, garsinį ar tekstinį turinį.

GLOBALUSIS ŠVIETIMAS IR POP KULTŪRA PILIEVINĖJE VEIKLOJE

**“Tikslas be plano yra tik mūsų troškimas.”
Antuanas de Sent Egziuperi**

Tikslas be plano yra tik mūsų troškimas, sakė Antuanas de Sent Egziuperi. Taip pat yra ir su globaliuoju švietimu: jeigu jis neveda prie konkrečios prasmingos, pokyčius skatinančios veiklos, tai lieka tik smagiu užsiėmimu. Globaliojo švietimo galutinis rezultatas – besimokančiųjų elgsenos kaita ir įgalinimas imtis veiksmų, prisidedančių prie globalių pokyčių. Tuo pačiu globalusis švietimas yra ir procesas, kurio metu besimokantieji geriau supranta globalius klausimus ir problemas, stiprina savo gebėjimus ir nuostatas. Globaliojo švietimo dėka jie geriau suvokia sąsajas tarp savo, vietos bendruomenės gyvenimo ir globalaus pasaulio. Tačiau dažnam gali kilti klausimai: kodėl besimokantiems reikia daugiau žinoti apie pasaulį? Kodėl jiems reikia suprasti, kaip pasaulis tarpusavyje susijęs? Koks viso to tikslas?

Globaliojo švietimo koncepcija vystėsi lygiagrečiai su globalizacijos procesais, kuomet pasaulio bendruomenė pradėjo suvokti egzistuojančią nelygybę tarp Šiaurės ir Pietų šalių¹⁶. Pasaulio bendruomenė pripažino Bendradarbiavimo būtinybę, siekiant spręsti globalias problemas. Taip susiformavo ir pagrindinis globaliojo švietimo tikslas – įgalinti pasaulio piliečius imtis veiksmų ir taip užtikrinti, kad vis daugiau žmonių suvokia globalias problemas ir aktyviai prisideda prie teisingo ir darnaus pasaulio kūrimo.

Šio skyriaus tikslas – padėti dirbantiems su jaunimu asmenims integruoti pilietinės veiklos planavimo ir įgyvendinimo veiksmus edukacinių veiklų kontekste. Jis paremtas į aktyvią veiklą orientuotu procesu, dar žinomu Get Global! vardu, kurį sukūrė tarptautinių organizacijų, veikiančių Vystomojo Bendradarbiavimo ir globaliojo švietimo srityje, konsorciumas¹⁷. Jis leidžia besimokantiems ne tik tyrinėti globalias problemas, bet ir suplanuoti ir įgyvendinti savo iniciatyvą bei galiausiai į(si)vertinti, koks buvo besimokančiojo indėlis į globalios problemos sprendimą. Šį mokymosi procesą sudaro 6 žingsniai:

1. **Rask sąsajas!** Šiame žingsnyje besimokantieji ieško sąsajų tarp jų asmeninio, vietos bendruomenės gyvenimo ir globalių reiškinių ir problemų. Jie taip pat analizuoja savo tapatybę globaliame kontekste ir vertina savo nuostatas, leidžiančias prisidėti prie visuomenės kaitos procesų.
2. **Pasirink problemą!** Šiame žingsnyje besimokantieji nagrinėja problemas, darančias įtaką jų gyvenimui, lygina jas įvairiuose kontekstuose, svarsto jų svarbą vietos ir pasauliniu mastu. Jie taip pat diskutuoja ir vertina nagrinėjamų problemų svarbą bei pasirenka vieną, prie kurios sprendimo norėtų prisidėti.
3. **Sužinok daugiau!** Šiame žingsnyje besimokantieji turi galimybę toliau gilintis į pasirinktą problemą, nuodugniai nagrinėti jos priežastis ir pasekmes, kas leidžia jiems geriau suvokti jos kompleksiskumą.
4. **Ieškok sprendimų!** Šiame žingsnyje besimokantieji ieško galimų pasirinktos problemos sprendimo būdų. Dalyvaudami grupiniame sprendimų priėmimo procese, jie taip pat diskutuoja apie galimas veiklas ir jų tinkamumą pasirinktai problemai spręsti, pasirenka geriausią iš pasiūlytų veiklos alternatyvų ir planuoja jos įgyvendinimą.
5. **Veik!** Šiame žingsnyje besimokantieji paverčia savo suplanuotą sprendimą realiu veiksmu.
6. **Įsivertink!** Šiame žingsnyje besimokantieji į(si)vertina savo pasiekimus ir apžvelgia įgyvendintos veiklos rezultatus bei poveikį vietos ir pasauliniu mastu.

¹⁶ Šiaurės (angl Global North) šalimis vadinamos išsivysčiusios, Pietų (angl Global South) šalimis vadinamos besivystančios valstybės

¹⁷ Price, J. (2003). Get Global! A Skills-Based Approach to Active Global Citizenship. ActionAid.

Pirmasis ir antrasis šio mokymosi proceso žingsniai gali būti įgyvendinti, panaudojant ankstesniuose šio metodinio leidinio skyriuose pristatytus metodus. Šiame skyriuje rasite metodų, padėsiančių giliau pažvelgti į globalias problemas, ieškoti tinkamų jų sprendimų ir suplanuoti veiksmus jiems įgyvendinti.

5.1 Pasirink problemą: sniego gniūžtė

IŽANGA:

Tai labai paprasta ir trumpa veikla, padedanti dalyvių grupei kartu pasirinkti problemą, prie kurios sprendimo norėtų prisidėti.

TIKSLAS:

Padėti dalyviams pasirinkti problemą, prie kurios sprendimo norėtų prisidėti.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Formuluoti argumentus;
- Priimti sprendimus konsensuso būdu.

GRUPĖS DYDIS:

8-30 dalyvių

TRUKMĖ:

20-30 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Maži popieriaus lapeliai
- Rašikliai kiekvienam dalyviui
- Konferencinio popieriaus lapas
- Markeriai

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Paaikškinkite dalyviams, kad šios veiklos metu jie priims sprendimus, prie kokios problemos sprendimo jie norėtų prisidėti savo aktyviais veiksmais. Paminėkite, kad tai yra itin svarbus žingsnis, ruošiantis aktyviai veiklai.

Eiga:

1 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius poromis ir pakvieskite jose padiskutuoti ir nuspręsti, kokios problemos yra aktualios jiems, jų bendruomenei, šaliai, pasauliui. Pakvieskite dalyvius iškeltas problemas užrašyti ant popieriaus lapelių.

2 žingsnis:

- Pakvieskite po 2 poras suformuoti grupes iš 4 dalyvių ir jose nuspręsti, kurios jų įvardytos problemos yra aktualiausias. Kai dalyviai grupėse susitars, pakvieskite juos prisijungti prie kitos grupės ir kartu nuspręsti dėl visiems aktualiausių problemų. Procesą tęskite tol, kol susiformuos dvi didelės grupės. Kiekviena iš jų turi nuspręsti ir pristatyti dvi jiems aktualiausias problemas.

3 žingsnis:

- Pakvieskite abi grupes savo problemas užrašyti ant konferencinio popieriaus lapo ir paaiškinti, kaip ta grupė supranta iškeltą problemą. Jei reikia, galite užduoti klausimų.

REFLEKSIJA:

- Ką manote apie pasirinktas problemas?
- Kaip manote, kodėl pasirinkote būtent šias problemas?
- Ko dar jums reikės, kad galėtumėte prisidėti prie šių problemų sprendimo?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Kuo didesnė grupė, tuo daugiau laiko turėsite skirti šiai veiklai.
- Jeigu dalyviai yra linkę daug diskutuoti, galite kiekvienam grupių etapui uždėti laiko limitą.

5.2 Insta-konsultacijos

ĮŽANGA:

Ši veikla skatina naudoti socialinį tinklą Instagram, siekiant geriau suprasti pasirinktų problemų priežastis ir pasekmes ir geriau suvokti skirtingus žmonių požiūrius į pasirinktas problemas. Naudodami Instagram, dalyviai įsitrauks į diskusiją su žmonėmis, kurie nėra šio grupės dalis. Tai itin svarbu, siekiant savo veiklos sėkmės vietos bendruomenėje.

TIKSLAS:

Aptarti problemų, prie kurių dalyviai norėtų prisidėti savo veiksmais, priežastis.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Sustiprinti gebėjimą naudotis socialinėmis medijomis pilietinės veiklos tikslais
- Sustiprinti kritinį mąstymą

GRUPĖS DYDIS:

5-35 dalyviai

60 min.

TRUKMĖ:

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Mobilieji telefonai su Instagram programėle ir asmenine paskyra
- Interneto ryšys
- Konferencinio popieriaus lapai
- Markeriai

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Papaiškinkite dalyviams, kad šios veiklos metu jie priims sprendimus, prie kokios Paaiškinkite dalyviams, kad šios veiklos metu jie giliau analizuos problemas, prie kurių sprendimo norėtų prisidėti. Kartu su savo bičiuliais, jie bandys geriau suprasti skirtingus požiūrius į tą pačią problemą, tyrinės jų priežastis.

Pageidautina, kad kiekvienas dalyvis šiai veiklai turėtų mobilųjį telefoną su Instagram paskyra. Jeigu to užtikrinti nepavyksta, dalyviai veiklos metu gali dirbti ir poromis.

Eiga:

1 žingsnis:

• Pakvieskite kiekvieną dalyvį savo Instagram paskyroje sukurti istoriją (Insta story), kurioje klaustų savo sekėjų apie juos dominančios problemos priežastis. Klausimų pavyzdžiai: kodėl nėra lygybės tarp berniukų ir mergaičių? Kodėl mano mieste tiek daug šiukšlių? Pasiūlykite dalyviams naudoti sutartas grotažymes, pvz., #G EGL, #GlobalEducationGoesPop, kad galėtumėte lengvai atsekti ir peržiūrėti visas istorijas.

2 žingsnis:

• Pakvieskite dalyvius peržiūrėti vieni kitų istorijas ir atsakyti į kitų grupės narių iškeltus klausimus jų Instagram paskyroje. Kad veikla būtų prasminga, paskatinkite dalyvius atsakyti į daugumos arba visų grupės narių iškeltus klausimus.

3 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į grupes po 5-6 asmenis. Grupės turėtų sudaryti dalyviai, pasirinkę tyrinėti tą pačią problemą.
- Pakvieskite dalyvius savo grupelėse pasidalinti, ką jie sužinojo apie savo tyrinėtą problemą, ir pakvieskite juos sukurti plakata, pristatantį pagrindines jų tyrinėtos problemos priežastis.

REFLEKSIJA:

- Ar buvo atsakymų į jūsų klausimą, kurie jus nustebino?
- Ką manote apie problemų priežasčių ir pasekmių analizę, naudojantis socialinėmis medijomis? Kokios yra to teigiamos ir neigiamos pusės?
- Ko jums dar reikėtų, kad tinkamai suprastumėte jus dominančią problemą?
- Ar planuojate sekti savo Instagram istorijos rezultatus ateinančias 24 val.?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Instagram istorijų kūrimui galite pasiūlyti dalyviams pasinaudoti įvairiomis programėlėmis, pvz., Canva¹⁸, kurios padėtų tinkamai apipavidalinti istorijas ir taip patraukti sekėjų dėmesį.
- Jeigu turite laiko, galite pasiūlyti dalyviams pateikti savo Instagram sekėjams papildomų klausimų apie galimus jų tyrinėjamos problemos sprendimus. Klausimų pavyzdžiai:
  - ⊙ Kaip aš galiu prisidėti prie problemos sprendimo?
  - ⊙ Kaip dar pabloginti esamą situaciją? (šiuo atveju dalyviai pakvies savo sekėjus pasidalinti mintimis apie neigiamas problemos pasekmes)
  - ⊙ Kaip [žinomo žmogaus ar herojaus vardas] prisidėtų prie problemos sprendimo?
  - ⊙ Jūsų įsivaizdavimu, kaip situacija atrodys po 5 metų?
- Informuokite dalyvius, kad atsakymai į jų klausimus Instagram socialiniame tinkle turi būti trumpi.
- Prieš veiklą, susipažinkite su Instagram veikimo principais ir funkcijomis, kadangi jie gali kisti.

---

¹⁸ <https://www.canva.com>

5.3 Sprendimų “zinais”

IŽANGA:

“Zinai” yra mėgėjų rengiami žurnalai, skirti konkrečios srities entuziastams. Ši veikla skirta konkrečių dalyvių tyrinėtų sprendimų paieškai ir jų pristatymui “zino” formatu.

TIKSLAS:

Padėti dalyviams ieškoti jų pasirinktos problemos sprendimų meninės išraiškos priemonių, tokių kaip “zinai”, pagalba.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Stiprinti kritinį mąstymą
- Išbandyti meninės išraiškos formas problemų sprendimų paieškai

GRUPĖS DYDIS:

4 – 30 dalyvių

2 val.

TRUKMĖ:

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- “Zinų” pavyzdžiai
- Reikmenys piešimui, tapymui, koliažų gamybai
- Seni laikraščiai, žurnalai

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Paruoškite trumpą pristatymą, kas yra „zinais“. Paaiškinkite dalyviams, kad šios veiklos metu jie ieškos sprendimo būdų savo pasirinktai problemai ir juos pristatys „zino“ formatu.

Terminas „zine“ kilo nuo žodžio „magazine“. Tai savarankiškai ir nepriklausomai sukurtas mažo tiražo ir neįprasto dizaino leidinys. „Zinus“ paprastai leidžia patys jų kūrėjai, naudodamiesi paprasčiausiomis priemonėmis, pvz., spausdintuvu ar kopijavimo aparatu.

„Zinais“ yra skirti skleisti savo nuomonę ir požiūrį tais klausimais, kuriais paprastai mažai domisi žiniasklaida. Tai demokratinis ir įtraukiantis būdas atstovauti įvairioms žmonių grupėms ir įtraukti juos į dialogą, sprendžiant jiems aktualias problemas. „Zinais“ vertina nuomonių, požiūrių ir vertybių įvairovę ir siekia kuo didesnės žmonių įtraukties, nepaisant jų amžiaus, socialinio, politinio statuso ir kultūrinio kapitalo.

Eiga:

1 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į grupes iki 10 žmonių pagal tai, prie kokios problemos sprendimo jie norėtų prisidėti. Kiekviena grupė turės sukurti po vieną „ziną“ jų sprendžiamai problemai.

2 žingsnis:

- Pakvieskite dalyvius savo grupėse sugalvoti kuo daugiau sprendimų juos dominančiai problemai ir juos užrašyti.

3 žingsnis:

- Pakvieskite grupes pradėti kurti „zinus“, kuriuose pristatytų savo pasirinktos problemos sprendimo būdus. Kiekvienas dalyvis individualiai arba porose turėtų pasirinkti vieną problemos sprendimo būdą.

- Kiekvienas grupės dalyvis individualiai arba poroje turėtų sukurti vieną „zino“ puslapį, kuriame detalai pristatytų savo pasirinktą problemos sprendimo būdą.

- Kuomet dalyviai baigs kurti atskirus „zino“ puslapius, pakvieskite juos sudėti juos į vieną leidinį.

- Paruoškite erdvę „zinų“ pristatymui. Kuomet visi leidiniai atsidurs ekspozicijoje, pakvieskite dalyvius apžiūrėti visų grupių „zinus“ ir susipažinti su jų siūlomais problemų sprendimo būdais.

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Veiklos pradžioje galite dalyviams parodyti „zinų“ pavyzdžių, kurie juos įkvėptų veiklai.

- Veiklos metu galite pasiūlyti dalyviams giliau paanalizuoti savo pasiūlytus problemos sprendimo būdus, siekiant geriau suprasti jų galimą poveikį.

- Labai rekomenduotina sprendimų „zinus“ pristatyti platesnei auditorijai. Jūs galite padaryti keletą jų kopijų ir išplatinti juos mokyklose, jaunimo centruose, taip pat publikuoti socialiniuose tinkluose.

„Zinų“ pavyzdžiai

5.4 Pasaulio lyderių susitikimas

ĮŽANGA:

Šioje pasaulio lyderių susitikimo simuliacijoje dalyviai turės galimybę pristatyti savo pasirinktų problemų sprendimo būdus, o tada kartu nuspręsti, kokius sprendimus jie įgyvendins.

TIKSLAS:

Padėti dalyviams ieškoti jiems rūpimų problemų sprendimo būdų.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Sustiprinti debatų gebėjimus
- Sustiprinti viešo kalbėjimo gebėjimus.

GRUPĖS DYDIS:

12-30 dalyvių

TRUKMĖ:

90 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Erdvė, suplanuota taip, kad primintų politikų susitikimui skirtą erdvę

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Paašškinkite dalyviams, kad šios simuliacijos metu jie dalyvaus pasaulio lyderių susitikime, kurio pagrindinė užduotis – nuspręsti, kokius sprendimus jie įgyvendins, siekdami išspręsti susitikimo darbotvarkėje įtrauktas problemas.

Eiga:

1 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į ne mažiau kaip 4 grupes.
- Skirkite dalyviams 10 min. paruošti savo siūlomo sprendimo pristatymą, kuriame turėtų būti pateikta ir visi argumentai „už“ ir „prieš“.

2 žingsnis:

- Išrinkite žmogų, kuris pirmininkaus susitikimui. Jeigu tai jūsų grupės dalyvis, jį(s) neturėtų priklausyti nei vienai iš mažų grupelių.
- Kol grupės ruošiasi savo pristatymams, padėkite pirmininkaujančiajam pasiruošti atlikti savo vaidmenį. Jo užduotis – moderuoti pasaulio lyderių susitikimą taip, kad pabaigoje visi dalyviai sutartų dėl vieno problemos sprendimo, kurį norės įgyvendinti. Pirmininkaujantis asmuo turi moderuoti susitikimą, vadovaudamasis demokratijos, nešališkumo ir pagarbos visiems dalyviams principais.

3 žingsnis:

- Pradėkite pasaulio lyderių susitikimą. Pirmiausia pakvieskite kiekvieną grupę pristatyti savo siūlomą sprendimą. Po to visi dalyviai įsitraukia į debatus.
- Pasaulio lyderių susitikimą pabaikite balsavimu dėl pasiūlytų problemos sprendimų.

REFLEKSIJA:

- Kaip jaučiatės po šios veiklos?
- Ką manote apie sprendimų priėmimo procesą?
- Ar jums pakako informacijos sprendimui priimti? Kas labiausiai padėjo?
- Ar esate patenkinti veiklos rezultatu?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Jeigu šią veiklą įgyvendinate mokykloje, galite organizuoti mokyklos tarybos ar kitos įstaigoje sprendimus priimančios struktūros simuliaciją.

5.5 Plakatas

ĮŽANGA:

Ši veikla skirta padėti jaunimui pasiruošti visuomenės informavimo kampanijoms, kurios yra itin svarbus pilietinės veiklos elementas.

TIKSLAS:

Sustiprinti dalyvių supratimą apie įtraukios komunikacijos svarbą.

MOKYMOSI UŽDAVINIAI:

- Kritiškai vertinti "paslėptas" žinutes komunikacijos kampanijose
- Paruošti dalyvius vykdyti savo komunikacijos kampanijas, neturinčias neigiamo poveikio

GRUPĖS DYDIS:

10-30 dalyvių

TRUKMĖ:

90 min.

REIKALINGA VIETA IR PRIEMONĖS:

- Piešimo reikmenys
- Nuotraukos, paveikslėliai, seni laikraščiai ir žurnalai
- Markeriai
- Konferencinio popieriaus lapai
- Kompiuteris su prieiga prie interneto, projektorius
- Situacijų aprašymai
- Atspausdintos vertinimo formos (po vieną kiekvienai grupei)

VEIKLOS APRAŠYMAS:

Pasiruošimas:

Paaikškinkite dalyviams, kad šios veiklos metu jie kur plakatus, pristatančius globalius klausimus ir problemas jų vietos bendruomenei. Jie dirbs mažose grupėse. Kiekviena grupė gaus po problemą, kurią turės atspindėti savo plakate.

Veiklos tikslas – geriau suprasti, kaip tinkamai komunikuoti apie globalias problemas, vadovaujantis pagrindiniais pagarbios komunikacijos principais.

Eiga:

1 žingsnis:

- Pristatykit dalyviams filmuką ir kontrolinį sąrašą, kaip tinkamai komunikuoti socialinėse medijose, kuriuos parengė RADI-AID: <https://www.radiaid.com/social-media-guide/>. Jis parengtas vadovaujantis etiškos komunikacijos kodeksu, pristatytų 2.4 skyriuje.
- Paklauskite dalyvių, į ką dar reikėtų atsižvelgti, planuojat komunikacijos kampaniją. Surašykite dalyvių mintis ant konferencinio popieriaus lapo.
- Jei dalyviams sunku įvardyti, į ką svarbu atsižvelgti, galite jiems padėti, pasiūlydami šiuos aspektus: visas lytis įtraukianti arba lyčiai neutrali kalba; stereotipų vengimas; skaidrumas; aiškus ir patikimas naudojamos informacijos šaltinis; konstruktyvi kalba; kt.

2 žingsnis:

- Suskirstykite dalyvius į grupes. Kiekvienai grupei pateikite po situaciją, kurį jie turės pavaizduoti savo plakate.
- Pakvieskite dalyviu būti kūrybiškai, kuriant plakatus.
- Kai grupės baigia kurti plakatus, pakvieskite grupes pasikeisti savo plakatais. Pakvieskite dalyvius įvertinti, ką jie mato kitos grupės plakate, naudojant vertinimo formą.

3 žingsnis:

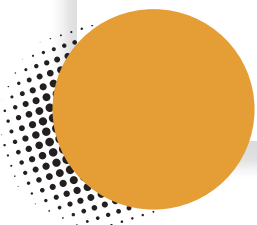
- Grąžinkite plakatus kartu su jų vertinimo formomis grupėms, kurios juos sukūrė. Paprašykite dalyvių dar kartą peržiūrėti ir, jeigu reikia, patobulinti savo plakatus, vadovaujantis gautu vertinimu.

REFLEKSIJA:

- Ar buvo lengva/sunku kurti plakatus?
- Kaip vertinate plakatų vertinimo patirtį?
- Kas šioje veikloje kėlė daugiausia iššūkių? Kodėl?
- Ar paprastai analizuojate “paslėptas” žinutes? Kodėl taip/ne?
- Kokių elementų pastebėjote plakatuose, kurie gali turėti neigiamą poveikį?
- Ar galite pateikti pavyzdžių iš savo kasdienio gyvenimo apie “paslėptų” žinučių daromą poveikį?
- Ką galėtume rekomenduoti sau, planuojant savo pilietines iniciatyvas?

PRAKTINIAI PATARIMAI, VEIKLOS ADAPTAVIMO GALIMYBĖS:

- Galite pasiūlyti dalyviams keletą alternatyvių plakatų kūrimo būdų: juos piešti ranka ar daryti koliažą; kurti plakatus naudojantis skaitmeniniais grafinio dizaino įrankiais.
- Jeigu plakatus dalyviai kurs tradicinių priemonių pagalba (pieš ar darys koliažą), būtų pravartu jiems kartu su priemonėmis pateikti nuotraukų ar piešinių, kurie, vadovaujantis etiškos komunikacijos principais, nebūtų tinkami.
- Pakvieskite dalyvius savo plakatuose naudoti vaizdinę medžiagą: nuotraukas, piešinius. Tokiu būdu turėsite galimybę aptarti, kaip plakatuose buvo įgyvendinti pamatiniai etiškos komunikacijos principai.

Situacijos

1 situacija: Jūsų organizacija planuoja didinti supratimą apie jūsų vietos bendruomenėje egzistuojančius iššūkius, susijusius su lyčių lygybe. Bendruomenėje yra daug nelygybės atvejų, tačiau yra viena situacija, kuri motyvavo suorganizuoti tokią komunikacijos kampaniją: iš draugo išgirdote, kad viename jūsų bendruomenėje veikiančiame bare, vadovaujantis jo vidaus tvarka, įdarbinami tik vyrai. To priežastis – pritraukti daugiau lankytojų moterų.

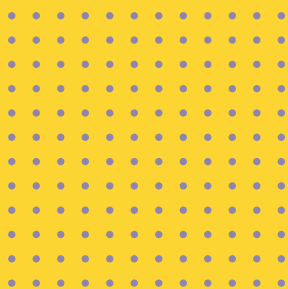
2 situacija: Jūsų bendruomenėje – didžiulė problema, susijusi su šiukšlėmis. Bendruomenė atrodo purvina. Rodos, lyg būtų itin populiariu mesti šiukšles tiesiog į gatvę. Jūs norite parengti komunikacijos kampaniją, kuri padėti spręsti šią problemą.

3 situacija: Jūsų organizacija ieško jaunų žmonių savanoriškai veiklai Ganoje. Kaip sudominsite ir paskatinsite jaunimą dalyvauti atrankoje?

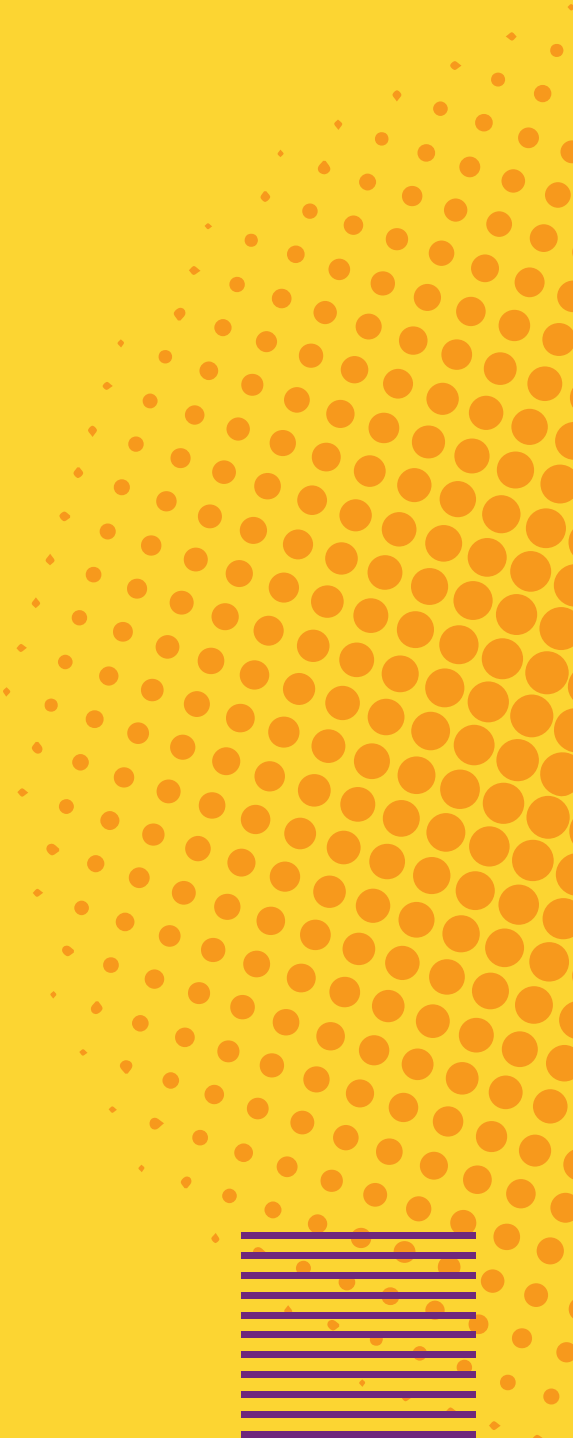
Plakatų vertinimo forma:

1. Kokius jausmus jums sukėlė šis plakatas?
2. Ar plakato kalba įtrauki, suprantama kiekvienam?
3. Ar įžvelgiate šiame plakate stereotipų?
4. Kokį poveikį šis plakatas gali daryti?

<i>Lygiai / Poveikis</i>	<i>Teigiamas poveikis</i>	<i>Neigiamas poveikis</i>
Individualiems asmenims		
Organizacijai, vykdančiai komunikacijos kampaniją		
Vietos bendruomenei		
Aplinkai		
Kitoms suinteresuotoms šalims		

(ISI) VERTINIMAS

Siekiant pasiimti kuo daugiau iš mokymosi proceso, itin svarbu skirti pakankamai laiko refleksijai, ką besimokantieji mokymosi proceso metu nuveikė ir ko iš to išmoko. (Jsi) vertinimas yra itin svarbi globaliojo švietimo proceso dalis, leidžianti aiškiai įvardinti savo mokymosi pasiekimus ir judėti pirmyn. (Jsi)vertinimas taip pat svarbus, siekiant geriau suprasti besimokančiųjų supratimo apie globalias problemas pokytį ir tinkamai suplanuoti tolimesnes globaliojo švietimo veiklas. Dalyvių grįžtamasis ryšys taip pat svarbus ir kiekvienam dirbančiam su jaunimu asmeniui, siekiant ateityje užtikrinti, kad kiekvienas globaliojo švietimo veiklose dalyvaujantis asmuo iš jų gautų maksimalią naudą.

Kaip tinkamai (j)si)vertinti globaliojo švietimo procesą? Visuomet yra vertinga skirti šiek tiek laiko besimokančiųjų grįžtamajam ryšiui po kiekvienos mokymosi proceso veiklos, o jo eigoje ir, be abejo, pabaigoje skirti daugiau laiko dalyvių refleksijai apie visą mokymosi procesą ir savo pasiekimus.

Žemiau pateikiame keletą (j)si)vertinimo sesijų pavyzdžių.

1 pavyzdys:

Susėskite ratu. Duokite vienam dalyviui daiktą, pvz., kamuoliuką, akmenuką, šiaudelį ir pan. Pakvieskite daiktą laikantį dalyvį pasidalinti savo mintimis apie tai, ką vertingo ji(s) pasiima iš šios veiklos (pvz., kas nustebino, ką naujo sužinojo, kas paliko įspūdį ir pan.). Kuomet dalyvis baigia dalintis savo mintimis, pakvieskite perduoti daiktą kitam grupės nariui. Tęskite tol, kol visi dalyviai pasidalins savo įspūdžiais iš veiklos.

2 pavyzdys:

Padėkite ant grindų daug skirtingų nuotraukų, atvirukų ar kitokių paveikslėlių. Pakvieskite dalyvius pasiimti paveikslėlius: vienas turi atspindėti tai, kas veikloje jiems paliko didžiausią įspūdį, kitas turi atspindėti tai, kas jiems veikloje buvo sunkiausia. Paprašykite visų dalyvių parodyti savo paveikslėlius kitiems grupės nariams ir pasidalinti savo mintimis.

Detaliau aptarkite su grupe tai, kas jiems buvo sunkiausia. Tą svarbu padaryti, siekiant užtikrinti, kad dalyviams yra pakankamai suprantamas mokymosi veiklų turinys, ir taip motyvuojant tęsti mokymosi procesą.

3 pavyzdys:

Duokite kiekvienam grupės dalyviui mažus lapelius (jie gali būti skirtingų spalvų) ir pakvieskite juos ant kiekvieno iš jų pasidalinti savo mintimis apie tai: 1) kas juos nustebino mokymosi veiklos metu; 2) ko jie veiklos metu išmoko; 3) ką daugiau jie norėtų sužinoti. Sukabinkite dalyvių mintis matomoje vietoje. Pakvieskite visus peržvelgti kitų grupės narių mintis.

4 pavyzdys:

Vienoje patalpos pusėje, aiškiai matomoje vietoje, pakabinkite užrašą „Sutinku“, kitoje – „Nesutinku“. Paaiškinkite dalyviams, kad jūs skaitysite teiginius. Pakvieskite dalyvius po kiekvieno teiginio atsistoti tarp ženklų pagal tai, kiek jie (ne)sutinka su teiginiu. Po kiekvieno teiginio, pakvieskite keletą savanorių pasidalinti savo mintimis.

Teiginių pavyzdžiai:

- Man patiko ši veikla.
- Man ši veikla buvo gana sunki.
- Dabar aš suprantu veiklos metu tyrinėtą problemą kitaip nei anksčiau.
- Labai svarbu ne tik kalbėti, bet ir veikti, siekiant skatinti pamatinių žmogaus teisių, teisingumo, pagarbos ir solidarumo vertybių sklaidą.

TERMINŲ ŽODYNAS

Etiško vaizdinės ir tekstinės medžiagos naudojimo kodeksas – tai gairės, kurios padeda išlaikyti visapusišką pagarbą žmogaus orumui, planuojant ir įgyvendinant komunikacijos kampanijas ir/ar publikuojant nuotraukas bei tekstus įvairiuose komunikacijos kanaluose. Jos paremtos keletu svarbių principų: vengti stereotipinių ir sensacingų vaizdų bei žinučių jų komunikacinėse veiklose; užtikrinti, kad nuotraukos ir tekstai leistų suprasti pristatomos situacijos ar problemos kompleksumą; užtikrinti, kad komunikacijos veiklose naudojamos istorijos ir jų vaizdinė medžiaga viešinamos su jų veikėjų sutikimu.

Lyčių lygybė – lygios teisės, pareigos ir galimybės visose visuomenės gyvenimo srityse, nepaisant lyties. Tai reiškia, kad visuomenės gyvenime atsižvelgiama tiek į moterų, tiek į vyrų interesus, poreikius ir prioritetus. Lyčių lygybė yra žmogaus teisių klausimas ir itin svarbi darnaus, į žmogų orientuoto vystymosi prielaida ir rodiklis.

Globalus pilietiškumas – asmens suvokimas, kad jis priklauso pasaulio bendruomenei, „globalaus požiūrio“, sujungiančio vietinį su globaliu ir nacionalinį su tarptautiniu, skatinimas; globalių tarpusavio sąsajų supratimas ir atsakomybės už viso pasaulio žmonijos raidą prisiėmimas.

Globalusis švietimas – tai holistiniu požiūriu paremtas aktyvaus mokymosi procesas, paremtas pamatinėmis solidarumo, lygybės ir lygiateisiškumo, teisingumo, įtraukties ir bendradarbiavimo vertybėmis, ir prisidedantis prie pasaulinio skurdo mažinimo bei darnaus visuomenės vystymosi. Globalusis švietimas padeda žmonėms atverti akis, skatina jų mintis apie globalaus pasaulio realijas, ir ragina veikti, kad pasaulyje būtų daugiau teisingumo, lygybės ir pagarbos žmogaus teisėms. Globalusis švietimas apima tokias švietimo koncepcijas kaip vystomasis švietimas, žmogaus teisių švietimas, švietimas darniam vystymuisi, švietimas taikai ir konfliktų prevencijai, tarpkultūrinis mokymasis.

Globalus mokymasis (taip pat žr. Globalusis švietimas) – aktyvaus mokymosi procesas paremtas pamatinėmis solidarumo, lygybės ir lygiateisiškumo, teisingumo, įtraukties ir bendradarbiavimo vertybėmis, leidžiantis kritiškai vertinti globalias problemas, stiprinti suvokimą apie savo asmeninį vaidmenį ir atsakomybę tarpusavio ryšių susaistytame pasaulyje.

Šiaurė (angl. Global North) – terminas, paprastai naudojamas įvardyti išsivysčiusias šalis.

Pietūs (angl. Global South) – terminas, paprastai naudojamas įvardyti besivystančias ir mažiausiai išsivysčiusias šalis.

Popkultūra – dabartinė jaunimo kultūra. Ji yra nuolat kintanti, pasiduodanti įvairių reiškinų įtakai. Popkultūra dažnai perduodama tiek tradicinių, tiek skaitmeninių medijų pagalba, o jos pagrindinis vartotojas – jaunas žmogus.

Darnus vystymasis – vystymasis, kuri turi tenkinti šiandienos visuomenės poreikius, nekeldamas pavojaus ateities kartų gerovei. Darnus vystymasis siekia trijų svarbių visuomenės vystymosi dimensijų – aplinkosauginės, ekonominės ir socialinės – dermės.

Darnaus vystymosi tikslai (DVT), arba Darbotvarkė 2030 – darbotvarkė, kurios pagrindinis siekis yra užtikrinti geresnę ir darnesnę ateitį visiems pasaulio gyventojams. Jie buvo patvirtinti 2015 m. Jungtinių Tautų Generalinėje asamblėjoje ir apima pagrindinius globalius iššūkius, su kuriais šiandien susiduria žmonija ir mūsų Planeta. Tai tokie iššūkiai, kaip pasaulinis skurdas, nelygybė, klimato kaita, gamtinės bioįvairovės nykimas, taika, teisingumas. Visi 17 Darbotvarkėje esančių tikslų yra nedalomi ir tarpusavyje susiję. Jie yra aktualūs ir turi būti pasiekti visose pasaulio valstybėse.

Projekto partneriai:

C.E.G.A. Foundation (Bulgarija) – projekto koordinatorius

Interneto svetainė: www.cega.bg

Facebook paskyra: <https://www.facebook.com/CEGAFoundation>

Institute for African Studies (Slovėnija)

Interneto svetainė: www.african-studies.org

Facebook paskyra: <https://www.facebook.com/Instituteforafricanstudies>

Cazalla Intercultural (Ispanija)

Interneto svetainė: <http://cazalla-intercultural.org>

Facebook paskyra: <https://www.facebook.com/cazalla.intercultural>

Future Worlds Center (Kipras)

Interneto svetainė: www.futureworldscenter.org

Facebook paskyra: <https://www.facebook.com/FutureWorldsCenter>

Pasaulio piliečių akademija (Lietuva)

Interneto svetainė: www.pasauliopilietis.lt

Facebook paskyra: <https://www.facebook.com/pasaulio.pilietis>

Globalcitizen.lt

Südwind (Austrija)

Interneto svetainė: www.suedwind.at

Facebook paskyra: <https://www.facebook.com/suedwind.at>

Asocijuotas partneris:

Young People We Care (Gana)

Interneto svetainė: www.ypwc.org

Facebook paskyra: <https://www.facebook.com/ypwc.org>

KONTAKTAI:

pasauliopilietis@pasauliopilietis.lt

Pasaulio piliečių akademija

Mes norime žinoti, kaip vietos bendruomenės, jaunimo darbuotojai, kiti su jaumu dirbantys asmenys ir organizacijos naudojami šiame vadove pristatytais globaliojo švietimo ir popkultūros principais, metodais ir taip prisideda prie Darnaus vystymosi tikslų sklaidos savo bendruomenėse. Todėl labai kviečiame visus naudoti grotąžymes #GEGL ir #GlobalEducationGoesPop, kuomet dalijate informaciją apie savo įgyvendintas globaliojo švietimo veiklas ir pilietines iniciatyvas socialiniuose tinkluose.

Leidinyi parengtas, remiant Europos Komisijai.

Europos Komisijos parama šio leidinio parengimui nereiškia jos pritarimo turiniui, kuris atspindi tik autorių požiūrį. Europos Komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokią leidinyje pateikiamos informacijos naudojimą.